

2024

Tilinpäätös

0

LEMPÄÄLÄN KUNTA

Postiosoite: PL 36, 37501 Lempäälä

Puhelinvaihte: 03 565 51 000

Sähköposti: kunta@lempaala.fi | www.lempaala.fi

KH 31.3.2025

Lempäälän kunta

Sisällys

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS.....	3
TILINPÄÄTÖSTÄ KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET	4
TOIMINTAKERTOMUS.....	5
OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	5
KUNNAN LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO.....	5
KUNNAN HENKILÖSTÖORGANISAATIO	7
YLEINEN JA OMAN ALUEEN TALOUDELLINEN KEHITYS.....	8
KUNNAN HENKILÖSTÖ	13
YMPÄRISTÖASIAT	14
MUUT EI-TALOUDELLISET ASIAT	16
ARVIO TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ.....	16
ARVIO MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ SEKÄ MUISTA TOIMINNAN KEHITTÄMISEEN VAIKUTTAVISTA SEIKOISTA	17
KUNNANHALLITUKSEN SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ.....	18
TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS.....	21
TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT, 1000 €.....	21
RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT, 1000 €.....	22
TASE JA SEN TUNNUSLUVUT, 1000 €.....	24
KOKONAISTULOT JA -MENOT.....	27
KOKONAISTALOUTEEN LIITTYVÄT KUVAAJAT	28
KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS.....	31
YHDISTELMÄ KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTUVISTÄ YHTEISÖISTÄ.....	31
KUNNANHALLITUKSEN SELONTEKO KONSERNIVALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ JA HAVAINNOT KONSERNIYHTIÖISTÄ	31
KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT, 1000 €.....	33
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT, 1000 €.....	34
KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT, 1000 €.....	36
ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ.....	39
TOTEUTUMISVERTAILU.....	40
TALOUSARVION SITOVUUS.....	40
TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	42

KUNTASTRATEGIAN TOTEUTUMISEN SEURANTA	42
TYTÄRYHTEISÖILLE ASETETTujen TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	44
MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMINEN	56
KUNNANHALLITUS	56
KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA	68
YHTEISÖLAUTAKUNTA	82
YHDYSKUNTALAUTAKUNTA	93
KÄYTTÖTALouden TOTEUTUMINEN TEHTÄVÄALUEITTAIN	110
TULOS LASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN	115
INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN	117
RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN	122
YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA	123
TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	125
TULOS LASKELMA	125
RAHOITUS LASKELMA	126
TASE	127
KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LASKELMAT	129
KONSERNIN TULOS LASKELMA	129
KONSERNIN RAHOITUS LASKELMA	130
KONSERNIN TASE	131
LIITETIEDOT	134
ERIYTETTY LASKELMAT	157
ALLEKIRJOITUKSET	158
LUETTELOT JA SELVITYKSET	159

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Lempäälä on edelleen kasvava kunta ja tärkeä osa Tampereen kaupunkiseudun eteläistä kasvukäytävää. Kunnan väkiluvun ennakkotieto 31.12.2024 on 24 815, eli vuotuinen nettokasvumme oli tilinpäätösvuonna runsaat 0,4 %. Tällä väkiluvulla sijoitumme 41. kunnaksi kuntakokoon perustuvassa rankingissa.

Maantieteellisen sijainnin lisäksi kunnan väestön ikärakenne ja keskimääräistä parempi työllisyys-tilanne ovat Lempäälän elinvoiman avaintekijöitä. Väestönkasvu vuonna 2024 kohdistui erityisesti työikäiseen väestönosaan sekä 0–6 -vuotiaiden ikäluokkaan. Lempäälän työttömyysasteen vuosikeskiarvo 7,4 % sekä nuorisotyöttömyys olivat viime vuonna kaupunkiseudun alhaisimpia. Toivottavaa on, että työllisyydenhoidon toimien vaikuttavuus säilyy vähintään yhtä hyvällä tasolla myös tulevaisuudessa Tampereen seudun työllisyysalueen toiminnan käynnistyttyä vuoden 2025 alusta lukien.

Kuntamme elinvoimaisuus näkyy yhä myös valtakunnallisissa tutkimuksissa. Lempäälä saavutti viime vuonna koko Manner-Suomen kuntien aluekehitystutkimuksessa (WSP) 12. sijan. Lisäksi elinvoima-, vetovoima- ja pitovoima (EVP) –indeksillä mitattuna olimme Manner-Suomen kunnista 16. paras.

Vuonna 2024 valmisteltiin ja hyväksyttiin Lempäälän kokonaistalouden sopeuttamisohjelma vuosille 2024–2026. Tästä huolimatta vuoden 2024 talousarvio oli syksyn muutostalousarvion jälkeenkin yhä -3,0 milj. € alijäämäinen. Päätettyjen sopeutustoimien osatoimeenpanolla ja muilla merkittävillä arjen talousarviosäästöillä onnistuimme supistamaan alijäämän alle -0,1 milj. euroon. Lempäälä säilytti siis taseessaan yhä lähes 35 milj. euron ylijäämän tulevien vuosien puskuriksi. Suuri kiitos talouden sopeuttamistyöstä kuuluu niin osaavalle henkilöstölle kuin päättäjillekin.

Taloushaasteet eivät varmasti pääty tähän, mutta vakaalla ja suunnitelmallisella talousjohtamisella Lempäälä menestyy jatkossakin. Tärkein haasteemme onkin säilyttää hallittu tasapainotila kuntamme elinvoiman ylläpitämisessä, kunnan palvelujen turvaamisessa sekä investointien edistämässä. Sopeutusohjelman päätöslinjaukset, joilla pyritään yhtäältä hallitsemaan kokonaistaloutta ja toisaalta ohjaamaan maanmyyntivoittoja velanhoitoon tai strategiseen maanhankintaan, ovat tulevaisuuden kannalta hyvin merkittäviä. Kasvukunnan ja kehittyvän kaupunkiseudun kehyskunnan tulee kyetä vastaamaan väestön kasvun myötä syntyviin peruspalvelujen sekä asuminen tarpeisiin.

Kiitän Lempäälän kuntakonsernin henkilökuntaa, luottamushenkilöitä ja eri sidosryhmiä vuoden 2024 onnistumisista. Tästä on hyvä jatkaa kohti alkavaa uutta valtuustokautta!

Lempäälän kunta

Noora Pajari
kunnanjohtaja

TILINPÄÄTÖSTÄ KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET

Kuntalain 113 § mukaan kunnan tilikausi on kalenterivuosi. Kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä.

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa.

Tilinpäätöksen allekirjoittavat kunnanhallituksen jäsenet sekä kunnanjohtaja tai pormestari.

Kuntalain 114 §:n mukaan kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös tulee laatia samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös.

Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

Kuntayhtymän tilinpäätös yhdistellään jäsenkunnan konsernitilinpäätökseen. Kunnan, jolla ei ole tytäryhteisöjä, mutta joka on jäsen kuntayhtymässä tai liikelaitoskuntayhtymässä, tulee sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätöstä vastaavat tiedot.

Kuntalain 115 § mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi kunnan tai kuntakonsernin taseesta, tuloslaskelmasta tai rahoituslaskelmasta. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyydestä talouden tasapainottamiseksi.

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

TOIMINTAKERTOMUS

OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

KUNNAN LUOTTAMUSHENKILÖORGANISAATIO

Lempäälän kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Lempäälän kunnan ylintä päätösvaltaa käyttää kunnanvaltuusto, johon kuuluu 43 valtuutettua. Kuntalain 14 §:n mukaan kunnanvaltuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa.

Valtuuston vaalituloksen mukainen paikkajakauma vuonna 2024 oli Kansallinen Kokoomus 13, Suomen Sosialidemokraattinen Puolue 8, Perussuomalaiset 7, Suomen Keskusta 6, Vihreä liitto 4, Suomen Kristillisdemokraatit (KD) 3, Vasemmistoliitto 2.

Kunnanvaltuuston puheenjohtajistossa ei tapahtunut muutoksia vuonna 2024. Vuonna 2024 kunnanvaltuuston puheenjohtajana toimi Träskbäck Jocka (Kok.), ensimmäisenä varapuheenjohtajana Petäkoski-Hult Tuula (SDP), toisena varapuheenjohtajana Saikkonen Jani (PS), kolmantena varapuheenjohtajana Hämäläinen-Ylikahri Maikki (Kesk.) ja neljäntenä varapuheenjohtajana Lehkoinen Hannele (Vas.).

Kunnanhallitus ja konsernijohto johtavat kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kunnanhallituksen esittelijänä toimii kunnanjohtaja. Kunnanhallituksessa on 11 jäsentä.

Kunnanvaltuusto myönsi kunnanjohtaja Heidi Rämölle eron kunnanjohtajan virasta kokouksessaan 28.8.2024 § 59. Heidi Rämön virkasuhde päättyi 30.9.2024. Kunnanvaltuuston nimesi kokouksessaan 30.10.2024 § 80 kunnanjohtajan sijaiseksi talousjohtaja Kari Auvisen, joka toimi vt. kunnanjohtajana vuoden 2024 loppupuolen. Kunnanvaltuusto täytti kunnanjohtajan viran kokouksessaan 21.10.2024 § 81 ja valitsi Lempäälän uudeksi kunnanjohtajaksi Noora Pajarin.

Kunnanhallituksen puheenjohtajana vuonna 2024 toimi Päivänen Maria (SDP), 1. varapuheenjohtajana Aspila Riina (Kok.) ja 2. varapuheenjohtajana Niemi Veijo (PS).

Lautakunnissa ja niiden puheenjohtajissa ei tapahtunut muutoksia vuonna 2024.

Lautakunnat ja puheenjohtajat vuonna 2024: kasvatus- ja opetuslautakunnan pj. Kiiveri Antti (PS), yhteisölautakunta pj. Henri Haapajoki (SDP), yhdyskuntalautakunta pj. Tolonen Kari (Kok.), viranomaislautakunta pj. Havukainen Heikki (SDP), tarkastuslautakunta pj. Ruottunen Esko (PS) ja keskusvaalilautakunta pj. Nelimarkka Martti (Kok.).

Keväällä 2024 tehdyn sopeutusohjelmavalmistelun yhteydessä kirjattiin, että tulevan valtuustokauden toimielin- ja organisaatiorakennetta koskevat toimet linjataan 31.12.2024 mennessä. Tähän liittyen marraskuun valtuustokäsittelyssä taloussuunnitelmaan 2025–2027 tehtiin kirjaukset, jonka mukaan kuntavaalien jälkeen elinvoimajaosto ja yhteisölautakunta lakkautetaan, ja ne yhdistyvät yhdeksi uudeksi lautakunnaksi. Lisäksi samassa aikataulussa myös viranomaislautakunta linjattiin lakkautettavaksi ja sen tehtävät suunniteltiin siirrettäväksi yhdyskuntalautakunnalle. Toimielinorganisaatiouudistuksen valmistelu jatkui alkuvuonna 2025

KUNNAN HENKILÖSTÖORGANISAATIO

Tilivelvollisuus

Kuntalain mukaan valtuutetut eivät ole tilivelvollisia, mutta kunnan muiden toimielinten jäsenet ovat. Toimiessaan jäsenenä muussa toimielimessä valtuutettu on tässä tehtävässään tilivelvollinen.

Lempäälän kunnan tilivelvollisia toimielimiä ovat: kunnanhallitus, tarkastuslautakunta, keskusvaalilautakunta, kasvatus- ja opetuslautakunta, yhteisölautekunta, yhdyskuntalautakunta ja viiranomaislautakunta.

Kuntalaki ei vaadi tilivelvollisten viranhaltijoiden määrittelemistä ennakolta, mutta toiminnan järjestämisen kannalta on selkeämpää, jos viranhaltijat tietävät etukäteen, keitä vastuuvapauslausuma koskee.

Lempäälän kunnan tilivelvollisia viranhaltijoita ovat kunnanjohtaja, palvelualueiden johtajat, prosessijohtajat ja tehtäväalueiden esihenkilöt. Heillä on kokonaisvastuu kunnan, palvelualueiden, prosessien tai tehtäväalueiden toiminnasta ja taloudesta. Lisäksi tilivelvollisia viranhaltijoita ovat tilivelvollisten toimielinten esittelijöinä toimivat viranhaltijat.

YLEINEN JA OMAN ALUEEN TALOUDELLINEN KEHITYS

Yleinen valtakunnallinen kehitys

Suomen talous kääntyi taantumasta hienoiseen kasvuun alkuvuoden aikana, mutta vuositasolla bruttokansantuote (BKT) jää 0,3 prosenttia pienemmäksi vuonna 2024 kuin edellisvuonna. Eniten tuotantoa on heikentänyt rakentamisen merkittävä vähentyminen ja tänä vuonna myös yksityinen kulutus vähenee. Suomen viennin kasvu vauhdittuu, mutta odotettua hitaammin, sillä euroalueen vaimea talouskasvu jarruttaa erityisesti tavaraviennin kysyntää. Inflaation hidastuminen ja korkojen lasku kääntävät sekä kulutuksen että investoinnit kasvuun ensi vuonna.

Inflaatio on hidastunut selvästi ja lähivuosina se pysyy maltillisena. Veronkorotukset, kuten arvonlisäveron ja tupakkaveron nousut, nostavat kuluttajahintoja ja hidastavat inflaation laskua. Näiden välillisten veromuutosten vaikutus inflaatioon on vuosina 2025–2027 kumulatiivisesti yli prosenttiyksikön. Tästä huolimatta inflaatio säilyy hitaana, ja se on keskimäärin 1,5 prosenttia vuosina 2024–2027. Palveluiden hintojen nousu ylläpitää inflaatiota, mutta muuten hintapaineet ovat varsin maltilliset. Erityisesti energian hintojen lasku ja korkojen aleneminen tukevat inflaation hidastumista.

Julkisyhteisöjen alijäämän arvioidaan olevan 4,2 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2024. Heikko talouden suhdanne heijastuu julkiseen talouteen monin tavoin, minkä lisäksi viime vuosien nopea inflaatio kasvattaa menoja tuntuvasti vielä tänä vuonna. Alijäämä alkaa kuitenkin vähitellen supistua talouden elpymisen myötävaikutuksella.

(Lähde: otteita VM:n Taloudellisesta katsauksesta, joulukuu 2024)

Lempäälän taloudellinen tilanne vuonna 2024

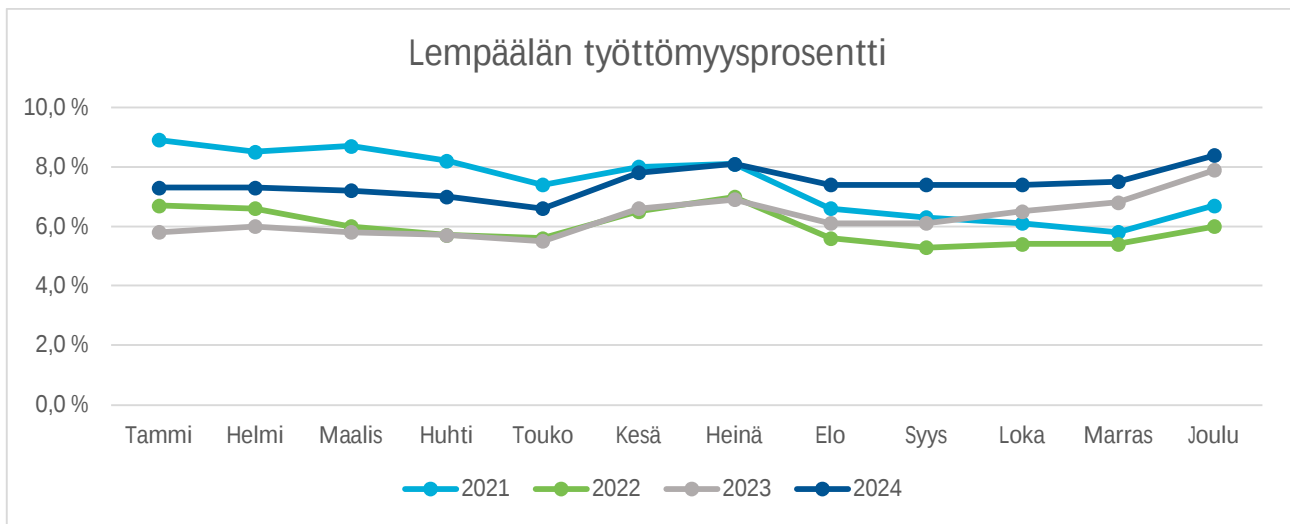
Yleistilanne Lempäälässä

Lempäälän väkiluku oli Tilastokeskuksen ennakkoväkilukutiedon 31.12.2024 mukaan 24 815. Väestönkasvu edellisvuoden viralliseen väkilukuun 24 711 verrattuna oli +104 asukasta (+0,4 %). Nettokasvu perustui kertomusvuonna täysin luonnolliseen väestönlisäykseen.

Lempäälän väestön kokonaiskasvu on yhä hieman suurempaa kuin syksyllä 2021 päivitettyä Tilastokeskuksen väestöennusteessa. Merkille pantavaa on kuitenkin, että etenkin peruskouluikäisten lasten määrän väheni yli sadalla edellisvuoden vastaavaan ajankohtatietoon verrattuna. Tätä kompensoi kuitenkin työikäisten ikäluokkien kasvu, joka jatkuu yhä myös Tilastokeskuksen ennusteita suurempana.

	Yhteensä	0–6	7–12	13–15	16–18	19–49	50–64	65–74	75–
	31.12.	31.12.	31.12.	31.12.	31.12.	31.12.	31.12.	31.12.	31.12.
tot. 2023	24 711	1 988	2 258	1 217	1 154	9 436	4 324	2 313	2 021
ennuste 2024	25 001	1 997	2 173	1 214	1 165	9 611	4 401	2 314	2 126
enn.tieto 2024	24 815	2 024	2 153	1 211	1 159	9 468	4 374	2 308	2 118
ennuste 2025	25 269	1 999	2 089	1 219	1 178	9 748	4 475	2 310	2 251
ennuste 2026	25 517	2 001	1 999	1 217	1 179	9 874	4 560	2 336	2 351
ennuste 2027	25 755	2 022	1 917	1 207	1 176	9 977	4 648	2 345	2 463

Lempäälän työttömyysasteen vuosikeskiarvo nousi edellisvuoden 6,3 %:sta 7,4 %:iin. Pirkanmaan ELY-keskuksen alueella vuosikeskiarvo nousi hieman enemmän 9,2 %:sta 10,9 %:iin.

Tuloslaskelma

Toimintakate, joka muodostuu käyttötalouden tuottojen ja kulujen erotuksesta, ilmoittaa paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla eli verorahoituksella. Vuonna 2024 toimintakate oli -72,8 milj. € ja se heikkeni edellisvuoteen verrattuna 0,8 milj. €.

Käyttötalouden toimintakulut olivat 87,6 milj. € ja kokonaisuutena ne alittivat muutetun talousarvion yli 1,8 milj. €:lla. Toimintakulujen kasvu vuodesta 2023 oli vain vajaat 0,1 milj. € (0,1 %). Henkilöstökulut olivat suurin kuluerä 47,6 milj. € ja ne pysyivät edellisvuoden tasolla. Palveluosiin käytettiin 23,9 milj. € ja ne vähenivät edellisvuodesta 0,15 milj. €. Aine- ja tarvikemenot olivat vajaat 6,0 milj. € ja ne vähenivät edellisvuodesta runsaat 0,3 milj. €. Avustusmenot olivat 3,5 milj. € ja ne kasvoivat edellisvuoteen verrattuna 0,25 milj. €. Muut toimintakulut olivat runsaat 6,4 milj. € ja ne kasvoivat edellisestä vuodesta runsaat 0,3 milj. €.

Käyttötalouden toimintatuotot olivat 14,8, milj. €, mikä on noin runsaat 0,7 milj. € vähemmän kuin edellisvuonna. Myyntituottojen 0,4 milj. € alenema selittyy mm. maankaatopaikan myyntituottojen vähenemisellä ja seudullisen kasvatus- ja opetusalan osaamisen kehittämispalvelun (OSAKE) siirtymisellä Tampereen kaupungin organisaatioon. Maksutuottojen runsaan 0,2 milj. €

alenema selittyy mm. maankäyttö- ja kehittämiskorvausten ja varhaiskasvatuskasvusten alenemalla. Avustustuottojen vajaan 0,5 milj. € alenema selittyy etenkin OSAKE-toiminnan siirtymisellä Tampereen kaupungin organisaatioon sekä myös projektitoiminnan ja siihen liittyvien avustusten vähenemisellä. Sen sijaan niin rakennusten kuin maa-alueidenkin vuokratuotot kasvoivat edellisvuodesta noin 0,35 milj. €. Yleensä merkittävässä roolissa olevat maa-alueiden myynnin luovutusvoitot jäivät toisena vuotena peräkkäin noin 0,5 milj. € tasoon.

Kuntien verotulokertymää edellisvuoteen verrattuna taannutti hyvinvointialueuudistuksesta johtunut verokertymien merkittävä rytmihäiriö, jonka vaikutukset pystyttiin ottamaan huomioon jo 2024 talousarviota valmisteltaessa. Lempäälä korotti tuloveroprosenttiaan vuodelle 2024 7,86 %:sta 8,4 %:iin. Tästä huolimatta kunnan tuloveroa kertyi vain vajaat 51,7 milj. € eli likimain sama määrä kuin edellisvuonna. Kiinteistöverotuotto oli 7,5 milj. € eli vajaat 0,7 milj. € edellisvuotta enemmän. Kasvu selittyi erityisesti maapohjaan kohdistuvan yleisen kiinteistöveroprosentin pakollisella korotuksella 1,3 %:iin. Osuus yhteisöveron tuotosta sen sijaan laski lähes neljänneksellä vajaaseen 4,1 milj. €:oon kun se edellisvuonna oli vajaat 5,4 milj. €. Yhteensä verotulokertymä oli vajaat 63,3 milj. € eli 0,6 milj. € vähemmän kuin vuonna 2023. Verotulojen jo etukäteen tiedossa ollut alenema oli kuitenkin hieman pienempi kuin alkuperäiset ennusteet antoivat ymmärtää, ja tämän johdosta talousarvion verotulokohta toteutuikin noin 0,7 milj. € arvioitua suurempana.

Valtionosuudet olivat 19,4 milj. € eli noin 2,9 milj. € pienemmät kuin edellisvuonna. Alkuperäistä 19,7 milj. € valtionosuustuloarviota alennettiin muutostalousarviolla 0,3 milj. €:lla eli toteuma oli muutostalousarvion mukainen.

Nettorahoituskulut olivat vajaat 1,2 milj. € ja ne kasvoivat edellisvuodesta runsaat 0,25 milj. €. Nettorahoituskulujen määrä ylitti myös talousarvion runsaat 0,45 milj. €:lla.

Kokonaisuudessaan käyttötalous toteutui varsin tarkasti talousarviotarkistusten mukaisesti. Talousarvion sitovuustasoon nähden olennaisimmat poikkeamista on tehty selkoa jäljempänä alaosikon ”*Olennaiset muutokset toiminnassa ja taloudessa*” yhteydessä.

Vuosikate osoittaa tulo- ja rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin ja lainojen lyhennyksiin. Vuosikate ylitti muutostalousarvion mukaisen 6,5 milj. €:n tason ollen vajaat 8,7 milj. € (350 €/as.). Vuonna 2023 vuosikate oli 13,25 milj. € (537 €/as.).

Lempäälän suunnitelmapoistot (ml arvonalentumiset) olivat 10,5 milj. € ja vuosikate kattoi poistoista 82,6 % (edellisvuonna 131,6 %)

Vuonna 2024 purettiin strategiseen maanhankintaan tehtyä investointivarausta 1,2 milj. €. Tilikauden alijäämäisen tuloksen takia uusien investointivarausten teko ei ole mahdollista. Investointivarausten yhteismäärä taseessa on täten 12,1 milj. €.

Varausten kokonaiskäsittelyn jälkeen Lempäälän tilikausi 2024 jää noin -74 000 € alijäämäiseksi. Lempäälällä on aiempien tilikausien yhteenlaskettua taseylijäämää noin 34,6 milj. €.

Investoinnit, rahoituslaskelma ja tase

Vuosi 2024 oli Lempäälän historian mittavin investointivuosi. Nettoinvestoinnit olivat yli 34,2 milj. € ja investointien määrä ylitti muutostalousarvion mukaisen vajaan 33,3 milj. € tason runsaat 0,9 milj. € (toteuma 102,8 %)

Hankeryhmittäiset investointien toteumat perusteluineen on esitetty toimintakertomuksen investointiosan yhteydessä sivuilla 117–121. Rahoituslaskelmasta johdettu tunnusluku, investointien tulorahoitus-% heikkeni historian mittavimman investointivuoden johdosta ollen vain 25,3 % (vuonna 2023 78,8 %).

Kunnan lainamäärä vuoden 2024 lopussa oli vajaan 117,2 milj. € eli 4 722 €/asukas, kun vastaavat luvut vuotta aiemmin olivat 91,6 milj. € ja 3 709 €/asukas. Uudistetun ohjeen mukaisesti peruskunnan lainakantaa koskeva tunnusluku sisältää myös konsernitiliä käyttävien tytäryhtiöiden tilisaldot. Konsernivelelän määrä oli vuoden lopussa 192,4 milj. € eli 7 754 €/asukas, kun vastaavat luvut vuotta aiemmin olivat 160,0 milj. € ja 6 480 €/asukas.

Lainahoitokatteen tunnusluku oli 3,1 (edellisvuonna 1,4). Kassan riittävyttä kassapäivinä kuvaava tilinpäätöshetken tunnusluku oli 7 pv. (10 pv.)

Lainat ja vuokravastuut -tunnusluku oli vuonna 2024 155,8 milj. € eli 6 278 €/asukas (edellisvuonna 134,1 milj. € eli 5 430 €/asukas).

Kunnan vakavaraisuutta ja alijäämän sietokykyä kuvaava omavaraisuusaste heikkeni ollen 41,7 % (47,2 %). Hyvinvointialueuudistuksen käytännössä puolittaessa kuntien tulopohjan myös suhteellisen velkaantuneisuuden tunnusluvun laskenta on muuttunut oleellisesti vuodesta 2023 lukien. Suhteellinen velkaantuneisuus oli vuonna 2024 133,7 % kun se oli edellisvuonna 103,8 %. Tunnusluku kertoo, paljonko kunnan yhden vuoden käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Omavaraisuusaste koko kuntakonsernissa oli 26,2 % (edellisvuonna 29,4 %) ja suhteellinen velkaantuneisuus 177,9 % (edellisvuonna 148,7 %).

Olennaiset muutokset toiminnassa ja taloudessa

Kunnanjohtajan sekä kolmen muun kunnan johtoryhmän jäsenen irtisanoutumisen johdosta henkilöstöorganisaatio suoriutui palvelujen ja toimintojen organisoinnista usean kuukauden ajan sijaisjärjestelyillä ja vajaalla henkilöstöresurssilla. Sopeutusohjelman integrointi taloussuunnitelman 2024–2026 valmisteluun kuitenkin onnistui ja lisäksi valtuuston talousarviokäsittelyn yhteydessä linjattiin alustavasti myös tulevan valtuustokauden toimielinorganisaation rakennetta ja prosessien (3) yhdistäminen konsernin yhteiset palvelut -palvelualueeksi.

Lempäälän kunnan kasvatuksen ja opetuksen palvelualueella omana tehtäväalueena ollut seudullinen kasvatus- ja opetusalan osaamisen kehittämispalvelu (OSAKE) siirtyi vuoden 2024 alusta Tampereen kaupungin organisaatioon.

Yhteisölautakunnan alaisena kustannuspaikkana aiemmin ollut liikuntapaikkojen hoito ja ylläpito siirrettiin yhdyskuntalautakunnan alaisuuteen tilat ja rakennuttamisen tehtäväalueelle ja valtuusto hyväksyi muutoksen vaatimat talousarviomuutokset huhtikuussa 2024.

Kunnan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta annetun yleisohjeen mukaisesti kunnan tulee antaa toimintakertomuksessa selostus merkittävistä poikkeamista tilinpäätösvouden talousarvioon siltä osin kuin valtuusto ei ole niitä hyväksynyt talousarviomuutoksina. Tältä osin etenkin merkittävimmistä menoarvioiden ylityksistä ja tuloarvioiden alituksista voidaan todeta seuraavaa:

- Toimielinten käyttötalouden palvelusuunnitelmat toteutuivat erittäin hyvin talousarvion mukaisina. Sitovuustason mukaisesti (ml. ulkoiset ja sisäiset erät) toimielimistä kunnanhallitus, yhteisölautakunta ja yhdyskuntalautakunta alittivat sekä toimintakulunsa että toimintakatetavoitteensa.
- Myös toimielimistä euromääräisesti selvästi merkittävin, kasvatus- ja opetuslautakunta, alitti toimintakatetavoitteensa, mutta toimintakulut ylittyivät noin 130 000 € (0,2 %). Tämä johtui sisäisten vuokramenojen ylityksestä noin 0,2 milj. €:lla. Kasvatus- ja opetuslautakunnan ulkoisten toimintamenojen toteuma oli 51,0 milj. € (toteuma 99,9 %)
- Yhdyskuntalautakunnan alaiset toimintatuotot (ml. ulkoiset ja sisäiset erät) alittuivat runsaat 0,6 milj. €. Tämä selittyi ennen kaikkea maa-alueiden myyntivoittojen muutostalousarviossa alennetunkin 1,31 milj. € tuloarvion toteutumiselle vain noin 0,45 milj. € suuruisena (toteuma 34,3 %). Lisäksi sisäiset 18,8 milj. € vuokratuotot alittuivat noin 0,3 milj. €:lla.
- Kunnanhallituksen palvelusuunnitelman alaiset rahoitustuotot/-kulut ylittivät runsaan 0,7 milj. € nettokuluarvion yli 0,45 milj. € (toteuma 164,3 %). Syynä tähän oli se, että markkinakorot kääntyivät laskuun vasta loppuvuodesta 2024 ja täten korkokuluarvio ylittyi.
- Kunnanhallituksen palvelusuunnitelman alaiset verotulot ylittivät vajaan 62,6 milj. € tuloarvion vuoden viimeisen kuukausitilityksen johdosta noin 0,7 milj. €:lla (toteuma 101,1 %).
- Investointiosassa kunnanhallituksen alainen kiinteän omaisuuden hankeryhmän nettomääräraha ylittyi noin 265 000 €. (toteuma 110,5 %). Tähän syynä oli kiinteän omaisuuden myyntien vähäisyys, minkä johdosta myös investointituloksi arvioitu tasearvojen osuus myyntihinnasta jäi vähäiseksi.
- Investointiosassa yhdyskuntalautakunnan alainen talonrakennus- ja liikuntapaikat -hankeryhmän noin 24,7 milj. € nettomääräraha ylittyi noin 682 000 € (toteuma 102,8 %). Tämä johtui pääasiassa siitä, että Lempäälä-areenan muutostöiden valmistumiseen kytketty kauppahinnan viimeinen 0,4 milj. € erä sekä kiinteistökaupan varainsiirtovero lykkääntyivät tammikuulle 2024 vaikka kiinteistökaupan kokonaismäärärahavaraus käsiteltiin jo vuoden 2023 muutostalousarvioon sisältyvänä. Lisäksi hankeryhmän nettomäärärahan ylittymiseen vaikutti mm. vuodelle 2024 Sääksjärven koulukeskuksen laajennukseen vaadittu 10,5 milj. € määrärahan ylittyminen noin 117 000 €:lla.
- Suurten talonrakennushankkeiden investointiaikataulujen etupainotteisuuden ja maanhankinnan johdosta investointiosaan hyväksyttiin talousarviomuutoksina yhteensä lähes 5,9 milj. € lisämäärärahaa. Tämän johdosta rahoitusosan talousarviomuutoksena myös lyhytaikaisen lainamäärän muutokseksi ennakoitiin tarvittavan 4,5 milj. €. Vuoden

viimeisten kuukausien maksuvalmiuden turvaamiseksi tämäkään ei riittänyt vaan lyhytaikaisten lainojen muutos oli rahoituslaskelmassa yli 6,8 milj. €. Näin ollen tilinpäätöksessä rahoitusosan lainakannan kokonaismuutos (netto) oli noin 2,3 milj. € arvioitua suurempi.

KUNNAN HENKILÖSTÖ

Työvoimakustannukset ja henkilöstöinvestoinnit

	2024		2023	
Ennakonpidätyksen alaiset palkat	-38 711 260		-38 220 022	
Eläke- ja sosiaalivakuutusmaksut*	- 7 889 355		-8 030 027	
Yhteensä	-46 600 615		-46 250 048	
		6,13		
Vuosilomapalkat	-2 373 455	%	-2 111 981	5,53 %
		3,61		
Terveysperusteisten poissaolojen palkat, brutto	-1 398 567	%	-1 281 416	3,35 %
		0,63		
Perhevapaiden palkat, brutto	-245 135	%	-274 781	0,72 %
		0,25		
Palkallinen tilapäinen hoitovapaa	-96 627	%	-114 358	0,31 %
Saadut KELA-korvaukset (sairaus, äitiys- ja isyysvapaat, ym.)	666 475		617 214	

* prosenttiosuus ennakonpidätyksen alaisista palkoista

Vakituisen henkilöstön sairastavuus

Vakituisen henkilöstön sairastavuus	2024	2023
Vakituinen henkilöstö	816	831
Sairauspäiviä yhteensä	15 008	14 395
Sairauspäiviä / hlö	18,4	17,3
Sairastaneiden lkm.	712	691
Sairastaneiden osuus	87,26 %	83,2 %

Kunnassa laaditaan erillinen henkilöstökertomus vuosittain.

Työhyvinvoinnin johtaminen

Vuoden 2023 työhyvinvointikyselyn pohjalta määriteltyjen toimenpiteiden toimeenpanoa on jatkettu. Tavoitteena on panostaa työhyvinvoinnissa perusasioihin muutosten keskellä luomalla vakautta ja rauhaa työhön, lisäämällä yhteisöllisyyttä ja selkiyttämällä tehtävänkuvia. Mielen hyvinvoinnin tukipalveluihin panostamista on jatkettu edelleen.

Henkilöstöetuudet muotoiltiin uudelleen henkilöstöltä tulleita toiveita kuunnellen. Liikunta- ja kulttuurietuuksien lisäksi ePassiin tuli saataville myös hyvinvointietuus. Työkyvyn tuen tilanteissa on ollut paljon onnistumisia, joilla on mahdollistettu työhön paluuta sairauspoissaolojen jälkeen sekä tuettu työssä jatkamista. Työkykyä, työhyvinvointia ja työturvallisuutta tukevia ohjeista on päivitetty ja niiden käsittelyä työyhteisöissä jatketaan. Työterveyshuollon kustannukset nousivat, mutta sairauspoissaolojen aiheuttamat kustannukset laskivat hieman edellisestä vuodesta.

Osaamisen ja organisaation kehittäminen

Kehittämisen ydinteemana oli johtamiskyvykkyyden kehittäminen osana Paras työpaikka -kärkihanketta. Edistimme toimenpidesuunnitelman mukaisesti kokonaisuutta mm. luomalla Vastuullisen johtamisen käsikirjan ja johtamislupauksen ohjaamaan esihenkilötyötä. Muita kuntatason osaamisen toteutuneita tavoitteita oli projektimallin käyttöönotto, palvelumuotoilukoulutuksen jatkaminen, vahva johtamisen tuki, työkykyosaamisen vahvistaminen koko organisaatiossa sekä uuden teknologian ja tekoälyn hyödyntäminen.

Esihenkilöakatemian koulutuksia sekä esihenkilöiden #kyllä-päiviä jatkettiin edellisvuosien tapaan. Sisäistä viestintää kehitettiin rakentamalla käyttöömmme modernisoitu intra sekä ottamalla käyttöön iDiD-näytöt Lempäälä-talon lisäksi kuudelle koululle ja yhteen päiväkotiin. Näyttöjen HR&viestintä -kanavalla viestitään ajankohtaisista asioista. Perjantaikahvit toteutuivat suunnitelmien mukaisesti ja kokonaisuuteen otettiin mukaan yksiköiden esittely lisäämään tietoisuutta muiden yksiköiden tekemisestä.

Työsuojelu

Työn riskien arviointeja on päivitetty työyhteisöissä ja toimenpiteitä on määritelty paljon, mutta panostamme edelleen oleellisimpien riskien sekä konkreettisten toimenpiteiden tunnistamiseen riskien hallitsemiseksi. Työn psykososiaaliset riskitekijät korostuvat kaikilla palvelualueilla. Grani-ten järjestelmä on vakiintunut myös työturvallisuusilmoitusten tekemisessä, ja ilmoituksia on tehty enemmän kuin vuonna 2023. Ilmoitusten avulla saadaan erilaisia kuormittavia tilanteita näkyväksi työyhteisöissä. Työn riskien arviointeja ja työturvallisuusilmoituksia seurataan sekä yksiköiden, palvelualueen että koko kunnan tasolla.

Hyviä toimintatapoja on jatkettu, esimerkkinä sisäilmatyöryhmän kokoontumiset ja työsuojeluparitoiminta. Ensiapuvalmiuksia on vahvistettu koko kuntakonsernille kohdistetuilla ensiapukoulutuksilla. Työn terveellisyyden ja turvallisuuden kehittämiseksi toimitaan yhteistyössä myös työterveyden kanssa.

YMPÄRISTÖASIAT

Lempäälän kunnan alueella on runsaasti vesistöä, joiden rannoilla on paljon sekä vakituista että vapaa-ajan asutusta. Vesistöjen laatua tarkkaillaan säännöllisesti vuosittain ympäristönsuojelun vesistötarkkailuohjelman mukaisesti sekä eri toimijoiden velvoitetarkkailuihin perustuen.

Vesistöihin kohdistuvia vaikutuksia aiheuttaa maataloudesta, rakennettujen alueiden hulevesistä, yhdyskuntien jätevesistä ja haja-asutuksen jätevesien käsittelyjärjestelmistä kulkeutuvat ravinteet, mikrobit ja muut haitalliset aineet sekä Pyhäjärven osalta säännöstelyn vaikutukset. Myös ilmastonmuutos vaikuttaa vesistöissä ja niiden valuma-alueilla veden laatuun ja vesiluontoon. Lempäälän pistekuormittajista merkittävin on Lempäälän Vesi Oy:n jätevedenpuhdistamo, josta puhdistetut jätevedet johdetaan Kuokkalankosken kautta Pyhäjärven vesistöön. Vuodesta 2026 lähtien jätevedet tullaan johtamaan siirtoviemäriä pitkin puhdistettavaksi Tampereen Seudun Keskuspuhdistamoon.

Lempäälän kunnan alueella sijaitsee neljä luokiteltua pohjavesialuetta, joista kolmea hyödynnetään yhdyskunnan vedenhankinnassa. Pohjavesialueilla pilaantumista voivat aiheuttaa mm. polttonesteiden varastointi ja kuljetukset, tiesuolauksen kloridipäästöt, viemäriverkostojen vuodot ja jätevesien johtaminen maahan sekä maa- ja metsätalouden typpipäästöt. Lempäälässä on laadittu pohjavesialueiden suojelusuunnitelma. Vuonna 2024 käynnistyi suojelusuunnitelman päivitys, jonka toteuttamiseen myönnettiin harkinnanvaraista valtionavustusta.

Lempäälän kunnan alueella on kunnan ja yksityisten maanomistajien omistamia luonnonsuojelualueita sekä suojeltujen luontotyyppien alueita yhteensä n. 1,4 % kunnan pinta-alasta. Lempäälän ensimmäisen luonnon monimuotoisuusohjelman toteuttaminen käynnistyi vuonna 2024. Ohjelman avulla pyritään turvamaan luonnon monimuotoisuuden säilyminen, vahvistamaan kunta-laisten luontosuhdetta sekä kehittämään luontotiedon hallintaa. Vuoden 2024 aikana toteutettiin mm. arvokkaiden luontokohteiden ja kunnan vanhojen metsien inventointeja. Merunmetsän arvokkaan luontokohteen osalta tehtiin päätös (KH 9.12.2024 § 289) tarjota sitä suojelualueeksi (Metso-kohde).

Lempäälän läpi kulkee Tampere-Helsinki moottoritie (VT 3) sekä rautatie. Kunnan alueelle sijoittuu lisäksi nauhataajaman läpi kulkeva Tampereentie ja muita vilkkaasti liikennöityjä maanteitä. Liikennemelu onkin Lempäälässä yksi merkittävä ympäristöoloihin vaikuttava tekijä. Lempäälän kunnassa on laadittu meluntorjunnan toimintasuunnitelma, jonka myötä pyritään edistämään parempaa ääniympäristöä. Lempäälän kunnan vilkkaimmin liikennöityjen liikenneväylien meluvaikutusta on selvitetty mallintamalla päivä- ja yöajan melutasot vuoden 2022 ja 2040 liikennemäärätiedoilla. Melumallinnus on jaettu kunnan verkkosivustolla myös muiden käyttöön.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvomia ympäristölupa- tai rekisteröintivelvollisia toimintoja oli 49 kpl vuonna 2024. Toimialoina ovat mm. metalliteollisuus, energian tuotanto, jakeusasemat, VOC-yhdisteitä käyttävä toiminta, maa-ainesten otto, mineraalituotteiden valmistus, eläinsuojat, jätteen käsittely sekä muut toiminnot. Vuonna 2024 kunnan ympäristönsuojelu teki 18 valvontasuunnitelman mukaista tarkastuskäyntiä. Ennalta suunnittelematonta valvontaa jouduttiin kohdistamaan erityisesti jätehuollon järjestämiseen liittyviin laiminlyönteihin. Lempäälässä on myös ympäristöriskeiltään suurempia toimintoja, joihin liittyy mm. kemikaalien laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia kemikaalikuljetuksineen, suurempia VOC-laitoksia ja jätevedenpuhdistamo. Lempäälän kunnassa on neljä (4) kemikaaleihin ja räjähteisiin liittyvää Tukesin valvomaa kohdetta. Pirkanmaan ELY-keskuksen valvomia ympäristölupakohteita on kahdeksan (8), joista kolme sisältyy myös Tukesin valvomiin kohteisiin. Lisäksi Pirkanmaan pelastuslaitoksen

valvomia vähäisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin kohteita on Lempäälässä noin 40. Kunnan ja valtion valvontaviranomaisten valvomat toiminnot eivät sijaitse Lempäälän luokitelluilla pohjavesialueilla. Toiminnoista osa (alle 10) sijoittuu vesistön läheisyyteen ja noin puolet sijoittuu yhdyskuntarakenteen mukaiselle taajama-alueelle.

MUUT EI-TALOUDELLISET ASIAT

Hyvään hallintoon kuuluu, että kansalaiset ja yhteistyökumppanit voivat luottaa viranomaisen ja virkamiehen toimintaan sekä riippumattomuuteen ja avoimuuteen. Toiminnan on oltava puolueetonta ja sen on myös näytettävä puolueettomalta sidosryhmien ja kansalaisten näkökulmasta. Virkamies/työntekijä, luottamushenkilö tai julkista valtaa käyttävä henkilö ei saa pyytää, ottaa vastaan tai hyväksyä lahjaa, etua, lupausta tai tarjousta itselleen tai toiselle, jos se voi heikentää luottamusta hänen toimintaansa tai viranomaistoimintaan.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt valtuutetun käsikirjan (2021), joka sisältää myös luottamushenkilön huoneentaulun. Huoneentaulu kokoaa yhteen tärkeimmät eettiset periaatteet, johon luottamushenkilöorganisaatio on sitoutunut. Kunnalla on myös päivitetty vieraanvaraisuuden, etujen ja lahjojen vastaanottamisen ohjeistus (2020).

EU- ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti Lempäälän kunnassa on otettu käyttöön ns. eettisen ilmoituskanavan anonyymien vakavien väärinkäytösilmoitusten käsittelemiseksi.

Hankinnoissa noudatetaan lakia julkisista hankinnoista ja sen perusteella laadittuja hankintaohjeistusta. Esihenkilöakatemian avulla koulutetaan vuosittain esihenkilöitä hallinnon, talouden ja henkilöstöhallinnollisten tehtävien asianmukaiseen hoitoon. Johtavat luottamushenkilöt ja esittelijävastuussa olevat viranhaltijat ovat tehneet sidonnaisuusilmoitukset. Kunnanhallituksen tietoon ei ole tullut korruptioon, lahjontaan eikä ihmisoikeuksien rikkomiseen liittyviä asioita.

ARVIO TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Lempäälän kunnanvaltuusto reagoi uhkaavaan alijäämäisyyskehitykseen loppuvuodesta 2023 sekä veronkorotuksilla ja kokonaistalouden sopeuttamisohjelmalla, joka on kevään 2024 päätöksen jälkeen nyt toimeenpanossa vuosien 2024–2026 talousarvioissa. Koska keväällä 2025 vaihtuu myös valtuustokausi, on tärkeää, että kokonaistalouden tervehdyttämisteemojen linja säilyy myös tulevana vuosina.

Sopeuttamisohjelman linjaukset tukevat toteutuessaan erinomaisesti Lempäälän kunnan kokonaistalouden kehitystä. Linjauksilla varmistetaan, että Lempäälän alijäämäisyyskehitys taittuu ja investointien riittävä omarahoitus katkaisee myös velkaantumisen. Linjausten toimeenpano edellyttää vuosittaista tilannetarkastelua talousarviovalmistelun aikana.

ARVIO MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ SEKÄ MUISTA TOIMINNAN KEHITTÄMISEEN VAIKUTTAVISTA SEIKOISTA

Kunnille keskeiseen verotulo- ja valtionosuusrahoituspohjaan liittyy riskejä. On mahdollista, maailmanpolitiikan kriisit heijastuvat taloustaantumana kunnan verotulopohjan kasvuun tai että tulevien vuosien valtionosuuksiin kohdistuu käynnistyneessä valtionosuuslainsäädännön valmistelussa leikkauksia. Varsinkin Lempäälän tyyppiset elinvoimakunnat, jotka investoivat kuntakasvuun merkittävästi tulevina vuosina, joutuvat rahoittamaan investointejaan haastavassa tilanteessa. Investointien rahoittaminen pysyvästi velkamäärää lisäten ei ole kokonaistaloudellisesti kestävää eikä myöskään kuntastrategian tavoitteen mukaista. Lisäksi uusi kunta-alan palkkasopimus tulee todennäköisesti sopimuskorotustasoiltaan olemaan kuntien taloustilanteeseen peilattuna erittäin haastava.

Kuntalaisten tarvitsemien palveluiden ajallinen ja laadullinen turvaaminen edellyttää tulevina vuosina kuntien ja hyvinvointialueiden saumatonta ja tiivistä yhteistyötä. Mahdolliset julkisen palveluverkon ja palveluiden muutokset on pystyttävä arvioimaan kunkin alueen tilannekuvaan sopivalla tavalla ja kustannustehokkaasti. Toinen laajasti kuntalaisten arkeen ja palveluihin vaikuttavasta muutos on valtakunnallinen TE-uudistus, jossa valtion työllisyyspalvelut siirtyivät kuntien muodostamien työllisyysalueiden palveluiksi. Samassa yhteydessä kuntien vastuut pitkittyneen työttömyyden työmarkkinatukikustannuksista ovat kasvaneet merkittävästi.

Hankintalain uudistamiseen tähtäävän työryhmämietinnön lausuntokierros päättyi maaliskuussa 2025. Mukana mietinnössä on ehdotus, joka säätäisi kuntien yhdessä omistamien yhtiöiden käyttöä tarkasti niin, että yksikään kunta ei saisi enää omistaa sidosyksikköasemassa olevasta yhtiöstä alle 10 prosentin osuutta. Mikäli vähimmäisomistusvaatimus etenee jatkovalmistelussa lakiin kirjattavaksi, se rajoittaisi turhaan kuntien itsehallinnon takaamaa mahdollisuutta päättää palvelujensa järjestämistavoista. Samalla valtakunnallisten, maakunnallisten, seudullisten ja kuntakohtaisten yhtiömuotoisesti järjestettyjen kuntapalveluiden osalta käynnistyisi pitkä ja monimutkainen uudelleenorganisointi.

KUNNANHALLITUKSEN SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIEN- HALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa, että Lempäälän kunnan toiminta on lainmukaista sekä taloudellista ja tuloksellista. Hallintosäännössä ja konserniohjeessa on määritelty sisäisen valvonnan perusteet sekä tehtävät.

Kunnanhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Lautakunnat vastaavat palvelualueiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoivat kunnanhallitukselle. Kunnanjohtaja ja muut johtavat viranhaltijat vastaavat omalta osaltaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta omalla vastuualueellaan.

Tehtävä- ja vastuualueiden esihenkilöt vastaavat yksikön riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta. Konsernijohto, johon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja, vastaa konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä yhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta.

Hankittua riskienhallintatyökalua käytetään niin kuntakonsernin kokonaisriskien kuin myös työn riskien ja turvallisuushavaintojen kartoitukseen, arviointiin ja hallintaan. Myös väärinkäytösilmoitusten vastaanotto on toteutettu samaan järjestelmää hyödyntäen.

Kuvaus sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan seuranta- ja arviointitoimenpiteistä

Käsitellessään sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa kokouksessaan 25.3.2024 kunnanhallitus päätti, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistoimien suunnitelma sisältää erityisesti seuraavat kohdat: hankintapäätösten sisällön sekä tilaus- ja pienhankintakäytäntöjen toteutumisen kontrollointi, hallintopäätösten sisällöstä annetun ohjeistuksen toteutumisen seuranta ja arviointi sekä riskienhallintatiedon kattavampi hyödyntäminen.

Pienhankintakäytännöissä ja niihin liittyvässä ohjeistuksissa havaittiin puutteita ja selvää kehittämistarvetta. Kunnanhallitus merkitsi 12.8. 2024 tiedoksi hankintapäätösten sisältöä ja hankintakäytäntöjä koskevan sisäisen tarkastusraportin. Kunnanhallitus seuraa säännöllisesti raportissa kuvattujen jatkotoimenpiteiden edistymistä.

Hyvän hallintopäätösten sisältöohjeistus sekä laajasti myös muita konsernin yhteisten palveluiden ohjeistuksia on sisällytetty yhteen paikkaan intranet Kanavaan. Myös tältä osin seurantaa ohjeistuksen kattavuudesta ja ohjeiden mukaisesta toiminnasta on syytä jatkaa vuosittain.

Riskienhallinnan järjestelmätyökalu on otettu kattavasti käyttöön niin kunnassa kuin tytäryhtiöissä. Eri yksiköt on ohjeistettu päivittämään kokonaisriskien aineistoaan vähintään osavuositilauksien ja tilinpäätösvalmistelun yhteydessä. Lisäksi vuosittain pidettävässä esihenkilöakatemian koulutuksessa on korostettu järjestelmään tallennetun tiedon hyödyntämistä eri yksiköiden kokonaisjohtamisessa. Kokonaisriskien arviointi on perusteltua päivittää tulevalta valtuustokaudella osana kuntastrategian päivitysprosessia.

Työn riskien ja työturvallisuushavaintojen ylläpitäminen riskienhallintatyökalulla on ohjeistettu koko henkilöstölle kunnan intranet Kanavassa. Vuoden 2024 aikana on uusina toimintoina käynnistetty riskienhallintatyökalun hyödyntäminen myös opetus- ja varhaiskasvatuspalveluiden ns. kiinnipitoilmoitusten ja lääkehoidon vaaratilanneilmoitusten dokumentoinnissa.

Edellisvuosien tapaan tehtiin myös sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan itsearviointikysely. Siihen vastasivat palvelualueiden ja prosessien johtajat sekä tehtäväalueiden esihenkilöt ja prosessien vastuualueiden esihenkilöt - kukin omaa aluettaan arvioiden. Kyselyssä arvioitiin johtamisen ja sisäisen valvonnan järjestämistä, tavoitteiden asettamista ja seurantaa, riskienhallintaa, informaation ja kommunikaation toteutumista sekä muita teeman kannalta keskeisiksi arvioituja asioita. Aihepiireistä oli muodostettu yhteensä 32 kysymystä, joihin vastattiin valitsemalla jokin seuraavista vaihtoehdoista: heikosti/ei ollenkaan, välttävästi/vähän, kohtuullisesti/tydyttävästi, hyvin, erinomaisesti sekä en osaa sanoa. Lisäksi oli mahdollisuus antaa sanallista palautetta.

Analyysiä varten kyselyjen vastaukset muutettiin numeeriseen muotoon antamalla vastausvaihtoehtoilta arvot 0–4 sekä en osaa sanoa. Kaikkiin kysymyksiin annettujen vastausten (n=18) keskiarvo parani ollen 3,01 (edellisvuonna 3,00). Eri vastaajien näkemysten vaihteluväli oli 2,63–3,73 (edellisvuonna 2,55–3,62). Itsearviointikyselyyn annettujen vastausten yhteydessä saatiin myös sanallisia täsmennyksiä, joita hyödynnetään jatkotyöskentelyssä.

Edellisvuoden tavoin kaikki kysymykset arvioitiin vähintään tasoon 2,50 ja 17 kysymyksen arvosana ylitti 3,00:n. Parhaimmat arviot annettiin mm. seuraaviin teemoihin:

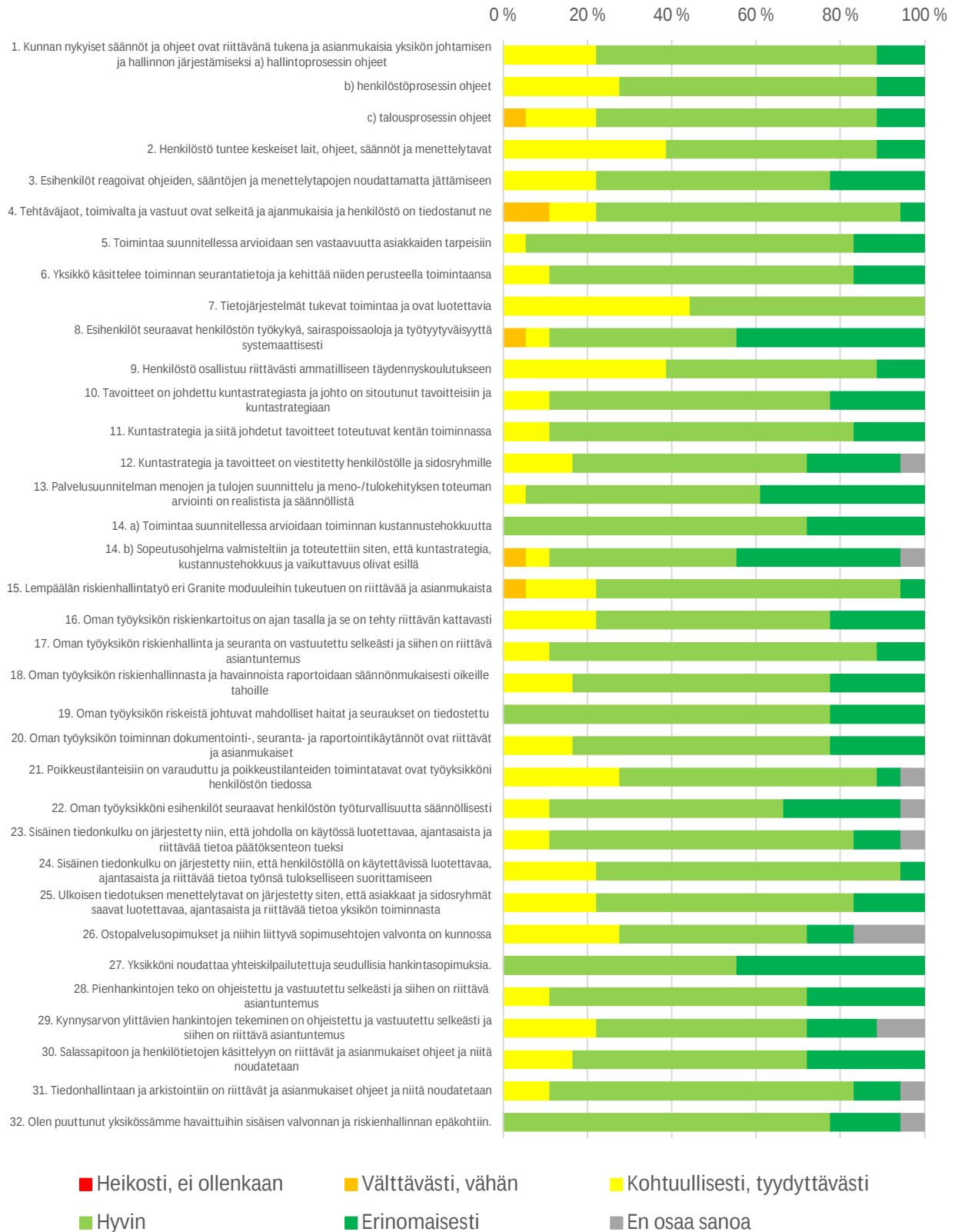
- yhteiskilpailutettujen hankintasopimusten noudattaminen,
- palvelusuunnitelmien meno-/tuloseurannan säännöllisyys ja arvioinnin realistisuus
- työkyvyn, sairaspotilaiden ja työtyytyväisyyden systemaattinen seuranta
- kustannustehokkuuden ja vaikuttavuuden esilläpito toiminnan suunnittelussa ja sopeuttamisohjelman valmistelussa,

Eniten edellisvuodesta paranivat teemat, jotka liittyivät pienhankintojen ohjeistukseen, sisäisen tiedonkulun järjestämiseen ja henkilöstöprosessin ohjeistuksiin. Heikentyneitä teemoja ei itsearviointikyselyssä laajasti noussut esiin. Tosin kuntastrategian toteutumista vuosittaisessa tavoiteasetannassa, strategiaan sitoutumista ja strategian toteutumista arjessa arvioitiin aiempia vuosia kriittisemmin.

Kokonaisarvio: tunnistetut sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisalueet ja suunnitellut kehittämistoimet voimassa olevalle taloussuunnitelmakaudelle

- Kuntakonsernille annettavan ohjeistuksen/koulutuksen säännönmukaisuus ja oikea ajoitus sekä riittävien kontrollitoimien suunnittelu
- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan dokumentaatio ja tiedon eheys
- Uuden valtuustokauden luottamushenkilöiden riittävä perehdytyskoulutus ja uudistetun toimielin- ja henkilöstöorganisaation sujuvan käyntiinlähdon varmistaminen

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kysely 2024

TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT, 1000 €

	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Toimintatuotot	14 783	15 509
Toimintakulut	-87 581	-87 487
TOIMINTAKATE	-72 798	-71 978
Verotulot	63 266	63 868
Valtionosuudet	19 399	22 291
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	686	364
Muut rahoitustuotot	819	595
Korkokulut	-2 631	-1 881
Muut rahoituskulut	-67	-3
VUOSIKATE	8 674	13 256
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-10 485	-10 049
Arvonalentumiset	-16	-27
Poistot ja arvonalentumiset	-10 501	-10 077
TILIKAUDEN TULOS	-1 827	3 179
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	553	-913
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	1 200	-719
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-74	1 547

Tuloslaskelman tunnusluvut	Kaupunki / Kunta	
	2024	2023
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	16,9	17,7
Vuosikate/Poistot, %	82,6	131,6
Vuosikate, euroa/asukas	350	537
Asukasmäärä	24 815	24 703

Toimintatuotot/Toimintakulut, % (Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista)
 $= 100 \cdot \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate/ Poistot, % (Vuosikate prosenttia poistoista)
 $= 100 \cdot \text{Vuosikate} / (\text{Poistot ja arvonalentumiset})$

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT, 1000 €

	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	8 674	13 256
Tulorahoituksen korjauserät	-449	-502
	8 225	12 754
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-35 487	-17 221
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 212	405
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	530	700
	-33 745	-16 115
Toiminnan ja investointien rahavirta	-25 521	-3 361
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-25	-12
Antolainasaamisten vähennykset	110	5
	85	-7
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	29 200	11 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 507	-8 933
Lyhytaikaisten lainojen muutos	6 872	636
	25 566	2 703
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	10	-199
Saamisten muutos	27	603
Korottomien velkojen muutos	-794	-6 962
	-757	-6 558
Rahoituksen rahavirta	24 894	-3 862
Rahavarojen muutos	-627	-7 224
Rahavarat 31.12.	2 417	3 044
Rahavarat 1.1.	3 044	10 268
Rahavarojen muutos	-627	-7 224

Rahoituslaskelman tunnusluvut

	2024	2023
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	-27 922	24 836
Investointien tulorahoitus, %	25,3	78,8
Laskennallinen lainanhoitokate	0,7	1,1
Lainanhoitokate	2,7	1,4
Kassan riittävyys, pv	7	10

Investointien tulorahoitus, %

= 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys (pv)

= 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT, 1000 €

VASTAAVAA

	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	108	218
Aineettomat hyödykkeet	108	218
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	39 760	36 901
Rakennukset	48 188	46 313
Kiinteät rakenteet ja laitteet	22 621	23 973
Koneet ja kalusto	50	85
Muut aineelliset hyödykkeet	61	61
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	31 282	10 511
Aineelliset hyödykkeet	141 963	117 844
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	37 332	37 347
Muut lainasaamiset	30 128	30 238
Muut saamiset	551	414
Sijoitukset	68 010	67 999
PYSYVÄT VASTAAVAT	210 080	186 062
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	200	247
Muut toimeksiantojen varat	38	34
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	238	282
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	92	151
Pitkäaikaiset saamiset	238	151
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 388	1 440
Lainasaamiset	6 886	6 020
Muut saamiset	2 675	3 598
Siirtosaamiset	1 047	905
Lyhytaikaiset saamiset	11 996	11 964
Saamiset	12 088	12 115
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	981	1 342
Rahoitusarvopaperit	981	1 342

Rahat ja pankkisaamiset	1 436	1 702
VAIHTUVAT VASTAAVAT	14 505	15 159
VASTAAVAA	224 823	201 502
VASTATTAVAA		
	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	44 150	44 150
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	35 034	33 077
Tilikauden yli-/alijäämä	-74	1 547
OMA PÄÄOMA	79 110	78 774
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	2 291	2 844
Vapaaehtoiset varaukset	12 100	13 300
	14 391	16 144
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	200	247
Lahjoitusrahastojen pääomat	346	326
Muut toimeksiantojen pääomat	38	44
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	583	618
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	71 705	54 488
Pitkäaikainen vieras pääoma	71 705	54 488
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Joukkovelkakirjalainat	32 500	23 500
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 526	10 050
Lainat muilta luotonantajilta	1 453	3 580
Saadut ennakot	492	468
Ostovelat	5 517	5 032
Muut velat	1 161	1 321
Siirtovelat	6 384	7 528
Lyhytaikainen vieras pääoma	59 034	51 479
VIERAS PÄÄOMA	130 739	105 967
VASTATTAVAA	224 823	201 502

Taseen tunnusluvut

	2024	2023
Omavaraisuusaste, %	41,7	47,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	133,7	103,8
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	34 960	34 624
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	1 409	1 402
Lainakanta 31.12., 1 000 €	117 184	91 618
Lainakanta 31.12./asukas	4 722	3 709
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000 €	155 780	134 143
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	6 278	5 430
Lainasaamiset 31.12., 1 000 €	30 128	30 238
Henkilöstömäärä	963	1 009

Omavaraisuusaste, %

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Lainakanta 31.12.

= Joukkovelkakirjalainat + Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta + Lainat julkisyhteisöiltä + Lainat muilta luotonantajilta.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= Joukkovelkakirjalainat + Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta + Lainat julkisyhteisöiltä + Lainat muilta luotonantajilta + Vuokravastuu

Lainasaamiset 31.12.

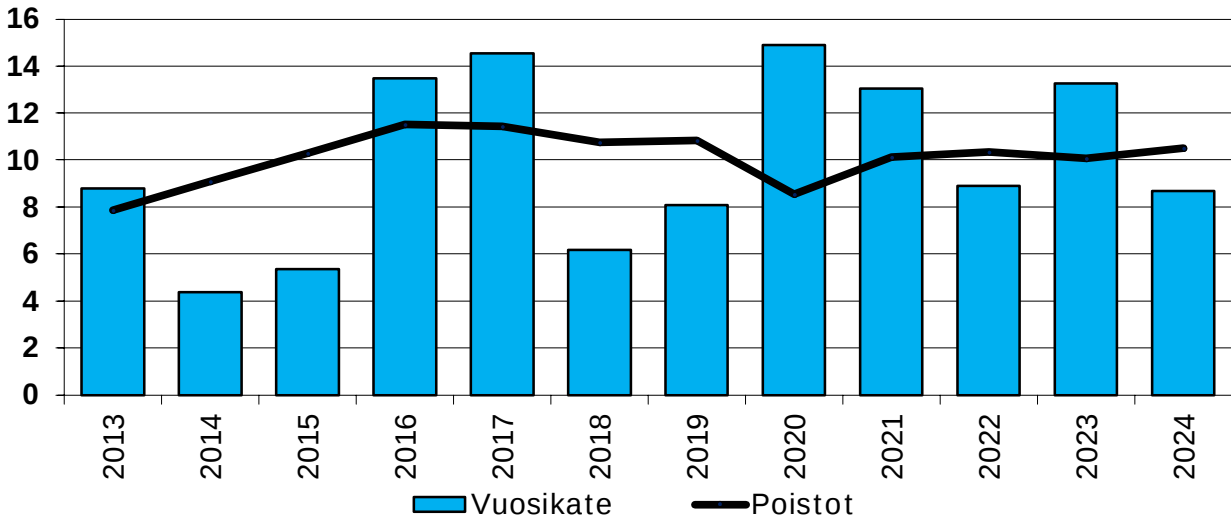
= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

KOKONAISTULOT JA -MENOT

	2024 milj. €	%
TULOT		
Toiminta		
Toimintatuotot	14,78	10,8
Verotulot	63,27	46,4
Valtionosuudet	19,40	14,2
Korkotuotot	0,69	0,5
Muut rahoitustuotot	0,82	0,6
Tulorahoituksen korjauserät/ - Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-0,45	-0,3
Investoinnit		
Rahoitusosuudet invest.menoihin	1,21	0,9
Pys. vastaavien hyöd. luovutustulot	0,53	0,4
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset	0,11	0,1
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	29,20	21,4
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	6,87	5,0
Kokonaistulot yhteensä	136,43	100,0
MENOT		
Toiminta		
Toimintakulut	87,58	64,3
- Valmistus omaan käyttöön		0,0
Korkokulut	2,63	1,9
Muut rahoituskulut	0,07	0,0
Investoinnit		
Investointimenot	35,49	26,0
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten lisäykset	0,03	0,0
Pitkäaik. lainojen vähennys	10,51	7,7
Kokonaismenot yhteensä	136,30	100,0

KOKONAISTALOUTEEN LIITTYVÄT KUVAAJAT

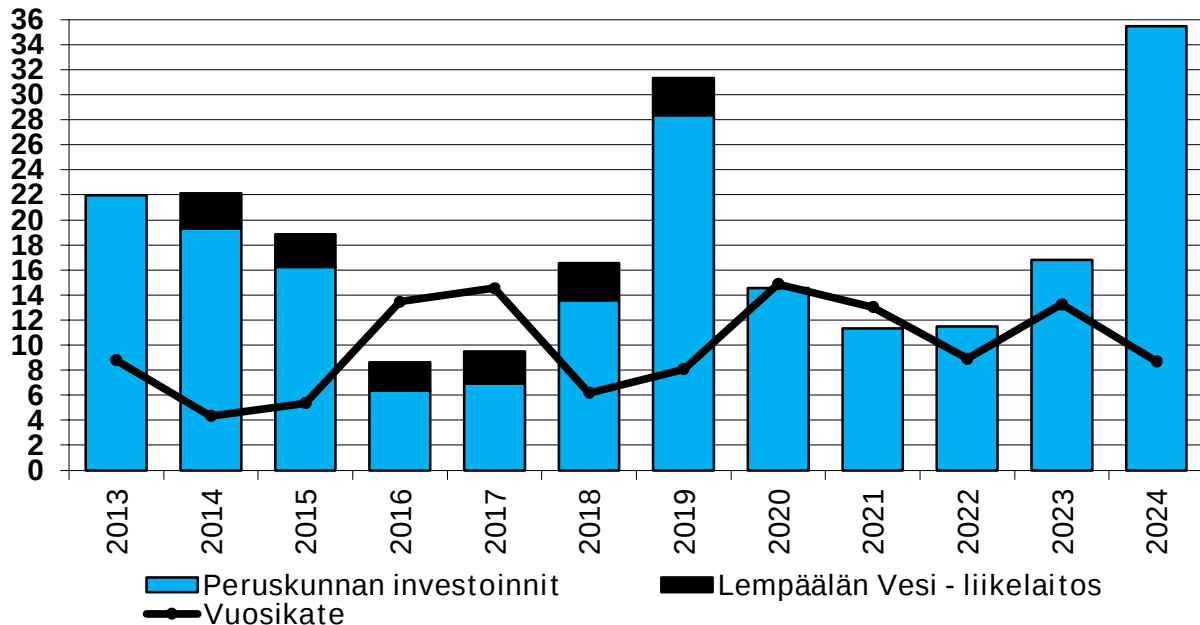
Vuosikate ja poistot, milj. € (vuosikate / poistot ja arvonalentumiset)

Alkuperäisen vuoden 2024 talousarvion sekä muutetun talousarvion vuosikatearviot pystyttiin hieman ylittämään. Vuosikate oli vajaat 8,7 m€ (350 €/as). Poistot toteutuivat hieman talousarviota pienempinä ollen 10,5 m€.

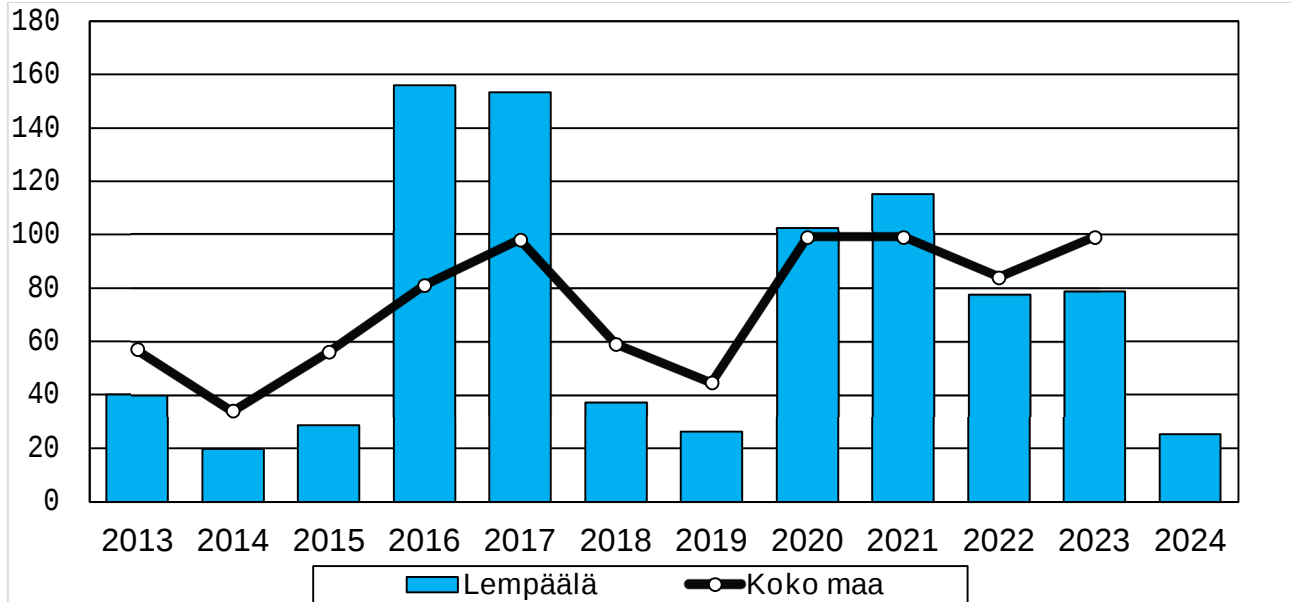
Vuosikate ja investointien omahankintamenot, milj. €

(omahankintameno = investointimenot – investointien rahoitusosuudet)

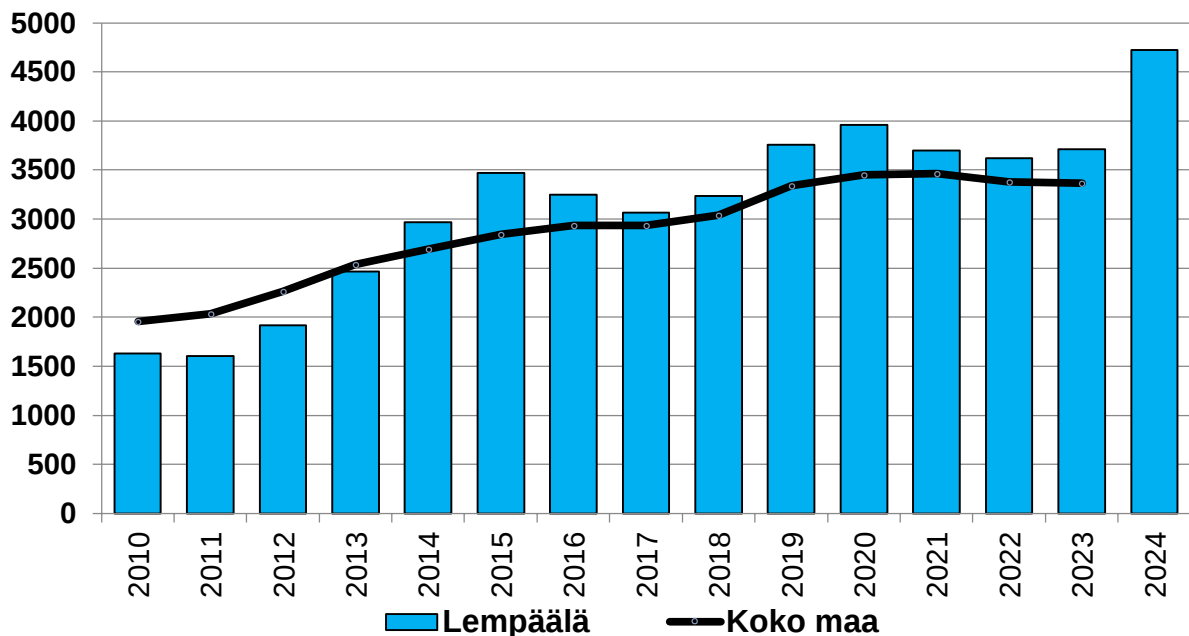
Alkuperäisen 2024 talousarvion 28,9 m€ investointimenoja kasvatettiin muutostalousarviolla 5,86 m€:lla historialliseen ennätystasoon 34,76 m€. Kokonaisuutena investointimenot ylittivät noin 0,7 m€. Lisäksi investointiosaan kirjattiin runsaat 1,2 m€ rahoitusosuuksia sekä 36000 € ta-seomaisuuden luovutustuloja.

Investointien tulorahoitus, % (vuosikate / investointien omahankintameno)

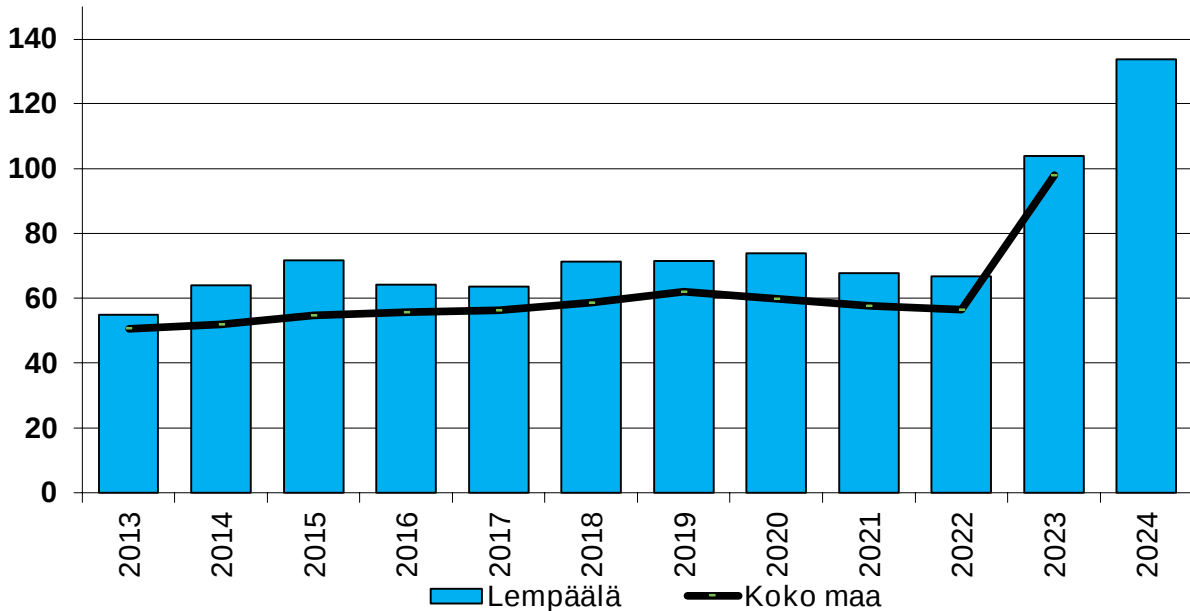
Historiallisen suurista vuosi-investoinneista johtuen Investointien tulorahoitus% jäi vuonna 2024 25,3 %:iin (78,8 %). Myös kuntakonsernissa investointien tulorahoitus-% oli heikko 20,8 % (64,9 %)

Lainat, euroa/asukas

Mittavan investointiohjelman toteuttaminen vain noin 25 %:n omarahoituksella kasvatti asukas-kohtaista lainamäärää. Se oli vuonna 2024 4 722 €/as. (edellisvuonna 3 709 €/as.). Lainat ja vuokravastuut/as. tunnusluku oli 6 278 €/as. (edellisvuonna 5 430 €/as.). Konsernilainat €/as. oli vuonna 2024 7 754 €/as. (6 480 €/as.) Konsernin lainat ja vuokravastuut –tunnusluku oli vuonna 2024 9 454 €/as (edellisvuonna 8 351 €/as).

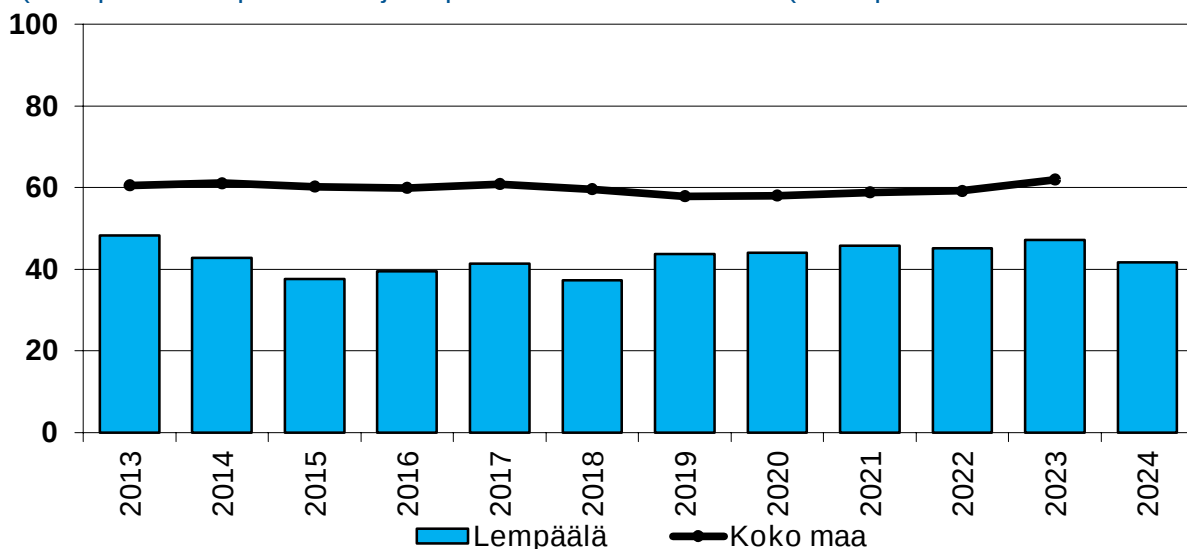
Suhteellinen velkaantuneisuus, % = (vieras pääoma – saadut ennakot) / Käyttötulot

Tunnusluvun suuri kasvu vuosien 2022 ja 2023 välillä selittyy HVA-uudistuksella, jossa kuntien käyttötulot käytännössä puolittuivat aiemmasta. Tunnusluvun kasvu osoittaa myös sen, kuinka paljon enemmän kunnat joutuvat ottamaan tulopohjaansa nähden riskiä toteuttaessaan investointejaan vieraalla pääomalla. Suhteellinen velkaantuneisuus oli vuonna 2024 133,7 % (103,8 %). Kuntakonsernissa suhteellinen velkaantuneisuus oli 177,9 % (147,8 %).

Omavaraisuusaste, %

= (oma pääoma + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset / (koko pääoma – saadut ennakot)

Omavaraisuusaste heikkeni vuonna 2024 ollen 41,7 % (edellisvuonna 47,2 %). Myös kuntakonsernin omavaraisuusaste heikkeni ollen 26,2 % (29,4 %).

KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

YHDISTELMÄ KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYVISTÄ YHTEISÖISTÄ

Tytäryhteisöt	Yhdistetty kpl
Yhtiöt	
Kiinteistö- ja asuinyhtiöt	3
Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt	6
Muut yhtiöt	2
Kuntayhtymät	3
Osakkuusyhtiöt*	6
Yhteensä	20

*Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty konserniyhteisöjen omistusosuutta vastaava määrä osakkuusyhteisön voitosta tai tappiosta

KUNNANHALLITUKSEN SELONTEKO KONSERNIVALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ JA HAVAINNOT KONSERNIYHTIÖISTÄ

Konsernivalvonnan nykytila ja havainnot konserniyhtiöistä

Konsernijohto vastaa konserniyhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta. Yleisinä yhtiöiden strategisina kehittämistavoitteina ovat toiminnan tarkoituksenmukaisuus, liiketaloudellinen kannattavuus sekä kuntastrategian visiokirjaus ”Palvelemme paremmin”. Lisäksi eri yhtiöillä on omia operatiivisia tavoitteita.

Konsernijohtoryhmä, johon kuuluvat kunnanjohtaja ja kaikkien tytäryhtiöiden toimitusjohtajat, edistää osaltaan konserniyhtiöiden asioiden valmistelua, tavoitteiden seurantaa ja riskienhallintaa. Kuukausittain vuonna 2024 kokoontuneen konsernijohtoryhmän toimintatapoja on kehitetty ja yhtenäistetty merkittävästi. Samalla myös yhtiöiden omistajapoliittista tavoiteasetantaa on uudistettu ja synnitetty yhtiökohtaiset tavoitekortit. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja ovat kertomusvuoden aikana antaneet runsaasti omistajapoliittista ohjausta yhtiöiden liiketoimintaan ja hallitustyöskentelyyn liittyvistä asioista.

Tytäryhtiöt hyödyntävät riskienkartoituksessaan ja riskienhallinnassaan samaa järjestelmätyökalua ja raportointimenettelyä kuin kunta.

Peruskunnan toimintatapaa vastaten myös konserniyhtiöiden toimitusjohtajille tehtiin oma itsearviointikysely, joka keskittyi sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan yhtiöiden liiketoiminnan ja konserniohjauksen näkökulmasta. Parhaat itsearviot liittyivät omistajalle annettavien raportointeihin yhtiöiden toimintaympäristön muutoksista, toiminnasta ja suunnitelmista. Lisäksi riskienhallinnan 7 eri teemakysymykseen annettiin aiempia vuosia paremmat arviot. Kriittisimmin edellisvuosiin verrattuna arvioitiin kunnan ohjeistusten ajantasaisuutta ja riittävyyttä sekä tämän heijastusvaikutuksia päätöksentekoon ja tiedottamiseen.

Hallintosäännön kirjauksen mukaisesti Lempäälän kunta valmistautuu valtuustokauden päättyessä hankkimaan ulkopuolisen arvioinnin omistajaohjauksen tuloksellisuudesta.

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT, 1000 €

	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Toimintatuotot	39 495	39 479
Toimintakulut	-101 890	-101 850
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	-4	-34
TOIMINTAKATE	-62 399	-62 405
Verotulot	62 906	63 614
Valtionosuudet	19 399	22 291
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	221	79
Muut rahoitustuotot	629	704
Korkokulut	-4 532	-3 599
Muut rahoituskulut	-70	89
Rahoitustuotot ja -kulut	-3 753	-2 727
VUOSIKATE	16 154	20 773
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-17 779	-16 199
Arvonalentumiset	-16	-27
Poistot ja arvonalentumiset	-17 795	-16 226
TILIKAUDEN TULOS	-1 641	4 546
Tilikauden verot	-14	-4
Laskennalliset verot	47	-24
Vähemmistön osuus tilikauden tuloksesta	248	24
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-1 361	4 543

Tuloslaskelman tunnusluvut	Konserni	
	2024	2023
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	38,8	38,8
Vuosikate/Poistot, %	90,8	128,0
Vuosikate, euroa/asukas	651	841
Asukasmäärä	24 815	24 703

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista
 $= 100 \cdot \text{Toimintatuotot} / \text{Toimintakulut}$

Vuosikate prosenttia poistoista
 $= 100 \cdot \text{Vuosikate} / (\text{Suunnitelman mukaiset poistot} + \text{Arvonalentumiset})$

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT, 1000 €

	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	16 154	20 773
Tilikauden verot	-14	-4
Tulorahoituksen korjauserät	-445	-468
	15 694	20 301
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-78 975	-32 404
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 212	405
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	24 441	1 538
	-53 323	-30 461
Toiminnan ja investointien rahavirta	-37 628	-10 160
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-106	-486
Antolainasaamisten vähennykset	472	6
	365	-480
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	37 446	11 262
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 536	-11 920
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 564	1 673
	32 346	1 015
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	10	-196
Vaihto-omaisuuden muutos	82	80
Saamisten muutos	619	2 362
Korottomien velkojen muutos	-2 009	-6 147
	-1 298	-3 901
Rahoituksen rahavirta	31 414	-3 366
Rahavarojen muutos	-6 214	-13 526
Rahavarat 31.12.	6 215	12 429
Rahavarat 1.1.	12 429	25 955
Rahavarojen muutos	-6 214	-13 526

Rahoituslaskelman tunnusluvut

	2024	2023
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1 000 €	-37 638	-34 557
Investointien tulorahoitus, %	20,8	64,9
Laskennallinen lainanhoitokate	0,7	1,0
Lainanhoitokate	2,6	1,6
Kassan riittävyys, pv	12	30

Investointien tulorahoitus, %

= 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys (pv)

= 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT, 1000 €

VASTAAVAA	31.12.2024	31.12.2023
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	410	413
Muut pitkävaikutteiset menot	260	396
Aineettomat hyödykkeet	670	808
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	41 415	38 997
Rakennukset	127 438	102 658
Kiinteät rakenteet ja laitteet	45 882	49 060
Koneet ja kalusto	13 862	14 608
Muut aineelliset hyödykkeet	1 754	148
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	35 268	24 062
Aineelliset hyödykkeet	265 620	229 534
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	2 004	1 963
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonorotukset	9 182	9 197
Muut lainasaamiset	250	260
Muut saamiset	512	868
Sijoitukset	11 948	12 288
PYSYVÄT VASTAAVAT	278 238	242 630
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	200	672
Lahjoitusrahastojen varat	1	1
Muut toimeksiantojen varat	247	34
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	447	707
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	187	268
Vaihto-omaisuus	187	268
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	169	0
Muut saamiset	6	6
Siirtosaamiset	9	21
Pitkäaikaiset saamiset	184	27
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	4 815	4 810
Muut saamiset	3 059	4 356
Siirtosaamiset	1 527	1 012
Lyhytaikaiset saamiset	9 401	10 178

Saamiset	9 585	10 205
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	981	7 342
Rahoitusarvopaperit	981	7 342
Rahat ja pankkisaamiset	5 234	5 088
VAIHTUVAT VASTAAVAT	15 987	22 903
VASTAAVAA	294 672	266 240
VASTATTAVAA	31.12.2024	31.12.2023
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	44 150	44 150
Arvonkorotusraho	1	1
Muut omat rahastot	2 219	2 220
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	27 968	23 425
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 361	4 543
OMA PÄÄOMA	72 978	74 339
VÄHEMMISTÖOSUUDET	3 635	3 882
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	199 969	672
Lahjoitusrahastojen pääomat	346 441	327
Muut toimeksiantojen pääomat	246 713	44
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	793 123	1 043
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	143 280	121 826
Lainat julkisyhteisöiltä	152	200
Ostovelat	0	1
Muut velat	5 403	5 695
Pitkäaikainen vieras pääoma	148 836	127 722
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Joukkovelkakirjalainat	32 500	23 500
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	16 429	14 490
Lainat julkisyhteisöiltä	47	47
Saadut ennakot	586	545
Ostovelat	7 894	8 152
Muut velat	2 249	2 423
Siirtovelat	8 053	9 378
Laskennalliset verovelat	671	718
Lyhytaikainen vieras pääoma	68 431	59 253
VIERAS PÄÄOMA	217 267	186 976
VASTATTAVAA	294 672	266 240

Taseen tunnusluvut

	2024	2023
Omavaraisuusaste, %	26,2	29,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	177,9	148,7
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	27 016	27 968
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	1 089	1 132
Lainakanta 31.12., 1 000 €	192 410	160 064
Lainakanta 31.12./asukas	7 754	6 480
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1 000 €	234 592	206 305
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	9 454	8 351
Lainasaamiset 31.12., 1 000 €	250	260
Henkilöstömäärä	1 124	1 176

Omavaraisuusaste, %

= $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Vähemmistöosuus} + \text{Konsernireservi}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Konsernin lainakanta 31.12.

= Joukkovelkakirjalainat + Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta + Lainat julkisyhteisöiltä + Lainat muilta luotonantajilta

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= Joukkovelkakirjalainat + Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta + Lainat julkisyhteisöiltä + Lainat muilta luotonantajilta + Vuokravastuut

Konsernin lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ

Kunnanhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelystä valtuustolle seuraavaa:

- tuloutetaan taseessa olevaa poistoeroa 552 844,08 €
- puretaan taseesta strategiseen maanhankintaan tehty vapaaehtoinen investointivaraus 1 200 000,00 €
- siirretään tilikauden alijäämä 74 224,07 € taseen omaan pääomaan tilikauden yli-jäämä-/alijäämä -tilille.

TOTEUTUMISVERTAILU

TALOUSARVION SITOVUUS

Käyttötalousosa

Talousarvion sitovia eriä ovat kuntalain 110 §:n mukaisesti valtuuston hyväksymät toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot.

Kuntaliiton uudistetussa suosituksessa talousarvion ja taloussuunnitelman laatimisesta on todettu, että täydellisyysperiaatteen mukaisesti myös kunnan eri tehtävien sisäiset ostot ja myynnit sisällytetään talousarvioon, vaikka niihin ei suoraan liittyisi rahan käyttöä. Tämän johdosta toimielinten sitovat määrärahat ja tuloarviot esitetään myös sisäiset erät mukaan lukien.

Toimielinten määrärahojen ja strategisten tavoitteiden toteutumisesta tulee raportoida osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksen toimintakertomuksessa.

Käyttötalousosassa toimielimen tai investointiosassa hankeryhmän sitovien määrärahojen merkittävät ylitykset ja tuloarvion alitukset suhteessa toimielimen kokonaisbudjettiin on tuotava valtuuston päätettäväksi. Alle 50 000 € ylityksiä tai tuloarvion alituksia ei tarvitse tuoda käsitteilyyn

Valtuustoon nähden sitovia toimielimiä käyttötalousosan määrärahoineen, tuloarvioineen ja tavoitteineen ovat:

- Kunnanhallitus
- Kasvatus- ja opetuslautakunta
- Yhteisölahtakunta
- Yhdyskuntalahtakunta

Valtuustoon nähden sitovia määrärahoja ja tuloarvioita ovat myös:

• Verotulot	Kunnanhallitus
• Valtionosuudet	Kunnanhallitus
• Rahoitustuotot ja -kulut, netto	Kunnanhallitus

Investointiosa

Investointiosassa hankeryhmittäinen nettomääräraha on sitova. Valtuustoon nähden sitovia hankeryhmiä ovat:

• Kiinteä omaisuus	Kunnanhallitus
• Irtain omaisuus	Kunnanhallitus

- Talonrakennus ja liikuntapaikat
- Liikenneväylät ja viheralueet

Yhdyskuntalautakunta

Yhdyskuntalautakunta

Rahoitus

Valtuuston nähdn sitovia rahoituslaskelman eriä ovat:

- Antolainauksen muutokset, netto
- Lainakannan muutokset, netto
- Oman pääoman muutokset, netto

Kunnanhallitus

Kunnanhallitus

Kunnanhallitus

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

KUNTASTRATEGIAN TOTEUTUMISEN SEURANTA

Lempäälän kuntastrategiassa kuvataan kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteet, joiden mukaan kunnan toimintaa johdetaan. Valtuusto hyväksyi voimassa olevan kuntastrategian toukokuussa 2022 ja se ulottaa nämä tavoitteet vuoteen 2030 asti.

Tavoitteet ovat määrällisesti tai laadullisesti mitattavia tavoitteita, jotka kunnan tulee saavuttaa vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteita on yhteensä yhdeksäntoista ja ne jakautuvat seuraavien kuuden teeman alle:

- Kasvu ja elinvoima
- Palveluiden ja toiminnan kehittäminen
- Ympäristö ja kestävä kehitys
- Henkilöstö
- Yhteisöllisyys ja osallisuus
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE).

Lisäksi vuonna 2024 on ollut käynnissä ns. kärkihankkeina seuraavat kuntastrategiaa edistävät hankkeet:

- Ilmasto- ja energiajärkeä
- Kiinnity kuntaasi
- Paras työpaikka.

Lisäksi neljäntenä strategisena kärkihankkeena on käynnissä Asuntomessut Lempäälä 2026.

Vuosittaisten talousarviotavoitteiden asettaminen tehdään kuntastrategian 6 teeman alle ja talousarviotavoitteiden määrä on viime vuosina saatu alennettua alle 60 tavoitteen määrään.

Kuntastrategiasta johdettuja talousarviotavoitteita raportoitaessa toteumatilanne valitaan vaihtoehtoista "toteutui", "toteutui osittain" ja "ei toteutunut". Eri toimielinten ja tytäryhtiöiden tavoitteista on raportoitu noin 55 % arvosanalla "toteutui", vajaat 40 % arvosanalla "toteutui osittain" ja vain noin 5 % arvosanalla "ei toteutunut".

Kuntien tekemää hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä on vuoden 2023 alusta mitattu kuntien peruspalveluiden valtionosuutta määritettäessä ns. HYTE-kertoimen avulla. Lempäälän HYTE-kerroin on Tampereen kaupunkiseudun kuntien 2. paras ja koko maan keskiarvoa selvästi korkeampi. Lempäälän hyvinvointikertomus käsitellään vuosittain kunnanvaltuustossa touko-kesäkuussa.

Kuntastrategian väliarviointi

Lempäälän kunnanvaltuusto käsitteli 25.9.2024 kuntastrategian väliarvioinnin raportin. Kuntastrategian väliarviointi -raportti tehtiin viranhaltijatyönä kunnan johtoryhmän ja tytäryhtiöiden toimitusjohtajien kesken kevään 2024 aikana. Väliarviointi esiteltiin valtuustolle valtuuston työpajassa 10.6.2024, ja valtuuston kommentit väliarviointiin on huomioitu lopullisessa raportissa. Valtuuston työpajan tarkoituksena oli keskustella toimenpiteistä, joilla parannetaan mahdollisuuksia strategiatavoitteiden saavuttamiseen.

Väliarvioinnissa on otettu kantaa kuntastrategiassa kuvattuihin kunnan visioon, kunnassa noudatettaviin arvoihin tai strategiaan painopisteisiin. Väliarvioinnin tarkoituksena on tunnistaa, mitä korjaavia ja päätöksentekoa uudelleen suuntaavia toimia on tehtävä, jotta kaikkien tavoitteiden saavuttaminen olisi mahdollista.

Väliarvioinnin perusteella Lempäälä kunnan strategian mukaiset onnistumiset liittyvät erityisesti palveluiden ja toiminnan kehittämiseen, henkilöstön hyvinvointiin, yhteisöllisyyteen ja osallisuuden sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Lisäksi Lempäälä toteuttaa merkittävällä toimenpidekokonaisuudella vihreää siirtymää, mutta mitattavaan strategiatavoitteeseen eli 80 % päästövähennykseen pääseminen on vaakalaudalla ilman huomattavia lisätoimenpiteitä sekä kansallisen tason ja yksityisen sektorin tukea.

Kasvun ja elinvoiman saralla kunnalla on sekä onnistumisia että haasteita. Kuntastrategiassa väestön vuotuinen nettokasvutavoite alennettiin +1 %:iin. Kunnan asukasluku on aiempina vuosina kasvanut valtakunnallisestikin verrattuna nopeasti, mutta kahden viimeisimmän vuoden väestönkasvutavoite alittaa strategisen tavoitteen. Seudun keskustaupungin Tampereen viime vuosien suuren väestökasvun takia muut seutukunnan kunnat ovat kasvaneet viime vuosina Tamperetta hitaammin. Lisäksi Lempäälä on onnistunut pitämään työttömyysasteen matalalla. Kuitenkin Lempäälän lähtötilanteeseen nähden kunniahimoisen työpaikkaomavaraisuuden tavoitteen saavuttaminen on osoittautunut haasteelliseksi. Lisäksi kunnan elinvoimaa kehittävästä investoinneista johtuen kunta ei ole edistynyt asukaskohtaisen lainamäärän saattamisessa kaupunkiseudun keskiarvoon.

TYTÄRYHTEISÖILLE ASETETTujen TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

LEMPÄÄLÄN VESI OY

Lempäälän Vesi Oy:n tehtävänä on toiminta-alueellaan turvata sopimusasiakkaidensa laatuvaatimukset täyttävän käyttöveden määrällinen saatavuus sekä huolehtia viemäriveresien poisjohtamisesta ja käsittelystä huomioiden vesien- ja ympäristönsuojelulliset tavoitteet.

Lempäälän Veden tehtäväalueita ovat talousveden hankinta, käsittely ja jakelu toiminta-alueella, jätevesien johtaminen ja käsittely toiminta-alueella, hulevesien johtaminen hulevesiviemäröinnin alueella sekä vesihuoltoverkostojen ja -laitteistojen kunnossapito laitoksen alueella.

Lisäksi Lempäälän Vesi Oy myy muun infran rakentamis- / rakennuttamispalveluita yhdyskunnan palvelualueelle ja toimii infrarakennuskohteissa yhteistyössä muiden Lempäälän kunnan konserniyhtiöiden kanssa.

Osaakeyhtiön henkilöstömäärä on 15 ja yhtiön hallituksessa on 5 jäsentä.

Teema	Talousarviovio	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Ympäristö ja kestävä kehitys	Laskuttamattoman jätevesimäärän vähentäminen	Laskuttamaton jätevesi on alle 25 % käsitelystä jätevesimäärästä. Vuonna 2022 määrä oli 19,6 %. Laskuttamaton puhdas vesi on enintään 15 % käsitelystä jätevesimäärästä. Vuonna 2022 määrä oli 18 %.	Laskuttamaton jätevesi oli 30,1 % Laskuttamaton puhdas vesi oli 20,3 %	Ei toteutu
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Asiakasmaksut ovat kaupunkiseudun keskiarvossa.	Asiakasmaksut ovat kaupunkiseudun keskiarvossa.	Tavoitteeseen ei ole mahdollista päästä lähivuosina. Maksut ovat noin 10 % kaupunkiseudun keskiarvoa korkeammat. Mikäli vertailuun otetaan vain Tampereen ympäryskunnat niin perusmaksujen osalta ollaan 2 % alle keskiarvon ja käyttömaksujen osalta ollaan 7 % yli keskiarvon.	Ei toteutu

Yhtiön liiketoiminnan ja talouden olennaiset ajankohtaistiedot

Tulos oli noin 186 t€ tappiollinen. Budjetissa vuodelle 2024 tavoitteena oli 0-tulos. Syynä tappiolliseen tulokseen olivat kasvaneet korkokulut. Esimerkiksi omistajalle maksetut korkokulut kasvoivat 294 t€ edelliseen vuoteen verrattuna. Tieto koron noston suuruudesta tuli vasta budjetin hyväksymisen jälkeen.

Siirtoviemärin rakentaminen eteni suunnitellusti. Vuoden 2024 lopussa oli rakennettu noin 80 % siirtoviemärin putkimetreistä.

Lempäälän Vesi Oy	2022	2023	2024
Rahoitustulos-%	45,69	46,60	46,55
Omavaraisuusaste-%	19,03	17,55	17,21
Quick ratio	1,64	0,81	1,25
Liikevaihdon kasvu %	-2,70	-2,16	16,28

LEMPÄÄLÄN LÄMPÖ OY / LEMPÄÄLÄN ENERGIA OY

Lempäälän Lämpö -konsernin toiminta-ajatuksena on tuottaa energiaa ja lämpöä helposti, kustannustehokkaasti ja ympäristöystävällisesti. Kaiken toiminnan lähtökohtana on tyytyväinen lopputukäyttäjä ja asiakas. Yhtiön visiona on olla innovatiivinen energia-alan edelläkävijä alueellaan. Lempäälän Lämpö Oy:n henkilöstön määrä on 8 ja hallitukseen kuuluu 3 jäsentä ja 3 varajäsentä.

Lempäälän Lämpö Oy:n täysin omistaman tytäryhtiö Lempäälän Energia Oy:n tehtävänä on toimia energiantuotantoyhtiönä ja Marjamäen alueen LEMENE energiayhteisön operaattorina. Yhtiöllä on oma toimitusjohtajansa, muu henkilöstömäärä on 4 ja hallitukseen kuuluu 5 jäsentä.

Teema	Talousarviota-voite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Lempäälän Lämpö -konsernin toiminta on taloudellisesti kannattavaa ja asiakashinnat ovat kaupunkiseudun keskiarvossa.	Lempäälän Lämmön käyttökate on vähintään 6 %. Vuonna 2022 käyttökate oli - 4,4 % (Lämpö). Lempäälän Energian käyttökate ei alene. Vuonna 2022 käyttökate oli 26,2 % (Energia). Lempäälän Lämmön rahoitustulos on vähintään 4 %. Vuonna 2022 rahoitustulos oli -7,3 % (Lämpö). Lempäälän Energian rahoitustulos ei alene. Vuonna 2022 rahoitustulos oli 23,1 % (Energia). Asiakashinnat ovat kaupunkiseudun keskiarvossa.	Lempäälän Lämmön käyttökate vuonna 2024 oli 10,4 % ja Lempäälän Energian 31,4 %. Lempäälän Lämmön rahoitustulos vuonna 2024 oli 11,7 % ja Lempäälän Energian 20,4 %. Asiakashinnat ovat n. 6 % korkeammat kaupunkiseudun keskiarvoon nähden. Valtakunnalliseen tasoon nähden hinnat ovat -2 % halvemmat. (ET tilasto 1.1.2025)	Toteutuu osittain

Ympäristö ja kestävä kehitys	Energiaomavaraisuuden parantaminen hiilineutraaleilla energialähteillä.	Uusiutuvan energian tai hukkalämmön osuus tuotetusta kaukolämmöstä (90 %). Vuonna 2022 osuus oli 83,5 %.	Uusiutuvan energian käyttöä ei saatu kasvatettua markkinaehtoisesti kustannustehokkaasti. Uusiutuvan energian ja hukkalämmön osuus tuotetusta kaukolämmöstä vuonna 2024 oli 71 %.	Toteutuu osittain
------------------------------	---	--	--	--

Yhtiön liiketoiminnan ja talouden olennaiset ajankohtaistiedot

Lempäälän Lämmön ja Energian sulautumisprosessi on hyväksytty. Lopputilitykset hoidetaan huhtikuun loppuun 2025 mennessä. Lempäälän Lämpö Oy:n omistajastrategia ja liiketoimintastrategia on hyväksytty. Strategiat luovat yhtiölle toimintaraamit ja ohjaavat toimintaa keskipitkällä ajanjaksolla.

Maakaasun hinta on vakiintunut saatavuuden ja valtakunnallisen infrastruktuurin parantumisen myötä. Hintataso on kuitenkin korkeampi kuin ennen vuoden 2022 energiakriisiä.

Puunhankinnan kilpailutuksen ja toimittajapohjan laajentamisen kautta saavutettiin kilpailukykyä ja toimintavarmuutta. Sähkömarkkinat ovat vakiintuneet vuoden 2023 tasolle luoden selkeämpää markkinanäkyvyyttä lyhyellä ajanjaksolla. Sähkömarkkinaan osallistumista optimoidaan ja monipuolistetaan.

Lempäälän Lämpö Oy	2022	2023	2024
Rahoitustulos-%	-7,30	12,63	10,69
Omavaraisuusaste-%	26,64	43,86	42,84
Quick ratio	0,68	0,75	0,80
Liikevaihdon kasvu %	18,92	-10,54	-11,35

Lempäälän Energia Oy	2022	2023	2024
Rahoitustulos-%	23,09	20,09	20,14
Omavaraisuusaste-%	3,12	3,42	3,65
Quick ratio	0,25	0,16	0,16
Liikevaihdon kasvu %	35,15	-3,69	9,13

LEMPÄÄLÄN VUOKRAKODIT OY

Lempäälän Vuokratodit Oy on Lempäälän kunnan omistama voittoa tavoittelematon vuokratoloyhtiö. Yhtiön omistamia ja isännöimiä vuokra-asuntoja on noin 800 kpl. Yhtiön henkilöstömäärä on 6 henkilöä. Hallitukseen kuuluu 4 jäsentä ja 2 varajäsentä.

Yhtiö tuottaa kunnan tavoitteiden mukaista viihtyisää asumisenpalvelua huomioiden taloudellisuus ja sosiaalinen ympäristö. Yhtiö panostaa aktiivisesti laatuun ja kiinteistökannan kehittämiseen rakentamalla uusia kiinteistöjä ja korjaamalla vanhoja pitkän tähtäimen suunnitelman mukaisesti.

Teema	Talousarvio-tavoite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Yhtiö tuottaa kohtuuhintaista asumisen palvelua.	Vuokrataso pysyy kaupunkiseudun keskiarvossa. Käyttöaste pysyy korkealla, väh. 97,5 %. Kumulatiivinen käyttöaste 9/2023 oli 98,97 %. Vaihtuvuus pysyy pienenä, alle 25 %. Kumulatiivinen vaihtuvuus 9/2023 oli 21,1 %.	Vuokrataso oli kaupunkiseudun keskiarvossa, keskivuokra 13,46 €/m²/kk. Käyttöaste 98,55 % Vaihtuvuus 22,18 %	Toteutuu

Yhtiön liiketoiminnan ja talouden olennaiset ajankohtaistiedot

Tilikauden tappio 2 624,26 €.

Saikan asuntomessukohteen, Saikanportin, rakentamispäätös tehtiin loppuvuodesta 2024. Hanke toteutetaan vapaarahoitteisena. Merkittävimmät korjaukset olivat Tuiskunkartanon ulkoremontti sekä Mesikämmenten siirtyminen öljylämmityksestä maalämpöön ja Monterissa maakaasusta kaukolämpöön.

Lempäälän Vuokratodit Oy	2022	2023	2024
Rahoitustulos-%	19,64	24,34	21,20
Omavaraisuusaste-%	10,52	11,42	11,34
Quick ratio/Vuokratodit	1,81	1,66	1,29

LEMPÄÄLÄN KEHITYS OY

Lempäälän Kehitys Oy vastaa Lempäälän kunnan elinkeinoasioista ja kehittämisestä yhteistyössä kuntakonsernin kanssa sekä osallistuu Tampereen seudun elinkeinoyhteistyöhön palvelusopimuksen mukaisesti ja asetetun talousarvion puitteissa. Yhtiö tekee aktiivista yritys yhteistyötä, joka edistää edelleen Lempäälän yritysmyönteisyyden kehittymistä. Yhtiön henkilöstömäärä on neljä ja hallitukseen kuuluu viisi jäsentä.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilan- nepäi- vitys
Kasvu ja elin- voima	Yhtiö edistää yritysten sijoittumista Lempäälään. Yhtiö edistää yritysten toimintaedellytyksiä Lempäälässä. Yritykset pysyvät ja kehittyvät Lempäälässä.	Kunnan yritystontti- kauppojen määrä on vähintään 5. Yli 1 000 yrityskohta- mista tapahtumien, myyntitoiminnan, kontaktoinnin ja hank- keiden kautta.	Myyty/vuokrattu tai tehty varaus sopimus yhteensä 5 tontista. Yrityskohtaamisia yhteensä 1640 kpl	To- teu- tuu

Yhtiön liiketoiminnan ja talouden olennaiset ajankohtaistiedot

Yhtiö lanseerasi näkyvän / uuden yritystonttikampanjan ”Sijainti on arvokasta”, kampanjan myötävaikutuksella yritystonttien myyntitavoite myös toteutui.

Osana kunnan talouden sopeutusohjelmaa varmistimme Lempäälän Tietopaketti -julkaisun jatkumisen ulkopuolisen tuottajan toimesta.

Vuoden aikana toteutettiin yritystapahtumia mm. Lempäälän Hankintamessut, Lempäälä Business Forum sekä Asuntomessut Lempäälässä 2026-projektiin liittyvät tapahtumat Koti Lempäälässä ja Asuntomessuinfo yrittäjille.

Yhtiön liiketoiminta ja talous on toteutunut suunnitelman mukaisesti. Vuoden 2025 talouden suunnittelussa ja toimenpiteissä on huomioitu Lempäälän kunnan sopeutusohjelmassa esiin tulleet säästötoimenpiteet.

Lempäälän Kehitys Oy	2022	2023	2024
Käyttökate-%	-3,61	-9,67	2,85
Quick ratio	4,50	3,47	3,66

LEMPON PARKKIKIINTEISTÖT OY

Lempon Parkkikiinteistöt Oy on Lempäälän kunnan konserniyhtiö, jonka toimialana on omistaa, hallita, vuokrata ja ylläpitää pysäköintilaitoksia. Yhtiöllä on hallitus, johon kuuluu yhtiöjärjestyksen mukaan vähintään kolme ja enintään viisi jäsentä. Hallituksessa on tällä hetkellä neljä jäsentä. Yhtiöllä ei ole omaa henkilökuntaa.

Lempon Parkki Oy on Lempon Parkkikiinteistöt Oy:n 100 % omistama tytäryhtiö. Yhtiön toimialana on pysäköintiliiketoiminta. Yhtiöllä on hallitus, johon kuuluu vähintään kolme ja enintään viisi jäsentä. Hallituksessa on tällä hetkellä neljä jäsentä. Yhtiöllä ei ole omaa henkilökuntaa.

Lempon Parkkikiinteistöt Oy mahdollistaa Nova Lempäälä kehityshankeen toteutumisen eli Lempäälän kuntakeskuksen kehittymisen, tonttien myymisen ja radanvarren rakentamisen sekä yhdistää eri liikennemuodot toisiinsa. Kuntakeskuksen rakentaminen edellyttää tärinän, melun ja törmäyksen hallintaa. Nämä asiat otetaan haltuun pääsääntöisesti pysäköintilaitoksilla. Lempon Parkki Oy tuottaa pysäköintipalveluja Lempäälän kunnan alueella.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Asiakas (pysäköijä) kokee parkkeerauksen miellyttävänä, helposti saavutettavissa olevana, esteettömänä ja laadukkaana. Yhtiö luo kuntaan innovaatioita hyödyntävää ja maineeltaan hyvää pysäköintikulttuuria.	Asiakastyytyväisyyskyselyn yleisarvosana paranee edelliseen vuoteen verrattuna. Yleisarvosana vuonna 2022 oli 2,82.	Asiakastyytyväisyyskyselyn 2024 tulos 3,14, vuoden 2023 tulos 3,81.	Ei toteutu
Kasvu ja elinvoima	Pysäköintilaitokset ovat taloudellisesti itsekannattavia. Yhtiöiden tarkoituksena on toimia yhteiskunnallisesti kestäväällä tavalla tiedostaen, että yhtiöiden tarkoituksena on palvella kuntaa ja kuntalaisia laajemman kehitysvision osana.	Operaattoriyhtiö Lempon Parkki Oy pystyy maksamaan käyttöasteeseen porrastettua vuokraa kiinteistönomistajalle Lempon Parkkikiinteistöt Oy:lle.	Operaattoriyhtiö maksoi liikevaihtoon perustuvaa vuokraa kiinteistönomistajayhtiölle.	Toteutuu

Yhtiön liiketoiminnan ja talouden olennaiset ajankohtaistiedot

Lempon Parkkikiinteistöt Oy:n tilikauden tappio 432.504,63 €.

Lempon Parkki Oy:n voitto 16.026,52 €.

Länsipuolen pysäköintitalon kaava on saanut lainvoiman, yhtiö hakee omistajaohjausta toisen pysäköintitalon suunnittelun aloittamiseksi keväällä 2025.

Lempon Parkkikiinteistöt Oy	2022	2023	2024
Omavaraisuusaste-%	56,97	55,79	54,46
Quick ratio	6,99	4,74	3,23
Liikevaihdon kasvu %	200,24	14,59	23,10

Lempon Parkki Oy	2022	2023	2024
Käyttökate-%	10,03	18,95	16,17
Quick ratio	1,394	3,247	3,509
Liikevaihdon kasvu %	171,21	14,88	3,89

LEKITEK OY

LEKITEK Oy tuottaa Lempäälän kunnalle ja Lempäälän kuntakonsernin yhtiöille kiinteistöhuolto-, rakentamis-, siivous-, viher- ja liikuntapaikkapalveluita. Toiminnan tarkoituksena on asuin- ja elinympäristön ympärivuotisesta turvallisuudesta, viihtyisyydestä ja toimivuudesta huolehtiminen Lempäälässä.

Lisäksi palvelemme Lempäälässä yksityissektoria in house -yhtiön rajoissa.

Yhtiössä työskentelee keskimääräisesti noin 120 työntekijää. Yrityksemme hallituksessa on 6 jäsentä. Muiden osakkaiden kuin Lempäälän kunnan tulee yhdessä nimetä kaksi hallituksen jäsentä.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Rakentamispalveluiden myyntilaskutusprosessin kehittäminen	Toimeenpano ja jalakauttaminen on valmis vuoden 2024 aikana.	Rakentamispalveluille kehitetty myyntilaskutusprosessi toiminnanohjausjärjestelmään on valmis ja se oli käytössä rakentamispalveluissa.	To- teu- tuu
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Konsernille myydään palveluista vähintään 95 %.	Konsernille myydään palveluista vähintään 95 %.	Palveluista myyty konsernille 96,13 %	To- teu- tuu
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Kunnan palvelusopimushinnoittelu on kilpailukykyistä, vastaa toteutuneita kustannuksia.	Kiinteistöhuollon ja siivouksen mitoitettut tunti hinnat ovat vähintään 10 % markkinoille tuotettuja alhaisemmat.	Kiinteistöhuollon mitoitettu tuntihinta oli 11,5 % ja siivouksen 9,2 % markkinoille tuotettuja alhaisemmat.	To- teu- tuu osit- tain

Yhtiön liiketoiminnan ja talouden olennaiset ajankohtaistiedot

Yhtiö teki noin 55 000 € ylijäämäläisen tuloksen, vaikka kunnan rakentamispalveluille osoittama tilauskanta hiipui. Tulokseen vaikutti positiivisesti vuoden aikana tehdyt sopeutustoimet.

Rakentamispalveluiden kustannuspaikka lakkautettiin 31.12.2024 tuotannollisista ja taloudellisista syistä. Muutosneuvotteluiden seurauksena osa henkilöstöstä siirtyi kiinteistöhuollon

kustannuspaikan alaisuuteen. Lekitek tuottaa jatkossa remontti- ja sähkötöitä kiinteistöhuollon kustannuspaikan alaisuudessa.

Työehtosopimus on katkolla keväällä ja pyrimme jatkuvilla säästötoimilla kattamaan Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT:n neuvotteleman työehtosopimuksen mukaiset palkankorotukset, jotka voivat osoittautua ennakoitua suuremmiksi.

LEKITEK Oy	2022	2023	2024
Käyttökate-%	2,73	1,40	2,34
Quick ratio	1,14	1,13	1,21
Liikevaihdon kasvu %	4,04	-16,25	-10,00

LEMPÄÄLÄN UIMAHALLI OY

Lempäälän Uimahalli Kiinteistö Oy on Lempäälän kunnan konserniyhtiö, jonka harjoittaa uimahallipalveluihin liittyvää liiketoimintaa ja vuokraa omistamansa maanalaisen uimahallin tiloja.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Maanalaisen uimahallin rakentaminen saadaan päätökseen.	Valmiusaste on 100 %	Valmiusaste on 100 %	Toteutuu
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Uimahallin toiminta saadaan käyntiin.	Uimahalli avataan käyttäjille.	Uimahallin toiminta on saatu käyntiin.	Toteutuu

Yhtiön liiketoiminnan ja talouden olennaiset ajankohtaistiedot

Uimahallin rakennustyöt saatiin loppuun ajallaan aikataulussa ja nolla virhelistalla. Hankkeen budjetti oli 24 750 000 €. Tämänhetkisten tietojen (maaliskuu 2025) mukaan noin 400 000 € alle budjetin. Hankkeelle on saatu 1 milj. €:n liikuntapaikka-avustus.

Uimahalli avattiin yleisölle 14. lokakuuta 2024. Käynnistysvaiheen lippuhinnoittelu epäonnistui, koska hinnat olivat korkeampia kuin asiakkaat odottivat. Lippuhinnoittelun vaikutukset johtivat asiakasmäärän ja liikevaihdon laskuun toiminnan käynnistysvaiheessa. Hinnoittelusta syntynyt keskustelu aiheutti toimitusjohtajalle ja hallitukselle merkittävää lisätyötä erityisesti viestinnän ja investoinnin valtionavustukseen pyydetyn lisäselvityksen takia. Yhtiön lainan lyhennykset aloitettiin ennen toiminnan aloitusta vastoin alkuperäistä suunnitelmaa.

Operaattorin jatkuvat haasteet kuormittivat poikkeuksellisella tavalla toimitusjohtajaa ja hallitusta. Joulukuussa 2024 operaattorisopimus purettiin ja vuoden 2025 alussa uusi tilapäinen operaattori aloitti toimintansa. Muutos näkyi heti positiivisesti uimahallin toiminnassa. Samalla käynnistettiin operaattorihaku yhdessä Kuhan kanssa. Uimahallin saama valtionavustus katsottiin selvityspyynnön jälkeen ministeriössä perustelluksi ja edellytysten mukaiseksi. Valvira ja AVI katsoivat molemmat uimahallin teknisesti virheettömäksi ja toiminnan laadun olevan hyvällä tasolla molempina vuosina tekemiensä tarkastuksien perusteella.

Lempäälän Uimahalli Oy	2022	2023	2024
Rahoitustulos-%	*	*	-82,31
Omavaraisuusaste-%	21,89	21,23	13,84
Quick ratio	26,32	5,06	0,31
Liikevaihdon kasvu %	*	*	*

*Yhtiö aloitti uimapalveluiden liiketoimintansa syksyllä 2024.

MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMINEN

KUNNANHALLITUS

1000e	TP 2023	TA 2024	TA 2024 muutos	MTA 2024	To-teuma 31.12. 2024	Poik-keama	To-teuma %
Toimintatulot (ulk)	1 523	1 691	0	1 691	1 685	-6	99,7 %
Toimintamenot (ulk)	-10 384	-12 217	91	-12 126	-10 836	1 290	89,4 %
Toimintakate (netto)	-8 861	-10 526	91	-10 435	-9 151	1 284	87,7 %
Toimintatulot* (ulk ja sis)	1 528	1 691	0	1 691	1 688	-3	99,8 %
Toimintamenot* (ulk ja sis)	-10 926	-12 801	91	-12 710	-11 443	1 268	90,0 %
Toimintakate (netto)	-9 398	-11 111	91	-11 020	-9 755	1 265	88,5 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	-16	-16	
Muut lask. vyörytystulot	4 033	4 808	0	4 808	4 133	-675	86,0 %
Muut lask. vyörytyskulut	-456	-580	0	-580	-451	129	77,7 %
Kokonaiskustannukset (ulkoiset-, sisäiset- ja vyörytys menot sekä poistot)	-11 381	-13 381	91	-13 291	-11 909	1 381	89,6 %
* valtuustoon nähden sitovat erät							

Merkittävimmät talouden poikkeamat

Talousarvio toteutui selvästi ennakoitua paremmin. Kunnanhallituksen alaisen palvelusuunnitelman ulkoisten menojen toteumaprosentti oli 89,4 % ja toimintakatteen toteumaprosentti oli 87,7 %. Toimintamenojen merkittävä, lähes 1,3 milj. € kulualitus selittyy ennen kaikkea kaikkien tehtäväalueiden henkilöstökulusäästöillä, tukityöllistämisen kulusäästöillä ja työmarkkinatuen kuntaosuuden 0,2 milj. € kulusäästöillä budjetoituun verrattuna. Ainoa merkittävä palvelusuunnitelman kuluylityspoikkeama oli työterveyspalveluiden noin 165 000 € kuluylitys.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan havainnot

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimenpiteinä tehdyt hankintalainsäädäntöön, pienhankintaohjeistukseen sekä hankintapäätösten laadintaan ja seurantaan liittyvät toimet ovat käynnissä ja jatkuvat myös vuonna 2025.

Työllisyysalueeseen liittyttiin riittämättömillä tiedoilla tulevasta organisoitumisen mallista ja sen kustannuksista. On todennäköinen riski, että valitun työllisyysalueratkaisun todelliset kustannukset kasvavat ennakoitua huomattavasti suuremmiksi ja että mallin raskaalla hallintorakenteella ja palveluiden sähköistämisyrittämisillä on työhakija- ja työnantaja-asiakkaiden kasvokkaiden lähipalveluiden saatavuutta heikentävä vaikutus.

Kunnanhallituksen palvelusuunnitelman useilla tehtäväalueilla palveluita järjestettiin vuoden 2024 aikana sijaisjärjestelyillä ja osittain vajaalla henkilöstöresurssilla henkilöstövaihtuvuudesta ja uusrekrytoinnin viiveistä johtuen.

Lokakuun kunnanvaltuustossa hyväksytyllä hallintosäännön päivityksellä ja organisaatiouudistuksella yhdistetään eri prosessien alaiset toiminnot uudeksi konsernin yhteiset palvelut -palvelualueeksi. Uudistuksen valmistelut käynnistyivät jo joulukuussa 2024 yt-menettelyillä ja henkilöstön osallistamisella toimintojen suunnitteluun.

Tampereen seudun perustietotekniikan kilpailutus on käynnissä, mutta aikataulu on viivästynyt. Viivästyksellä voi olla vaikutusta talousarvioon, koska tällä aikataululla uusien palveluiden käyttöönotto tapahtuu valtaosin vasta vuosien 2026–2027 aikana. Kilpailutuksen lopullista vaikutusta kustannuksiin on tarkkaan vaikea arvioida, koska kilpailutuksella haetaan kustannustehokkuuden lisäksi myös yhdenmukaisempia ja laadukkaampia palveluita Tampereen seudulle.

ELINVOIMAJAOSTO

Elinvoimajaoston alle kuuluvat kunnan elinvoimapalvelut, työllisyyspalvelut, maaseutupalvelut, Asuntomessut Lempäälässä 2026 -kärkihanke sekä muut kunnan elinvoimaa, vetovoimaisuutta ja kilpailukykyä edistävät hankkeet.

Elinkeinojen kehittämisen ja palveluilla luodaan edellytyksiä elinkeinoelämän kasvulle ja kehitymiselle Lempäälässä, oli sitten kysymys uusyrityksistä, kunnassa jo olevista yrityksistä tai potentiaalisista Lempäälään sijoittuvista yrityksistä. Tavoitteena on yritysten, työpaikkojen ja verotulojen lisääntyminen kunnassa. Lempäälän kunnan strategia, Lempäälä - Kunta, joka sanoo kyllä, korostaa Lempäälän tunnetuksi tekemistä ja hyvän palvelun merkitystä koko kuntakonsernin menestystekijänä.

Lempäälän Kehitys Oy toteuttaa strategiaa "Menesty Lempäälässä" -palveluprosessin kautta.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Kasvu ja elinvoima	Kunnan yritystonttivaranto (8/2023) on 26 ha ja sen las-kennallinen myyntiarvo on 6,2 M€	Myydään tai vuokrataan 30 % vuoden alussa vapaana olevan tonttivarannon myyntiarvosta. Myyntineuvotte-luja käydään 50 % vuoden alussa vapaana olevasta tonttivarannon määrästä.	Varattu/myyty 5 tonttia (6,73 ha / 1,68 M€), joista 2 tontilla on ra-kennustyöt valmistu-neet jo vuoden 2024 ai-kana. Neuvotteluja on käyty vuoden aikana kaikista (=100 %) vapaana ole-vista yritystonteista ja myös uusista yritystont-tialueista.	Toteu-tuu
Palvelui-den ja toi-minnan kehittämi-nen	Laaditaan koko kunnan matkailun yleissuunnitelma ja käynnistetään Vaihmalan alueen matkailuvision to-teuttaminen 1. asemakaa-vahankkeen kautta ja 2. ke-hittämishankkeena.	Matkailun yleis-suunnitelma laa-dittu. Vaihmalan mat-kailuvision to-teuttamiseksi on haettu hankera-hoitusta.	Matkailun yleissuunni-telman laadinta on aloi-tettu. Vaihmalan alueen mat-kailuvision toteutus ete-nee asemakaavan laati-misen kautta.	Toteu-tuu osittain

Kasvu ja elinvoima	Työttömyysaste pysyy matalana, tavoitetaso on alle 7,5 %. Nuorten työttömien määrä vähenee.	Työttömyysaste Alle 30-vuotiaiden työttömien määrä	Työttömyysaste Lempäälä 7,45 (keskiarvo vuonna 2024) Alle 30-vuotiaita työttömiä nuoria 171 (joulukuu 2024) Pitkäaikaistyöttömiä 342 Lempäälä (joulukuu 2024)	Toteutuu osittain
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Maaseutupalvelut toteuttaa vuosittain asiakaspalvelukyselyn ja ohjaa sähköisen asiointin mahdollistamia uusia toimintoja pääasialliseksi toimintatavaksi.	Asiakaspalvelukyselystä saatu palaute ja kokonaisarvosana. Tavoitteena on asiakaspalautteen asteikolla 1–5 saada arvosanaksi yli 4.	Maaseutuviranomaistoinnin asiakastyytyväisyyskysely toteutettiin 12.12.2024-17.1.2025 välisenä aikana ja saatu arvosana oli 4,4. Vastausprosentti oli 35.	Toteutuu

Muut olennaiset tapahtumat

Lempäälän Kehitys Oy lanseerasi näkyvän / uuden yritystonttikampanjan ”Sijainti on arvokasta”, kampanjan myötävaikutuksella yritystonttien myyntitavoite myös toteutui. Vaihmalan alueen kehittämistä jatkettiin aloittamalla asemakaavoitus ja siihen liittyvien taustaselvityksien tekeminen. Lempäälän Kehitys osallistui aktiivisesti VT 3:n yleissuunnitelman laadintaan sekä Sääksjärven osayleiskaavaan liittyviin yleisötilaisuuksiin. Osana kunnan talouden sopeutusohjelmaa varmistettiin Lempäälän Tietopaketti-julkaisun jatkumisen ulkopuolisen tuottajan toimesta. Koko kunnan matkailun yleissuunnitelman valmistelu aloitettiin syksyllä 2024 ja yleissuunnitelma valmistuu vuoden 2025 aikana. Vuoden aikana Lempäälän Kehitys toteutti yritystapahtumia mm. Lempäälän Hankintamessut, Lempäälä Business Forum sekä Asuntomessut Lempäälässä 2026-projektiin liittyvät tapahtumat Koti Lempäälässä ja Asuntomessuinfo yrittäjille.

Asuntomessut Lempäälässä 2026 -hanke eteni suunnitellusti ja ensimmäiset rakennushankkeet käynnistyivät syksyn 2024 aikana alueella. Ilmastoviisasta yhteisöllistä asumista Lempäälässä -hankkeessa vauhditettiin osaltaan ilmastoviisaiden ja yhteisöllisyyteen liittyvien tavoitteiden toteutumista Saikan rakentuvalla alueella.

Työllisyyspalveluissa valmistauduttiin tulevaan työllisyysalueuudistukseen, joka koski julkisten työ- ja elinkeinopalveluiden siirtymistä kuntien vastuulle, ja kotoutumislainsäädännön uudistukseen sekä nuorten työllistymisen monialaisen tuen eli Ohjaamon toiminnan käynnistämiseen vuonna 2025.

Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen laajenemiseen liittyvät kuntien väliset neuvottelut ja yhteistoimintamenettelyt käytiin vuoden aikana, jonka johdosta 1.1.2025 alkaen yhteistoiminta-alueeseen liittyivät Kuhmoinen, Mänttä-Vilppula, Ruovesi ja Virrat sekä lisää henkilöstöä.

Lempäälän kunnassa otettiin 1.8.2024 alkaen käyttöön kehittämisen tueksi uusi projektijohtamismalli, joka sujuvoittaa projektien toteuttamista tuoden selkeät toimintatavat projektien tueksi. Lempäälän tarpeisiin räätälöity projektimalli auttaa myös kehittämisen kokonaiskuvan luomisessa, strategian toimeenpanon vahvistamisessa ja kehittämistoimien priorisoinnissa sekä parantaa projektien vaikuttavuuden seuranta. Projektijohtamismallin avulla parannetaan projektien onnistumisen edellytyksiä ja vähennetään kunnan projektitoiminnan riskejä.

Työllisyys- ja kuntoutuspalvelut	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Työttömien määrä	937	775	1015
Työttömyysaste	7,9	7,5	8,4
Alle 30-vuotiaiden työttömien määrä	160	150	171
Pitkäaikaistyöttömien määrä	207	200	342
Alle 30-vuotiaiden aktivointiaste	27	38	23,1
Koko kunnan aktivointiaste	32,1	34	27,9

Maaseutuviranomaistoiminta	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Lempäälän maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueella maataloustukea/korvausta hakeneiden maatalojen määrä	1 630	1 635	1 603
Lempäälässä maataloustukea/korvausta hakeneiden maatalojen määrä	93	93	88
Yhteistoiminta-alueelle maksetut tuet ja korvaukset, M€	43,0	50,0	39,5
Viranomaistoiminnan hallintokulut maksetuista tuista, %	1,3	1,2	1,5
Maaseutuviranomaistoiminnan asiakaspalautteen kokonaisarvosana asteikolla 1(huono)-5(kiitettävä)	4,3	4,2	4,4

HALLINTOPROSESSI

Hallintoprosessi tukee kunnan luottamushenkilöorganisaatiota ja ohjaa palvelualueita sekä koko kuntakonsernia toimimaan hyvän hallinnon mukaisesti. Hallintoprosessin tehtävänä on edistää kunnan digitalisaatiota sekä asiakaslähtöistä palvelutoimintaa. Hallintoprosessiin kuuluvat Digipalvelut, Palvelukäytävä sekä hallinto- ja asiantuntijapalvelut ja tiedonhallinta. Palvelukäytävä vastaa kunnan monipuolisesta asiakaspalvelusta niin Lempäälän kuin valtiollisen asiointipisteen puitteissa.

Teema	Talousarviota-voite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Palveluiden ja toiminnan kehittämisen	Kuntaorganisaation tietoturva- ja tietosuojaosaamisen lisääntyminen vuodesta 2023 vuoteen 2024.	Henkilöstön tietoturva- ja tietosuojakyselyn tulokset paranevat. Kyselyssä on 14 tietoturvateemaa, jotka voivat olla vastajalle tuttuja, kertausta vaativia tai osaamista ei ole. Tavoitteena on, että jokaisen teema osalta vähintään 90 % vastauksista on tuttu tai kertausta vaativa.	Tietoturvakysely toteutettiin alkuvuodesta 2024. Tuloksissa oli tapahtunut parannusta. Erityisesti "kertausta vaativat" -vastaukset olivat vähentyneet. Vuonna 2024 asetetussa 90 % tavoitteessa oli 9/14 kysymyksestä. Tulos on sama kuin vuonna 2023, vaikka parannusta oli tapahtunut.	Toteutuu osittain
Palveluiden ja toiminnan kehittämisen	Digipalveluiden työn parempi organisointi, sekä palvelualueiden aktiivinen tukeminen. Palvelupyyntöjen kirjausjärjestelmän laajentaminen opetuksen häiriötilanteiden kirjaamiseen.	Seurataan palvelupyyntöjen ja opetuksen häiriöpyyntöjen onnistumista pyyntökohtaisella palautekyselyllä asteikoilla 1–4. Tavoitteena 3 (=tyytyväinen). Suoritetaan sähköinen kysely kunnan digipalveluiden toimivuudesta asteikolla 1–5, tavoitteena 3.5.	Vuonna 2024 kirjattiin digiyksikölle 953 palvelupyyntöä kirjausjärjestelmä Putkeen. Palautetta saaneiden palvelupyyntöjen keskiarvo (asteikolla 1–4) oli 3.9 (talousarviotavoite 3). Sähköinen asiakastyytyväisyyskysely digiyksikön palveluihin (asteikolla 1–5) toteutettiin henkilöstölle loppuvuodesta. Kyselyn keskiarvoksi saatiin 3.8 (talousarviotavoite 3.5).	Toteutuu

Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Palvelulupauksemme mukaisesti asiakaspalautteeseen vastataan kolmen vuorokauden sisällä palautteen saapumisesta.	Palautekanavan vastausaika pysyy kolmen työpäivän sisällä palautteen saapumisesta.	Palautteita saapui sähköiseen palautejärjestelmään ajalla 1.1.2024–31.12.2024 yhteensä 2230 kpl ja keskimääräinen vastausaika oli 2 päivä ja 0 tuntia. Vuonna 2023 palautteita tuli vastavalla ajanjaksolla 1768 kpl ja vastausaika oli 2 päivää 7 tuntia.	Toteutuu
---------------------------------------	--	--	--	--

Muut olennaiset tapahtumat

Hallintoprosessin johdolla järjestettiin vuoden 2024 aikana kahdet valtakunnalliset vaalit (presidentinvaalit ja europarlamenttivaalit). Hallinto- ja asiantuntijapalveluissa tapahtui useita henkilöstömuutoksia vuoden 2024 aikana, josta seurasi sijaisjärjestelyitä. Lisäksi keväällä 2024 toteutettiin tietosuoja- ja tietoturvakysely, jonka avulla kartoitetaan organisaation osaamista tietosuoja- ja tietoturva-asioissa.

Vuonna 2024 seudullinen perustietotekniikka kilpailutus ja sen valmistelu on vaatinut Lempäälän digipalveluiden henkilöstöltä merkittävää ajankäyttöä. Kilpailutuksen on tarkoitus valmistua keuhällä 2025 ja uusien palveluiden käyttöönotto sijoittuu vuosille 2025–2027. Syksyllä 2024 aloitettiin Lempäälän kunnan digitalisaation edistämistä varten digitiekartan valmistelu. Valmistelu eteni suunnitellusti ja Lempäälän digitiekartta vuosille 2025–2028 julkaistaan keuhällä 2025. Vuoden 2024 lopulla toteutettiin kunnan henkilöstölle digipalveluiden asiakastytyväisyyskysely.

Palvelukäytävä otti huhtikuussa 2024 käyttöön neuvontasähköpostiansa tiketöinnin Putkessa, jossa sähköposteja käsitellään palvelupyynnöinä. Lisäksi palautekanavan vastausaikojen ja määrien seuranta raportoidaan säännöllisesti perjantaikahveilla.

Kokousten lukumäärä	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Elinvoimajaosto	9	11	11
joista yli 3 h kokouksia	3	0	2
joista etäkokouksia	2	5	5
Kasvatus- ja opetuslautakunta (2022 sivistyslautakunta)	12	11	11
joista yli 3 h kokouksia	9	11	10
joista etäkokouksia	0	4	0
Kunnanhallitus	19	21	18
joista yli 3 h kokouksia	15	16	15
joista etäkokouksia	2	8	3
Kunnanvaltuusto	10	11	9
joista yli 3 h kokouksia	2	4	3
joista etäkokouksia	0	0	0
Valtuustoinfo tai -seminaari	10	12	9
joista yli 3 h kokouksia	1	1	2
joista etäkokouksia	0	0	1
Viranomaislautakunta	8	10	9
joista yli 3 h kokouksia	3	0	0
joista etäkokouksia	0	4	4
Yhdyskuntalautakunta	11	11	10
joista yli 3 h kokouksia	4	9	3
joista etäkokouksia	2	4	1
Yhteisölahtakunta (2022 osallisuusjaosto)	11	11	10
joista yli 3 h kokouksia	8	10	7
joista etäkokouksia	0	4	1
Kokousten määrä yhteensä (pl. tarla, ELPO, keskusvaaliltk, kunniamerkkitr)	90	98	87
joista yli 3 h kokouksia	45	51	42
joista etäkokouksia	6	29	15
Palvelukäytävän asiakastyytyväisyyskysely	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Palvelun arvosana asteikolla 1–10	7,54	8	7,95

HENKILÖSTÖPROSESSI

Henkilöstöprosessi ohjaa ja tukee palvelualueita ja koko kuntakonsernia toimimaan yhteisten pelisääntöjen mukaisesti palvelussuhde-, työkyky- ja hyvinvointiasioissa, viestinnässä sekä kehittämisessä. Henkilöstöpalvelut vastaa keskitetystä esihenkilöiden kehittämisestä sekä tukee esihenkilöitä ja johtajia haastavissa henkilöstö- ja viestintätilanteissa.

Teema	Talousarviota- voite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilan- nepäi- vitys
Henki- löstö	Huolehdimme henkilöstöemme työhyvinvoinnista, työssä jaksamisesta ja työkyvystä	Fiilismittari keskiarvo 3,5. Vakituisen henkilöstön työkyvyttömyyspoissaolojen vähentyminen vuodesta 2023. Paras työpaikka -kärkihankkeen kehittämissuunnitelma laadittu ja työskentely aloitettu. Työskentelyä tehdään sekä operatiivisen johtamisjärjestelmän että poliittisen johtamisjärjestelmän parissa. Henkilöstöetuudet on pake-toitu uudelleen ja uusi järjestelmä on otettu käyttöön.	Fiiliskyselyn keskiarvo tammi-joulukuulta on 3,6. Työkyvyttömyyspoissaolot ovat vähentyneet 1,22 % vuodesta 2023. Paras työpaikka -kärkihankkeen kehittämissuunnitelma on laadittu, työskentely on käynnissä ja hanke päättyy 5/2025. Työskentelyä on tehty operatiivisen johtamisjärjestelmän parissa suunnitelmallisesti. Poliittisen johtamisjärjestelmän osuus on vielä kesken (valmis keväällä 2025). Henkilöstöetuuksien uudistaminen on saatu valmiiksi niin, että etuudet olivat käytössä 1.1.2025.	Toteu- tuu

Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Kunnan brändin kirkastaminen ja viestinnän suunnitelmallinen kehittäminen sekä rekrytointiviestinnän uudistaminen.	Visuaalinen ilme päivitetty kautta linjan eri medioissa ja läpi organisaation. Rekrytointiviestinnän uusi toimintamalli on suunniteltu ja otettu käyttöön.	Visuaalista ilmettä ei ole vielä päivitetty eikä valmistelua aloitettu. Kuntarekryn lomakkeet on uudistettu ja uudet hakupohjat on tehty. Anonyymi rekrytointi otetaan käyttöön vuoden 2025 helmikuussa. Koulutukset esihenkilöille pidetään silloin.	Toteutuu osittain
---------------------------------------	--	---	--	--

Muut olennaiset tapahtumat

Sairauspoissaolot vähenivät kokonaisuudessaan hieman ja nolla päivää sairastaneiden määrä nousi edellisestä vuodesta. Eniten vähenivät kaikkein pisimmät poissaolot. Työterveyden käyttö lisääntyi huomattavasti, mikä lisäsi kustannuksia. Kuitenkin yli puolet (56 %) kustannuksista kohdistuivat ennaltaehkäisevään Kela 1-luokkaan.

Työterveyspalveluiden kilpailutus aloitettiin seutuyhteistyössä, sillä nykyinen sopimus päättyy 31.12.2025. Työkykyprosessi on saatu toimivaksi kaikilla palvelualueilla. Vuonna 2024 ei siirretty lainkaan pysyvälle työkyvyttömyyseläkkeelle.

Työsuojelun vuosikello on tehty ja työsuojeluasioita toteutetaan sen mukaisesti työyksiköissä. Lukuisia työsuojelun ohjeistuksia on päivitetty

Palvelussuhdeasioihin on saatu lisää resurssia vuonna 2023 ja se on näkynyt vuonna 2024 esihenkilötyössä HR:n lisääntyneenä tukena ja ohjauksena.

Intran uudistus tehtiin osana seutukunnallista projektia, sillä vanhan Sharepoint-alustan päivittämistä ei enää tarjottu. Moderni Sharepoint on käyttäjäystävällisempi sekä päivittäjille että intran käyttäjille. Modernisoidusta intrasta tiedot löytyvät helpommin ja se on ilmeeltään visuaalinen ja ajanmukainen.

Vastuullisen johtamisen käsikirja ja kokonaisuuden yhteydessä laadittu johtamislupaus ohjaa esihenkilötyötä. Näiden myötä jokainen kunnan esihenkilö tietää mitä häneltä esihenkilönä odotetaan tiedollisesti sekä työntekijöiden ja kollegoiden kohtaamisissa.

TALOUSPROSESSI

Talousprosessi ohjaa ja tukee toimielimiä, palvelualueita ja koko kuntakonsernia edistämään kuntastrategiaa yhteisillä kokonaistalouden tavoitteilla. Vuodesta 2020 lähtien kirjanpito- ja reskontrapalveluista on vastannut in house -yhtiö Sarastia Oy. Kunnan omaa henkilöstöä käytetään talouden asiantuntijapalveluihin ja laskutuspalveluihin.

Teema	Talousarvio-tavoite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilanne-päivitys
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Tuotettu talousinformaatio on ajantasaista ja ennakkoivaa.	Talousinformaation laatua ja sisäisen palvelun toimivuutta havainnoidaan vuosittain loppuvuodesta tehtävällä käyttäjäkyselyllä. Tavoitearvosana asteikolla 1–5 vähintään 3,5. Myös Sarastian tuottama talouspalveluiden osuutta havainnoidaan erillisellä käyttäjäkyselyllä. Tavoitearvosana asteikolla 1–5 vähintään 3,5.	Talouspalveluiden ja palvelualueiden yhteistyönä valmisteltu kokonaistalouden sopeutusohjelmamateriaali ja sen integrointi talouden seurantaan sekä taloussuunnitelman 2025–2027 valmisteluun ja päätöksentekoon onnistui hallitusti. Talouspalveluista tehdyn käyttäjäkyselyn kokonaisarvosana asteikolla 1–5 oli 4,31. Sarastian osalta tavoitteen/mittariin vastaavaa kuntaakohtaista asiakaspalautekyselyä ei vuoden 2024 osalta ole käytettävissä.	Toteutuu
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Sisäisten asiakkaiden talousosaamisen parane.	Sisäisten asiakkaiden käyttäjäkyselyllä vähintään 2/3 vastaajista kokee talousosaamisensa parantuneen.	Käyttäjäkyselyyn vastanneista 62 % koki talousosaamisensa parantuneen.	Toteutuu osittain

Muut olennaiset tapahtumat

Talouspalveluiden 5 henkilön tiimi täydentyi rekrytoinneilla kevään 2024 kuluessa täysilukuisiksi. Sisäisten asiakkaiden palvelu keskittyi pääasiassa sopeuttamisohjelman valmisteluun, toimeenpanoon ja seurantaan sekä sopeutusohjelman sisällön kytkemiseen taloussuunnitelman 2025–2027 valmisteluun. Lisäksi yhdessä hallintoprosessin, johdon erityisavustajan ja KuHa Oy:n

kanssa toimeenpantiin konsernitasoinen hankintaohjeistuksen ja hankintapäätösten ja hankintojen seurannan koulutus.

Kesällä 2024 käynnistettiin myös kunnan käyttämien talousjärjestelmien päivitysprojekti, johon sitoutui työaika koko tiimin henkilöstöltä. Projekti toteutui aikataulussa ja uusien järjestelmien käyttöönotto alkoi 1.1.2025 lukien.

KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA

1000e	TP 2023	TA 2024	TA 2024 muutos	MTA 2024	To- teuma 31.12. 2024	Poik- keam a	To- teuma %
Toimintatulot (ulk)	4 979	3 484	300	3 784	4 142	359	109,5 %
Toimintamenot (ulk)	-51 683	-51 200	116	-51 084	-51 039	45	99,9 %
Toimintakate (netto)	-46 704	-47 716	416	-47 300	-46 896	404	99,1 %
Toimintatulot* (ulk ja sis)	9 181	7 840	300	8 140	8 623	483	105,9 %
Toimintamenot* (ulk ja sis)	-70 343	-70 436	116	-70 320	-70 450	-130	100,2 %
Toimintakate (netto ulk ja sis)	-61 162	-62 596	416	-62 180	-61 827	353	99,4 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-13	-14	0	-14	-13	0	99,9 %
Muut lask. vyörytystulot	580	507	0	507	649	143	128,1 %
Muut lask. vyörytyskustannukset	-3 355	-4 111	0	-4 111	-3 529	582	85,8 %
Kokonaiskustannukset (ulkoiset-, sisäiset- ja vyörytys menot sekä poistot)	-73 711	-74 561	116	-74 445	-73 993	452	99,4 %
* valtuustoon nähden sitovat erät							

Merkittävimmät talouden poikkeamat

Kasvatus- ja opetuslautakunnan alaisen palvelusuunnitelman ulkoisten menojen toteumaprosentti oli 99,9 % ja toimintakatteen toteumaprosentti 99,1 %. Talousarvio toteutui erittäin hyvin sopeutusohjelmapäätöksestä vuodelle 2024 kohdentuneet määrärahavähennykset ja syksyn muutostalousarviotarkennukset huomioon ottaen.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan havainnot

Kasvatuksen ja opetuksen palvelualueella on tehostettu yksikkötason taloudenseurantaa ja kiinnitetty erityistä huomioita hankintojen osalta perusteisiin ja hankintaohjeiden noudattamiseen.

Granite-järjestelmän käyttöönotto on lisännyt säännönmukaista riskienhallintaa ja riskitietoisuutta. Huolestuttavaa on yksittäisten oppilaiden haastava ja ennakoimaton käyttäytyminen, mikä osaltaan kuormittaa koko kouluyhteisöä. Päiväkotien ja koulujen kokonaisturvallisuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota. Kunnallinen lääkehoitosuunnitelma on päivitetty ja Granite-järjestelmään liitetty sähköiset lomakkeet.

HALLINTO JA ALUEELLISET PALVELUT, KASVATUS JA OPETUS

Hallinto ja alueelliset palvelut, kasvatus ja opetus vastaa palvelualueen yhteisten asioiden hoidosta ja koordinoinnista, lautakuntatyöskentelyn sujuvuudesta sekä yhteistoiminnasta muiden palvelualueiden ja prosessien kanssa. Uuden kunnan myötä korostuu sujuva yhdyspintatyö Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. Lisäksi tehtävänä on tukea Lempäälän kuntastrategian jalkauttamista edesauttamalla tehtäväalueiden tavoitteiden toteutumista sekä hallinnon ja talouden sujuvaa hoitamista reagoimalla proaktiivisesti toimintaympäristön muutoksiin.

Lempäälän kunta järjestää perusopetuslain (21.8.1998/628) mukaista koululaisten aamu- ja ilta-päivätoimintaa peruskoulun ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä kolmannelta yhdeksänteen vuosiluokkien erityisen tuen piirissä oleville oppilaille. Toimintaan osallistuminen on vapaaehtoista ja maksullista.

Kohtaamispaikat (entiset perhetuvat) toimivat Lempäälän keskustassa, Kuljussa ja Sääksjärvellä. Kohtaamispaikkatoimintaa toteutetaan yhteistyössä kunnan, Pirkanmaan hyvinvointialueen, seurakunnan, oppilaitosten ja erilaisten yhdistysten kanssa. Toiminnan tavoitteena on mahdollistaa lasten ja perheiden osallisuus, vahvistaa vanhemmuutta, edistää perheiden voimavaroja ja hyvää arkea, vähentää perheiden yksinäisyyden kokemuksia ja vahvistaa yhteisöllisyyttä. Lisäksi seurataan kotihoidontuen kuntalisäpilotin vaikututusta asiakasmääriin.

Lempäälän lukio on yleissivistävä, ylioppilastutkintoon johtava toisen asteen oppilaitos. Lukion tehtävänä on mahdollistaa opiskelijoilleen nykyaikainen ja korkeatasoinen koulutus pohja siten, että heillä on hyvät valmiudet jatko-opintoihin ja edelleen työelämään. Virta-kampus on moderni ja yhteisöllinen toisen asteen oppimisympäristö (Lempäälän lukio ja Tredun ammatillinen koulutus), jonka monipuolinen ja tulevaisuuteen suuntaava koulutustarjonta osaltaan mahdollistaa perusopetuksen jälkeisen koulutuksen ja sivistyksen omassa kunnassa.

Nokian, Pirkkalan, Lempäälän ja Vesilahden kuntien muodostama Pirkan opisto järjestää yleissivistävää ja harrastuksia tukevaa koulutusta sekä taiteen perusopetuksen opetuspalveluja neljään opiston jäsenkuntaan.

Teema	Talousarviota- voite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilan- nepäi- vitys
Palvelui- den ja toimin- nan ke- hittämi- nen	Sijaispoolin vai- kuttavuus talou- den ja toimin- nan osalta haas- tavassa henki- löstön rekry- tointilanteessa (kvtes:	Kasvatuksen ja ope- tuksen palvelu- alueen sijaiskulu- jen 30 % alenema TP2022 verrattuna (kvtes: varhaiskasvatus, aamu- ja	Sijaiskulut ovat alentuneet TP 2022 tietoihin verrattuna sijaisten palkko- jen osalta - 29,9 % ja työvoiman vuokrauksen osalta -8 2,7 %. Sijaiskuluja tehtäväalueittaisen seurannan perusteella vuokratyövoi- man käyttö on vähentynyt erityisesti	Toteu- tuu

	varhaiskasvatus, aamu- ja iltapäivätoiminta sekä vaativa erityinen tuki).	iltapäivätoiminta sekä vaativa erityinen tuki)	varhaiskasvatuksessa sekä vaativan erityisen tuen luokissa sijaistamiskäytänteiden tarkentamisen myötä. Aamu- ja iltapäivätoiminnan osalta sijaistamiskäytänteitä on tarkisteltu ja tehty kokonaisuutta tukevia uudistuksia, mm. kyläkouluilla toimivien ohjaajien esihenkilötoiminnan osalta. Lisäksi sijaistamiskäytäntö on kehitetty lisäämällä varhaiskasvatustyksiköihin ja isoille alakouluille kiinteitä sijaistamiskäytäntöjä. Paikoin haasteena on ollut sijaistamiskäytäntöjen rekrytointi- ja pysyvyyshaasteet. Sijaistamiskäytäntötoiminta laajeni ruokapalveluihin ja opepoolin myötä isoille alakouluille (kaksi resurssiopettajaa) 1.8.2024 lähtien, josta on nyt kannustavia kokemuksia.	
Palveluiden ja toiminnan kehittämisen	Kotihoidon tuen kuntalaisä pilotin kokonaisvaikutavuus	Vaikuttavuustutkimus (talous, henkilöstö, perheet) valmiina 05/2024. Pilotissa mukana olevien perheiden määrä. Pilotissa mukana olevien lasten ikäkauma alle 3-vuotiaat kpl/% osuus kaikista, yli 3-vuotiaat kpl/% osuus kaikista.	Kotihoidontuen kuntalaisäpilotti vol. 2 Mukana 178 perhettä, joissa osallistuvia lapsia yht. 245. Näistä alle 3-vuotiaita on 199 (81,2 %), joista osa täyttänyt/täyttää 3 vuotta pilottijakson aikana. 46 (18,8 %) lasta on yli 3-vuotiaita, mutta kuitenkin alle 5 vuotta, sillä 5 vuotta täytettyään lapset voivat siirtyä varhaiskasvatukseen. Perheistä 53 (30 %) mukana koko pilottijakson ajan (10 kk). 15 perhettä on perunut osallistumisensa, ja heidän tilalleen on otettu uusia perheitä varasijoilta sama määrä (15).	Toteutuu

			Tiedossa olevia syitä muutoksille: lapsi jatkaa/siirtyy varhaiskasvatukseen, vanhempainpäivärahakaudet, muutto pois kunnasta 17 perhettä odottaa pääsyä pilottiin varasijalla	
		Varhaiskasvatuksen aloituksen siirtymisen pilotissa mukana olevien lasten osalta. Keskiarvo, montako kuukautta aloitus on siirtynyt.	Varhaiskasvatuksen aloittamisen siirtymisen osalta ei voida tarkkoja lukuja antaa. Kyselyiden yhteydessä perheiltä saatu palaute on ollut sen suuntaista, että pilotti on mahdollistanut kotihoidon suunniteltua pidemmäksi ajaksi. Varhaiskasvatuksen paikkatilanne 31.12.2024 (21.11.2024 saapuneiden hakemusten perusteella). Vapaita laskennallisia paikkoja 42,67 (joista alle 3 v. 11kpl ja yli 3 v. 31kpl). Tarkasteltaessa vuodelle 2025 saapuneita hakemuksia, näyttää paikkatilanne siltä, että olemassa olevat vapaat paikat, joihin on henkilöstöressurssi, täyttyvät 28.2.2025 mennessä.	

Muut olennaiset tapahtumat

Hallinto- ja alueelliset palvelut tehtäväalueella aamu- ja iltapäivätoimintaan sisältyy 45,5, % ope-
tuspalveluiden osuutta (sijaiskuluja). Sijaispoolin osalta on ollut haasteita poissaolojen osalta.
Pirkan opiston (vapaa sivistystyö) osalta jäsenkuntien lisämaksuosuus perustui valtionosuuksien
vähenemiseen, kurssimäärien ennakoitua pienempään vähentymiseen ja sen myötä henkilöstö-
kuluihin.

Oppivelvollisuuslain mukaista viranomaistehtävää on kehitetty oppivelvollisuuden ohjauksen ja
kuntavalvonnan osalta yhteistyössä erityisesti Tampereen seudun ammattiopiston (Tredu) ja Val-
keakosken Ammattiopiston (VAAO) kanssa. Erittäin vaikuttavaksi toimintamuodoksi on osoittau-
nut pienryhmäperiaatteella toimiva toiminnallinen "jousto-tuva", eli tutkintokoulutukseen val-
mentava koulutus, jossa työskentelee opinto-ohjaaja (oppivelvollisuuden ohjaus ja kuntaval-
vonta) ja jousto-ohjaaja yhteistyössä Tredu-Lempäälän TUVA-koulutuksen kanssa. Päävastuu on
ollut kunnalle toisen asteen koulutuksen keskeyttäneiden oppivelvollisuusikäisten tukemisessa
ja ohjauksessa kouluun- ja jatko-opintoihin kiinnittymisen osalta. Vuonna 2024 ko. ryhmässä on

12 nuorta, joilla haasteena on elämänhallinta ja sen myötä kiinnittyminen opiskeluun, sosiaaliset sekä terveydelliset haasteet.

Lukio	2022–2023	2023–2024	2024–2025
Opiskelijamäärä 20.9. yhteensä	425	444	447
kotipaikka Lempäälä	293	324	325
kotipaikka muu kuin Lempäälä	132	120	119
vaihto-oppilaita	3	1	-
kaksoistutkinto-opiskelijat (ei tilastossa)	34	23	10
TUVA opiskelijat (ei tilastossa)	8	3	2
Lukio-opintoja yli 3 vuotta suorittavat		30	30

Aamu- ja iltapäivätoiminta lasten lukumäärä 20.9.	2022–2023	2023–2024	2024–2025
esiopetus	272	256	258
1. luokkalaiset	252	222	215
2. luokkalaiset	86	110	99
3.–9. luokkalaiset	3	4	6
yhteensä lapsia toiminnassa	613	592	578

Kotihoidon tuen kuntalisä pilotti	2022–2023	2023–2024	2024–2025
Perheiden lukumäärä		201	178
Lapset yhteensä		278	244
Alle 3 -vuotiaiden määrä kpl/% kokonaisuudesta		226 / 81,3 %	199 / 81,6 %
Yli 3 -vuotiaiden määrä kpl/% kokonaisuudesta		52 / 18,7 %	45 / 18,4 %

Kohtaamispaikkojen reppupäivien asiakasperheet	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Lapset yhteensä		60	96
Alle 3 -vuotiaiden määrä kpl/% kokonaisuudesta		54	90
Yli 3 -vuotiaiden määrä kpl/% kokonaisuudesta		6	3

OPETUSPALVELUT

Esi- ja perusopetus muodostavat lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen oppimis-, kasvu- ja kehitysedellytyksiä yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa. Esiopetuksen avulla vahvistetaan lapsen sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla.

Perusopetuksessa tietojen ja taitojen oppiminen lisääntyy, mutta edelleen on tärkeää vahvistaa esiopetuksessa aloitettua arkielämän valmiuksien oppimista. Toiminnassa tähdätään myös siihen, että oppilaat saavat edellytystensä mukaiset valmiudet jatko-opinnoissa pärjäämiselle.

Esi- ja perusopetuksen tehtävänä on edistää lasten ja nuorten oppimista, kasvamista ja kehittymistä itseään, kanssaihmissiään ja ympäristöään arvostaviksi yhteiskunnan jäseniksi. Perusopetusta annetaan yleisopetuksena ja joustavana perusopetuksena. Oppimisen ja koulunkäynnin tukena annetaan tehostettua ja erityistä tukea lähtökohtaisesti muun opetuksen yhteydessä.

Lempäälän kunnan esi- ja perusopetuksen kouluverkossa on yksitoista koulua. Alakouluista (esi-6. lk.) kuusi on kyläkouluja ja neljä isoja alakouluja, Yläkouluja (7.–9. lk.) on kolme. Oppilaita on lukuvuonna 2023–2024 yhteensä 3 730.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Esi- ja perusopetuksessa panostetaan digitalisaatioon ja sen kehittämiseen. Opetuksen tarkoituksena on kasvattaa kuntaan ja yhteiskuntaan toimijoita, jotka ovat pienestä pitäen aloittaneet tietotekniikan käytön ja joilla on uskallusta kehittää rohkeasti tulevaisuuden digitaalisia ratkaisuja. Tavoitteena on, että teknologian kehitys näyttyy positiivisena ja mahdollisuuksia tarjoavana ilmiönä. Esi- ja perusopetuksessa lisätään	Mittareina käytetään kyselyitä, jotka suunnataan oppilaille, henkilökunnalle sekä huoltajille. Lisäksi hyödynnetään opetuksen digitiimiltä kerättyä aineistoa, joilla mitataan sitä, kuinka käytännössä opetussuunnitelman mukainen digitalisaatio toteutuu. Vuonna 2024 Lempäälässä on 1:1 -laitteet kunnan kaikilla 4., 5., 7. ja 8. luokkalaisilla. Mittarina käytetään myös talousarviotavoitetta.	Esi- ja perusopetuksen digitalisaatiossa noudatetaan vuosiluokkaistettuja opetussuunnitelman vaatimien mukaisia tavoitteita. Koulut hyödyntävät esi- ja perusopetuksen Digitaidot ja laitteet sivustoja, joissa vuosiluokkien sisällöt ja tavoitteet on avattu esimerkkien ja valmiiden tehtäväpakettien tai vinkkien avulla. Koulujen tv-opettajat ovat omien koulujen pedagogisena ja teknisenä tukena digitaalisuuden hyödyntämisessä opetustilanteissa. Lisäksi kunnan kaksi	Toteutuu osittain

	perinteisten toimenpiteiden ja ajattelun ohella kokonaan uudenlaista ja innovatiivista lähestymistapaa. Esi- ja perusopetuksessa kiinnitetään lisäksi huomiota digitaalisten laitteiden määrään, laitteiden yhteensopivuuteen, verkkoyhteyksiin ja tekniseen tukeen. Lisäksi mahdollistetaan työntekijöiden digitaalinen täydennyskoulutus.		digimentoria jalkautuvat kouluille toteuttamaan ja avustamaan haastavimmissa digipedagogiikan alueissa, kuten robotikassa ja ohjelmoinnissa. Henkilökohtaisten oppilaskoneiden hankinta menee tauolle kunnanvaltuuston sopeuttamispäätöksen 24.4.2024 mukaisesti. Hankitut henkilökohtaiset oppilaskoneet ovat käytössä vuosiluokilla 5 ja 8. Tampereen seudun opetuksen digitaalisen osaamisen suunnitelma 2024–2027 vahvistaa yhteistyötä seutukunnan kanssa ja sen keskiössä on opettajien digitaalinen osaaminen. Suunnitelman lähtökohdana on osaamisen mittaaminen, jota selvitetään helmikuun 2025 aikana toteutettavalla kaikille seudun opettajille suunnatulla kyselyllä.	
Yhteisöllisyys ja osallisuus	Kouluyhteisöjen (vuosiluokat 0–9) hyvinvoinnin, turvallisuuden ja koulupysyvyyden tukeminen. Koulupoissaoloihin pyritään vaikuttamaan sekä ennaltaehkäisevästi että vahvasti kouluun kiinnittymistä tukien. Koulupysyvyyden sekä oppilaiden hyvinvoinnin parantamisessa tullaan	Koulupysyvyyttä tarkastellaan koulupoissaoloja seuraamalla koulukohtaisesti neljä kertaa lukuvuoden aikana. Työn ja toiminnan vaikutuksia seurataan tiiviillä yhteydenpidolla koulujen henkilökunnan sekä huoltajien kanssa. Mittareina käytetään poissaolotuntien	Varhaista puuttumista ja yhteistyötä kotien kanssa on kehitetty entisestään mm. yhteisöllisen opiskeluhuollon osallistamisen myötä. WilmaRobotti on koettu edelleen hyödylliseksi, koska poissaoloihin pystytään tarttumaan nopeasti ja huoltajat saavat välittömästi tiedon. Koulujen johtoa ja henkilöstöä on koulutettu uuden	Toteutuu

	osallistamaan oppilaskuntia, koulujen henkilökuntia sekä huoltajia. Hyvinvoinnin vahvistamisella koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten määrä tulee vähene- mään.	seuraamista ja oppilaskunnille sekä huoltajille järjestettävillä kyselyillä. Osallistamisen vaikutuksia mitataan edellä mainituilla kyselyillä.	Tampereen kaupunkiseudun läsnäolomallin mukaan ja vko 43 lähtien myös WilmaRobotin pois-saoloseuranta on päivitetty seudulliseen malliin. Oppivelvollisuuden ohjausta ja kuntavalvontaa on edistetty painottaen ennaltaehkäiseviä toimintoja esi- ja perusopetuksessa osana oppimisen edellytyksiä tukevia toimintoja.	
--	--	---	--	--

Muut olennaiset tapahtumat

Hallitus kasvattaa perusopetuksen vähimmäistuntimäärää 3 vuosiviikkotunnilla laajentamatta opetussuunnitelmaa. Lisäyksellä tavoitellaan lisätunteja erityisesti alakoulun vuosiluokille luku-, kirjoitus- ja laskutaidon opettamiseen. Opetuspalveluissa on osallistettu henkilöstä muutoksen valmisteluun.

Esi- ja perusopetuksen oppimisen tuen lainsäädäntö on uudistumassa 1.8.2025 lähtien. Uudistuksen keskeisenä tavoitteena on vahvistaa ennakoivia tukitoimia. Tarkoitus on, että oppilas saa tukea oppimiseensa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja matalalla kynnyksellä. Oppilaalla olisi aina ensisijaisesti oikeus ennakoiviin tukitoimiin. Jos ennakoivat tukitoimet olisivat riittämättömiä, olisi oppilaalla oikeus saada lisäksi yksilöllisesti kohdennettuja oppilaskohtaisia tukitoimia. Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen joko kokonaan tai osittain olisi viimesijainen toimi. Lempäälän kouluissa on ennakoitu muutoksia käytännön tasolla ja valmistauduttu paikallisen opetussuunnitelman päivittämiseen tarpeellisilta osin.

Esi- ja perusopetuksen oppilasmäärä on jatkanut vähenemistään, mikä edellyttää koulujen kestävä palveluverkon osalta jatkuvaa toiminnan ja talouden tarkastelua sekä palveluverkon mukauttamista vastaamaan muuttuvaa tilannetta. Kokonaisuuden hallintaa on edistetty oppilaaksiotto-aluemuutoksilla 1.8.2025 lähtien, joiden osalta toteutettiin osallistavaa valmistelua.

Oppilasmäärän väheneminen vaikuttaa myös henkilöstötarpeeseen sekä tukipalveluihin. Opetustilojen täyttö- ja käyttöastetta seurataan säännönmukaisesti, osana palveluverkkotarkastelua.

Sopeutustoimien suunnittelu ja niihin liittyvä päätösvalmistelu on ollut keskiössä esihenkilöiden ja henkilöstön osalta.

Sääksjärven koulun peruskorjaus- ja laajennushanke on edennyt suunnitelmallisesti. Saikantalon osalta ovat rakennustyöt käynnissä. Lisäksi yhteisen toimintakulttuurin luominen on käynnistynyt pedagogisen suunnitelman myötä.

Uuden uimahallin myötä Lempäälän kunta mahdollistaa ostopalvelusopimuksen myötä kaikille esi- ja perusopetuksen luokille kolme uintikertaa osana opetussuunnitelman toteuttamista (esi-6 vuosiluokkien oppilaille uimaopetusta) 10/2024 lähtien.

Koululaislinjojen 56 ja 57 kilpailutuksesta on vastannut Nysse (seudullinen joukkoliikennelautakunta).

Oppilasmäärä erityis- ja perusopetuksessa 20.9.	2022–2023	2023–2024	2024–2025
Perusopetus yhteensä	3 802	3 730	3 628
vuosiluokat 1–9	3 484	3 422	3 318
esiopetus	318	308	310
Tehostettua tukea saavat oppilaat		495	589
Eriyistä tukea saavat oppilaat	295	279	296

Perusopetuksen päättäneiden sijoittuminen jatko-opintoihin	2021–2022	2022–2023	2023–2024
9. vuosiluokan oppilasmäärä	378	399	383
Lukioihin	51 %	51 %	54 %
joista Lempäälän lukioon	40 %	64 %	55 %
Ammatilliset oppilaitokset	41 %	44 %	43 %
joista Tredu	63 %	64 %	58 %
joista VAAO	33 %	25 %	36 %
Ei tutkintoon johtavaa koulutusta*	8 %	6 %	4 %
Ilman välitöntä opiskelupaikkaa II-asteella	0 %	0,3 %	0 %
Oppivelvollisuuden jatko-ohjaus (VALPAS)		7	

*sisältää TUVA-koulutukset ja yhteishakuun lisätyt kansanopistojen linjat.

VARHAISKASVATUSPALVELUT

Lempäälän kuntastrategia toteutuu varhaiskasvatuspalvelujen vision ”*Lapsuus Lempäälässä - vahva silta tulevaisuuteen*” kautta. Varhaiskasvatuksen palvelulupaus ”*Autamme jokaista lasta kipeämään omalle vuorelleen, niin korkealle kuin mahdollista, yhteistyössä häntä ympäröivien turvallisten aikuisten kanssa*” konkretisoi varhaiskasvatuksen visiota.

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaan kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Varhaiskasvatuspalvelut järjestävät monipuolisia palveluita varhaiskasvatusikäisille lapsille. Varhaiskasvatuslain mukaisesti varhaiskasvatusta tulee olla saatavilla kunnan järjestämänä tai valvottuna siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin, lähipalvelun periaatteella, kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

Lempäälässä on 16 kunnallista päiväkotia ja 4 yksityisen palvelutuottajan palvelusetelipäiväkotia. Kunnallisia, kotona toimivia perhepäivähoitajia on 8 ja yksityisiä kotona toimivia perhepäivähoitajia 7 kappaletta. Yksityisiä ryhmäperhepäivähoitokoteja on 2 kappaletta.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Laadukas kokopäiväpedagogiikka varhaiskasvatuksen arjessa, jossa tavoitteet asetetaan aikuisten toiminnalle, lasten tarpeisiin pohjautuen.	Huoltajien kanssa käytävät varhaiskasvatuksen aloituskeskustelut toteutuvat 100-prosenttisesti. Huoltajien kanssa käytävät lapsen varhaiskasvatussuunnitelma-keskustelut toteutuvat 100-prosenttisesti. Pedagogisesti painotuneet asiakastyytyväisyyskyselyt, tavoitetekeksiä 4, arviointiasteikolla 1–5.	Aloituskeskustelut ovat toteutuneet 100 %;sesti. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma-keskustelut ovat toteutuneet 100 %;sesti. Asiakastyytyväisyyskysely toteutettiin aikavälillä 20.5.-2.6.24. Vastauksia varhaiskasvatuksen asiakastyytyväisyyskyselyyn saatiin huoltajilta 267 kpl, asiakasperheitä varhaiskasvatuksessa 770. Vastausprosentti 35,6 %. Talousarvioon asetettu tavoitetaso 4,	Toteutuu

		Lasten asiakastyytyväisyyskyselyt, arviointiasteikko hymynaamat, tavoite 90-prosenttisesti hymyä.	arviointiasteikolla 1–5, saavutettiin kaikissa osa-alueissa. Lasten asiakastyytyväisyyskysely toteutettiin samanaikaisesti huoltajien kyselyn kanssa. Lapset saivat vastata kysymyksiin tunnetilaa kuvaavien hymynaamojen avulla, ipadeja hyödyntäen. Lapset vastasivat kyselyyn varhaiskasvatuspäivän aikana. Lasten kyselyssä osa-alueet saivat hymyä keskiarvona 85 %:sesti.	
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Nivelvaiheyhteistyön kehittäminen ja tiivistäminen esi- ja perusopetuksen kanssa, eheyttämään 5-vuotiaiden siirtymistä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen. Arjen vuoropuhelun lisääminen varhaiskasvatuksen henkilöstön ja esi- ja perusopetuksen henkilöstön kanssa.	Nivelvaiheyhteistyön vuosikellorunkoon suunnitellut tapaamiset ja koulutukset toteutuvat toimintavuoden aikana.	Nivelvaiheyhteistyön vuosikellorungon mukaiset tapaamiset ovat toteutuneet suunnitellusti. Nivelvaiheen siirtopalaveri on pidetty ja siihen osallistuivat kaikki 5-vuotiaiden ryhmien varhaiskasvatuksen opettajat ja tulevat esiopettajat. Tapaamisessa olivat mukana myös varhaiskasvatusyksiköiden johtajat ja alakoulujen rehtorit. Nivelvaiheyhteistyön käytänteitä on arjessa muovattu vieläkin paremmin toimintaa palveleviksi.	Toteutuu

Muut olennaiset tapahtumat

Varhaiskasvatuksen kysyntä ja lapsimäärä ja jatkanut laskuaan vuoden 2024 aikana, vaikka samaan aikaan eri ikäryhmien osallistumisaste on puolestaan noussut. Kotihoidontuen kuntalisäpilotti ei ole juurikaan vaikuttanut varhaiskasvatuksen kysyntää laskevasti. Edelleen varhaiskasvatukseen hakeutuvista lapsista 85 % on alle 3-vuotiaita, mikä osaltaan vaikuttaa tilojen käytettävyyteen.

Varhaiskasvatuksen paikkatilannetta on seurattu aktiivisesti toimintavuoden 2024 aikana. Elokuusta joulukuuhun oli 4 lapsiryhmää (84 paikkaa) kokonaan tyhjiillään, eikä tähän määrään ollut

henkilöstöresurssia. Henkilöstöresurssin säästö muodostui täyttämättä jätetyistä raskausperhe-, hoito- ja opintovapaan sijaisuuksista.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön sairauspoissaolot lisääntyivät merkittävästi vuoden 2024 aikana, verrattuna vuoteen 2023. Poissaolopäiviä sairauden vuoksi oli vuonna 2024 25,8 päivää/työntekijä.

Sijaispoolin toiminta on vakiintunut ja se on tuonut turvaa arjen lyhyisiin poissaolotilanteisiin ja turvannut myös lapsille ja varhaiskasvatuksen aikuisille tutut ja turvalliset sijaistamaan tulevat aikuiset.

Lapsia hoidossa 31.12. yhteensä	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Kunnallinen varhaiskasvatus (0–5 - vuotiaat)		940	878
Alle 3 -vuotiaiden (paikkatarve 1,75/lapsi) määrä kpl /%		350 37 %	246 28 %
Yli 3 -vuotiaiden määrä kpl/% kaikista	590	63 %	632 72 %
Tehostetun tuen lasten määrä	45		80
Erityisen tuen lasten määrä	15		17
Yksityisen hoidon tuen piirissä lapsia	44		44
Alle 3 -vuotiaiden määrä kpl /% kaikista	17	39 %	9 20 %
Yli 3 -vuotiaiden määrä kpl/% kaikista	27	61 %	35 80 %
Tehostetun tuen lasten määrä	0		0
Erityisen tuen lasten määrä	0		0
Palvelusetelillä lapsia	273		231
Alle 3 -vuotiaiden määrä kpl /% kaikista	100	37 %	66 29 %
Yli 3 -vuotiaiden määrä kpl/% kaikista	173	63 %	165 71 %
Tehostetun tuen lasten määrä	4		12
Erityisen tuen lasten määrä	1		3
Kotihoidon tuen piirissä lapsia (sisältää myös ne perheet ja lapset, jotka eivät ole mukana pilotissa)			
Perheiden lukumäärä	232		177
Lapsen yhteensä	308		235
Alle 3-vuotiaat kpl/%	241	78 %	183 78 %
Yli 3 -vuotiaat kpl/%	67	22 %	52 22 %

RUOKAPALVELUT

Ruokapalvelut toimii kunnassa 1.1.2023 lukien tulosvastuullisena tehtäväalueena tuottaen ruokapalvelut kunnan päiväkoteihin ja kouluihin. Ruokapalvelut vastaa ruokapalvelun toiminnan suunnittelusta, aterioiden valmistuksesta, kuljetuksesta sekä tarjoilusta asiakaskohteissa. Ruokapalvelut tuottaa aterioita 32 asiakaskohteeseen noin 4 500 asiakkaalle. Toiminta on ammattitaitoista, taloudellista ja asiakaslähtöistä. Ruokapalvelut kehittää aktiivisesti toimintaa kuntastrategiasta nousevien tarpeiden mukaisesti ja panostaa erityisesti asiakkaiden hyvinvointiin ja terveyden edistämiseen. Ruokakasvatus on kiinteänä osana arkea, jolla edistetään kuntalaisten hyvinvointia yhdessä muiden kunnan toimijoiden kanssa

Teema	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Sijaispoolin valmistelu, jolla pyritään turvaamaan jatkossa henkilöstön saatavuus sekä turvaamaan palvelun sujuvuus sekä taloudellinen vaikutus.	Sijais- ja henkilöstövuokrauksen määrärahojen maltillinen käyttö (tavoitteena käytön vähentyminen 10–15 %)	Sijaispooli on otettu käyttöön ruokapalvelussa onnistuneesti 1.8. 2024 alkaen, joka on vähentänyt henkilöstövuokrauksen tarvetta merkittävästi. Henkilöstövuokrausta on käytetty noin 20 % vähemmän huomioiden lisäksi ruokapalveluun kohdistuneet sopeuttamistoimet toimintakauden aikana.	Toteutuu
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (Hyte)		Mittari: 8. ja 9. luokkalaisten osallistumisprosentti kouluruokailuun (tavoitteena kasvaa 10 %:yks)	Yläkoulujen ruokailuaktiivisuutta mitattiin edellisten vuosien tapaan lautaslaskennalla 11.9.- 25.9.2024 mukaan lukien Kanavan koulu. Saatua tuloksia hieman vääristää 9.luokkalaisten TET-jakso. Laskennassa oli myös huomioitu kotitaloustunnit, mutta ei mahdollisia poissaoloja. Sääksjärven koulun ruokailuaktiivisuus oli 69,89 % (2023: 72,8 %), Hakkarin koulussa 89,94 % (2023: 79,9 %) ja Kanavan koululla 74,83 % (ei vertailutietoa) yläkoululaisten osalta. Ruokailuun osallistumisaktiivisuus on parantunut Hakkarin ja Kanavan koululla, kun taas Sääksjärven yläkoulussa heikentynyt.	Toteutuu osittain

			Seuraamme jatkossakin tilannetta ja pyritään löytää tapa kannustaa koulu-ruokaluun osana arjen hyvinvointia.	
--	--	--	--	--

Muut olennaiset tapahtumat

1.8. 2024 astui voimaan ruokapalvelun palveluverkkouudistus, jossa keskitettiin ruoanvalmistusta kahteen valmistuskeittiöön; Hakkariin ja Moisioon. Muutos on onnistunut melko hyvin ja prosesseja kehitetään jatkuvasti.

Ruokakasvatusta on edelleen jatkettu järjestelmällisesti erityisesti varhaiskasvatuksen kanssa yhteistyössä ja tämän myötä on saatu kerättyä nykytilannekuvaa ruokakasvatuksen onnistumisesta yksikötasolla.

Ruokapalvelussa on kiinnitetty huomiota työkyvyn ylläpitoon ja varhaiseen puuttumiseen, jonka myötä sairauspoissaolo ovat laskeneet 21,6 päivään/ hlö (vuonna 2023 sairauspoissaolopäiviä oli 32,4 pvä/ hlö).

Ruokapalvelut	TP 2023	TA 2024	TP 2024
Valmistuskeittiöiden lukumäärä	3	3	2
Palvelukeittiöiden lukumäärä	8	8	5
Aterioiden jakelupisteiden määrä	38	34	25
Päiväkotiaterioiden määrä/päivä		710	831
Esi- ja perusopetuksen aterioiden määrä/päivä		3 706	3 719
Päiväkotiaterian hinta		2,25	2,25
Esi- ja perusopetuksen aterian hinta		2,25	2,25
Yhteisöllisen ruokahetken asiakasmäärä/vuosi		3 200	1 645

YHTEISÖLAUTAKUNTA

1000e	TP 2023	TA 2024	TA 2024 muutos	MTA 2024	To- teuma 31.12. 2024	Poik- keama	Toteuma %
Toimintatulot (ulk)	348	341	0	341	414	73	121,4 %
Toimintamenot (ulk)	-3 836	-4 045	869	-3 176	-3 161	15	99,5 %
Toimintakate (netto)	-3 488	-3 704	869	-2 836	-2 747	88	96,9 %
Toimintatulot* (ulk ja sis)	352	341	0	341	414	73	121,4 %
Toimintamenot* (ulk ja sis)	-6 369	-7 256	869	-6 388	-5 995	392	93,9 %
Toimintakate (netto ulk ja sis)	-6 017	-6 915	869	-6 047	-5 581	465	92,3 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-379	-727	707	-19	-145	-126	757,1 %
Muut lask. vyörytystulot	576	534	0	534	627	93	117,5 %
Muut lask. vyörytyskustannukset	-961	-840	0	-840	-1 041	-201	123,9 %
Kokonaiskustannukset (ulkoiset-, sisäiset- ja vyörytys menot sekä poistot)	-7 709	-8 823	1 576	-7 247	-7 181	65	99,1 %

* valtuustoon nähden sitovat erät

Merkittävimmät talouden poikkeamat

Yhteisölautakunnan alaisen palvelusuunnitelman ulkoisten menojen toteumaprosentti oli 99,5 % ja toimintakatteen toteumaprosentti oli 96,9 %. Talousarvio toteutui erittäin hyvin sopeutusohjelmapäätöksestä vuodelle 2024 kohdentuneet määrärahavähennykset ja syksyn muutostalousarviotarkennukset huomioon ottaen.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan havainnot

Varhaisnuorten asiakkaiden läsnäolo Lempäälä-talossa näkyi turvallisuushavainnoissa vuonna 2024. Yhteisöpalveluiden henkilöstön vaihtuvuus erityisesti keväällä 2024 heijastui vain vähän Lempäälän kuntalaisille tuotettuihin palveluihin. Palvelualueen henkilöstön hyvinvoinnissa tapahtui parannuksia syyskaudella 2024 työterveyshuollon kustannusten vähentyessä ja sisäisen Fiiliskysely-mittariston avulla seurattuna.

YHTEISÖPALVELUIDEN HALLINTO- JA ALUEELLISET PALVELUT

Yhteisöpalveluiden palvelualue on neljän tehtäväalueen kokonaisuus: kirjastopalvelut, liikunta- palvelut, nuorisopalvelut sekä kulttuuripalvelut. Yhteisöpalvelut on hyvinvointia edistäviä palveluita, jotka kohdentuvat kaikkiin väestöryhmiin eri elämäntilanteiden vaiheissa ja aktivoivat kuntalaisia niin ohjattuun kuin omaehtoiseen toimintaan. Yhteisöpalvelut edistää osallisuutta kuntalaisia koskeissa keskeisissä palvelualueen päätöksissä osana kuntalaisen säädettävää kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Yhteisöpalvelut toteuttaa tehtäviään yhteistyössä kunnan eri toimialojen, julkisen-, yksityisen, kolmannen ja neljännen sektorin sekä kuntalaisten välillä.

Yhteisöpalveluiden hallinto- ja alueelliset palvelut vastaa palvelualueen yhteisten asioiden hoidosta ja koordinoinnista, lautakuntatyöskentelyn sujuvuudesta sekä yhteistoiminnasta muiden palvelualueiden ja prosessien kanssa. Uuden kunnan myötä korostuu sujuva yhdyspintatyö Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. Lisäksi tehtävänä on tukea Lempäälän kuntastrategian jalkauttamista edesauttamalla tehtäväalueiden tavoitteiden toteutumista sekä hallinnon ja talouden sujuvaa hoitamista reagoimalla proaktiivisesti toimintaympäristön muutoksiin. Lisäksi hallinnon alle on asemoitu yhteisöpalveluiden hankkeet, yhteisöbussi Lempi, osallistuva budjetointi, avustukset ja taiteen perusopetus sekä kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työkoordinaation, yhteistyön ja raportoinnin osalta. Taiteen perusopetuksen osalta musiikin ja kuvataiteen perusopetusta järjestetään Pirkan opistossa. Kunnassa on tarjolla yksityisten oppilaitosten tarjoamana myös käsityön, musiikin ja teatteritaiteen taiteen perusopetusta.

Yhteisöpalvelut toteuttaa tehtävissään lakia sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä § 6 sekä lakia yleisistä kirjastoista, liikuntalakia, lakia kunnan kulttuuritoiminnasta ja nuorisolakia.

Teema	Talousarviota-voite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (Hyte)	Hyvinvoinnin edistämisen koordinaatiossa vakiinnutetaan hyvinvoinnin edistämisen rakenteen toimintaa sekä kehitetään ja vahvistetaan järjestöyhteistyötä ja asukasosallisuutta kunnan hyvinvointityössä.	Hyvinvointityöryhmän ja kumppanuustiimien vuosikellot ovat käytössä Hyvinvoinnin edistämisen teemafoorumi osana järjestöyhteistyön rakenteita 2 krt/vuosi Hyvinvointikysely asukkailla syyskuu 2024	Vuosikellot (hyte-työryhmä ja kumppanuustiimit) suunnitelmallisesti käytössä vuoden 2024 ajan Hyte-foorumi järjestettiin 15.10. Työikäisten hyvinvointikysely toteutettiin syyskuu 2024	Toteutuu osittain

		Hyvinvointiteemaiset asukasillat 2 krt/vuosi	Asukasilta toteutettiin Viihdy Lempäälässä -tapahtuman yhteydessä.	
Yhteisöllisyys ja osallisuus	Järjestöyhteistyön rakenteita vahvistetaan ja vakiinnutetaan yhteistyössä kunnan ja kolmannen sektorin kanssa.	Järjestöfoorumi 1 krt/vuosi, Teemafoorumit 2 krt/vuosi/teema Uutiskirje yhdistyksille 11 krt/vuosi Kysely yhdistyksille 1 krt/vuosi	Järjestöfoorumi toteutui 5/2024 Teemafoorumit: hyte-foorumi toteutuu tänä vuonna kerran, kulttuurifoorumi toteutuu 4 krt/vuosi, seurafoorumi toteutuu 3 krt/vuosi, nuorisofoorumi toteutuu 2 krt/vuosi. Uutiskirje yhdistyksille lähetettiin 9 kertaa. Uutiskirjeen tilaajamäärä 189 Kysely yhdistyksille ei toteutunut.	Toteutuu osittain

Muut olennaiset tapahtumat

Lempäälän hyvinvointityön tiedonkeruu toteutettiin syksyllä 2024 hyvinvoinnin edistämisen yhteistyöryhmälle, vaikuttamistoimielimille ja kumppanuustiimeille. Lasten ja nuorten osallisuusohjelma 2024–2025 valmistui osana Kiinnity kuntaasi -kärkihanketta. Hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisen koordinaatiossa oli vuonna 2024 henkilöstövaihdoksia, koordinaatiotehtäviä hoidettiin osa vuodesta osa-aikaisesti, mikä vaikutti tavoitteiden toteutumiseen.

LIIKUNTAPALVELUT

Liikuntapalvelut toteuttaa liikuntalakia ja mahdollistaa eri väestöryhmien liikkumisen ja liikunnan harrastamisen elämänkulun eri vaiheissa. Liikuntapalvelut järjestää terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen, tukee kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoimintaa, sekä koordinoi ja ylläpitää liikuntapaikkoja. Liikuntapalveluiden tehtävä tapahtuu eri toimialojen yhteistyönä ja kehittämällä paikallista, kuntien välistä ja alueellista yhteistyötä sekä huolehtimalla tarvittaessa muista paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivista toimintamuodoista.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (Hyte)	Liikuntaneuvonta ohjaa ja tukee kuntalaisia liikunnalliseen elämäntapaan. Liikuntaneuvonnan palvelupolkua vahvistetaan huomioiden eri kohde- ja ikäryhmät. Kuntalaisen on mahdollista osallistua maksuttomiin matalan kynnyksen liikuntaryhmiin osana liikuntaneuvontaprosessia.	Liikuntaneuvonta asiakkaiden määrä 50 hlö/vuosi. Matalankynnyksen ryhmiin ohjattujen liikuntaneuvonnan asiakkaiden määrä, 25 hlöä/vuosi.	Liikuntaneuvontaan on ohjautunut 31.12.2024 mennessä 61 eri henkilöä. Matalan kynnyksen ryhmiin on liikuntaneuvonnan kautta ohjautunut 11 henkilöä. Matalan kynnyksen ryhmiin ei kyetty ohjaamaan enempää henkilöitä, sillä ryhmissä ei ollut enää tilaa vuoden 2024 aikana.	Toteutuu osittain
Yhteisöllisyys ja osallisuus	Kehitetään yhdessä lasten, nuorten ja perheiden kanssa uusia matalan kynnyksen toimintamalleja liikkumisen edistämiseksi.	Lapsille ja nuorille järjestettyjen ryhmien (4 uutta ryhmää) ja tapahtumien määrä (4 tapahtumaa/vuosi).	Lapsille ja nuorille on 5 erilaista uutta ryhmätoimintaa. Lapsille ja nuorille on toteutettu 9 eri liikuntatapahtumaa.	Toteutuu

Muut olennaiset tapahtumat

Liikuntapaikkoja koskeva organisaatiouudistus toteutettiin vuoden 2024 aikana. Uudistuksessa liikuntapaikkojen kunnossapitoon liittyvät vastuut siirtyivät Yhdyskunnan palvelualueelle sisälöntuotannollisten tehtävien jäädessä yhteisöpalveluiden vastuulle. Lempäälän kunnan uusi liikuntahalli Lempäälä-Areena avattiin keväällä 2024 ja kylpylä-uimahalli Vesimaailma Louhi syksyllä 2024.

Liikuntapalveluissa toteutettiin vuoden 2024 aikana kaikkiaan 44 ohjattua liikuntaryhmää, joissa liikkui kaikkiaan 515 osallistujaa. Lisäksi liikuntapalvelut koordinoi ja toteuttaa vertaisohjaajien ohjaamia liikuntaryhmiä, joissa liikkuu vuosittain lähes 900 osallistujaa. Liikuntaneuvontaa kehitettiin edelleen ja asiakasmäärät lähtivät vuoden aikana nousuun.

Liikuntapalvelut	TP 2023	TA 2024	TP2024
Sisäliikuntatilojen ilta- ja viikonlopun käyttöaste %			
liikuntahallit	91	75	71
muut sisäliikuntatilat	92	70	76
Terveys- ja erityisliikunnan ryhmät			
ryhmien määrä	42	45	44
osallistujien määrä	519	450	515
Koulutettujen vertaisohjaajien määrä	39	35	26
Liikunta-avustukset seuroille €/asukas	3,52	3,7	3,7

KIRJASTOPALVELUT

Kirjastopalvelut toteuttaa lakia yleisistä kirjastoista tehtävänänsä yleisen kirjaston toiminnan järjestäminen. Kirjastopalvelut on tarkoitettu kaikille väestöryhmille. Yleisen kirjaston tehtävänä on tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin; ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa; edistää lukemista ja kirjallisuutta; tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon; tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan; edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Kirjastopalvelut toteuttaa tehtävänsä yhteistyössä muiden viranomaisten, kirjastoalan toimijoiden ja muiden yhteisöjen kanssa.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Yhteisöllisyys ja osallisuus	Lempäälän kirjasto ottaa käyttöön omatoimiaukiolon, joka parantaa kirjastopalveluiden saavutettavuutta, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta.	Omatoimiaukiolo lisää kirjaston aukiolotunteja 25 % Kirjaston kävijämäärä kasvaa 10 %	Kirjastojen (pääkirjasto, Kulju, Sääksjärvi) viikoittainen aukiolo on kasvanut omatoimisen asioinnin myötä 39 %. Omatoimikirjastojen käyttöönoton (11.11.2024) jälkeen kirjastojen kävijämäärä on kasvanut 10 %.	Toteutuu
Yhteisöllisyys ja osallisuus	Kirjastopalvelua tuotetaan tiimeissä, joiden toimintaa vahvistetaan ja kehitetään. Kuntalaiset voivat vaikuttaa kirjastoaineiston valintaan.	Tiimit valitsevat aineiston keskiteytysti omalle kohderyhmälleen. Kohderyhmälle suunnattu kysely 2 krt / vuosi.	Keskitetty valintamalli on käytössä ja tiimeistä nostetut työparit valitsevat aineiston koko Lempäälän kirjaston tasolla. Nuorten aineisto: Pelikokoelmaan suunnattu kysely, sekä osallistaminen Vaikuta-päivillä. Lasten aineisto: Lasten vaalitammikuussa 2024, tulosten hyödyntäminen kokoelmien kehittämisessä. Aikuisten aineisto: Lehtikysely fyysisesti ja verkossa, suunnitelmallinen hankinta-ehdotusprosessi.	Toteutuu

Muut olennaiset tapahtumat

Talousarviotavoitteiden lisäksi kirjaston omia tavoitekokonaisuuksia olivat 1) työhyvinvointi ja organisointi 2) osaaminen ja asiakaspalvelu 3) kokoelmat ja kirjastotilat sekä 4) viestintä ja uudet avaukset. Tavoitteet toteutuivat suurelta osin. Tiimimuotoisuuden vahvistaminen on yksikkörajat ylittävä kirjaston toimintatapa ja osaamisen kehittämiseen varattiin enemmän aikaa. Lempäälän kirjastolla on yhteinen henkilöstö, kokoelma ja käytänteet.

Talousarviotavoitteiden mittaristojen ja suoritetaulukkojen lisäksi käyttöluvut näyttävät edelleen noususuuntaisilta. 41 % kuntalaisista käyttää kirjastoa. Kävijöitä kirjastoissa oli keskimäärin 35 aukiolotuntia kohden. Kirjastosta tehtiin koko vuonna yli 500 000 lainaa eli 20,3 lainaa yhtä lempääläläistä kohden. Yhteisöbussi Lempin lainamäärä kasvoi 50 % verrattuna vuoteen 2023.

Kirjastopalvelut	TP 2023	TA 2024	TP2024
Kirjastokäynnit / asukas	8,4	8,5	8,7
Kirjaston PIKI-verkkokäynnit / asukas	10,4	9	9,4
Lainat / asukas	19,6	19	20,32
Lasten ja nuorten kirjahankinta kpl	5 378	3 500	6 186
Lasten ja nuorten kirjasto-opetuksen osallistujamäärä	2 276	3 500	2 152
Aukiolotunteja yhteensä		8 000	6 210

KULTTUURIPALVELUT

Kulttuuripalvelut toteuttaa lakia kunnan kulttuuritoiminnasta. Kulttuuripalvelut edistää kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallistumista kulttuuriin, taiteeseen ja sivistykseen. Kulttuuripalveluiden tehtävänä on edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä; luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle; edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa; tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen; edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa; edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa; edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja toteuttaa muita kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä toimia.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (Hyte)	Kehitetään kulttuuripalveluiden tiedonkeruun menetelmiä kunnan tapahtumien ja toiminnan hyvinvointivaikutusten mittaamiseksi.	Kulttuurikyselyn toteuttaminen 2 kertaa vuodessa Kunnan tapahtumien vaikutuksia mittaavan kriteeristön laatiminen	Vuoden 2024 aikana toteutettiin yksi kulttuurikysely. Kriteeristö on valmis käyttöön otettavaksi.	Toteutuu osittain
Yhteisöllisyys ja osallisuus	Vahvistetaan erilaisia tapoja osallistua ja saavuttaa kulttuuria esimerkiksi vakiinnuttamalla kulttuurilähete- ja -luotsitoiminta osaksi kunta-laisten hyvinvointia ja osallisuutta edistävää työtä.	Annettujen läheteiden lukumäärä 50 kpl ja lähetetoimintaan osallistuneiden lukumäärä 15 kpl Luotsausten lukumäärä 5 kpl	Annettujen läheteiden lukumäärää ei ole pystytty luotettavasti tilastoimaan. Osallistuminen lähetetoimintaan eli Kulttuurikeskus PiiPoon 60+ -toimintaan ja erityisen tuen perheiden Perheiltoihin on ollut varsin aktiivista, mutta niihin ei ole saavuttu kulttuurilähetteellä. Kulttuuriluotsauksia toteutui vuoden 2024 aikana 1 kpl.	Toteutuu osittain

Muut olennaiset tapahtumat

Kulttuurilähetetoiminta laajeni syksyllä 2024 erityisen tuen lapsiin ja heidän perheisiinsä. Palvelua tuottaa Kulttuurikeskus PiiPoo, ja palvelun sisällöt on räätälöity yhteistyössä lasten omaishoitajien vertaistukiryhmä Omareiden kanssa.

Vuonna 2024 laadittiin kulttuuriluotsitoiminnan vastuut ja velvollisuudet määrittelevä sopimus, jonka kunta allekirjoitti kulttuuriluotsien kanssa.

Tapahtumien kävijämäärät kasvoivat lähes 60 % vuoteen 2023 nähden.

Kulttuuripalvelut	TP 2023	TA 2024	TP2024
Kunnalta avustusta saaneiden yhteisöjen lukumäärä	24	20	24
Kunnalta avustusta saaneiden toimintaryhmien lukumäärä	-	2	-
Kulttuuriavustukset ja -stipendit €/asukas	1,6	1,6	1,6

NUORISOPALVELUT

Nuorisopalvelut toteuttaa nuorisolain mukaista toimintaa kunnassa. Nuorisotyön kohderyhmä on alle 29-vuotiaat. Nuorisopalveluiden tehtävänä on luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Nuorisopalvelut toteuttaa tehtävänsä yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten sekä nuorten, heidän perheidensä, nuorisoalan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (Hyte)	Riskien ja tarpeiden tunnistaminen sekä tuen tarjoaminen varhaisessa vaiheessa vahvistuu. Edistetään nuorten sosiaalista vahvistumista tavoittamalla uusia nuoria palveluihin ja lisäämällä sekä yhteisöpalveluiden että eri sektoreiden välistä yhteistyötä.	Saappaan koulutettujen vapaaehtoisten määrä (10 % kasvu). Jalkautuvan ja liikkuvan nuorisotyön päivät (80 kertaa vuodessa).	Saapastointiin ei ole koulutettu lisää vapaaehtoisia. Jalkautuvaa ja liikkuvaa nuorisotyötä ollut 31.12. mennessä 50 kertaa.	Toteutuu osittain
Yhteisöllisyys ja osallisuus	Vahvistetaan koulunuorisotyön ja vapaa-ajan nuorisotyön parityöskentelymallia. Nuoret osallistuvat toiminnan suunnitteluun ja heitä kuullaan päätöksenteossa.	Työparityöskentely vähintään 12 tuntia viikossa. Nuoret osallistuvat vähintään 10 kertaa toiminnan suunnitteluun.	Työparityöskentely toteutuu suunnitelman mukaisesti. Nuoret ovat osallistuneet toiminnan suunnitteluun vuoden 2024 aikana 30 kertaa.	Toteutuu

Muut olennaiset tapahtumat

Ideaparkissa toimiva nuortentila Spotti avattiin helmikuussa 2024. Lempäälän keskustassa sijaitsevan nuorisotalo Snadin toiminta loppui kesällä ja keskustan alueella tehtävän nuorten kohtaamistyön pääpainopiste muuttui. Nuorisotyön perussuunnitelman laadintaprosessi toteutettiin vuoden 2024 aikana ja suunnitelma julkaistaan virallisesti helmikuussa 2025.

Harrastava koululainen -hankkeen toiminnot ja hallinnointi siirtyi nuorisopalveluiden alaisuuteen keväällä 2024. Nuorisopalvelut järjesti vuoden 2024 aikana kaikkiaan yhteensä lähes 13 000 toimintatuntia, joihin osallistumiskertoja kertyi kaikkiaan yhteensä lähes 25 000.

Nuorisopalvelut	TP 2023	TA 2024	TP2024
Nuorisotilojen aukiolopäivät/vuosi		180	220

YHDYSKUNTALAUTAKUNTA

1000e	TP 2023	TA 2024	TA 2024 muu- tos	MTA 2024	To- teuma 31.12. 2024	Poik- keam a	To- teuma %
Toimintatulot (ulk)	8 658	9 900	-1 000	8 900	8 542	-358	96,0 %
Toimintamenot (ulk)	-21 583	-22 185	-849	-23 034	-22 545	489	97,9 %
Toimintakate (netto)	-12 925	-12 285	-1 849	-14 134	-14 004	130	99,1 %
Toimintatulot* (ulk ja sis)	26 431	28 804	-1 000	27 804	27 187	-617	97,8 %
Toimintamenot* (ulk ja sis)	-21 832	-22 414	-849	-23 263	-22 822	440	98,1 %
Toimintakate (netto ulk ja sis)	4 599	6 390	-1 849	4 541	4 365	-176	96,1 %
Laskennalliset kustannukset							
Poistot ja arvonalentumiset	-9 684	-10 590	-707	-11 297	-10 326	971	91,4 %
Muut lask. vyörytystulot	428	351	0	351	406	55	115,6 %
Muut lask. vyörytyskustannukset	-846	-668	0	-668	-794	-126	118,9 %
Kokonaiskustannukset (ulkoiset-, sisäiset- ja vyörytys menot sekä poistot)	-32 363	-33 672	-1 556	-35 228	-33 943	1 285	96,4 %

* valtuustoon nähden sitovat
erät

Merkittävimmät talouden poikkeamat

Yhdyskuntalautakunnan alaisen palvelusuunnitelman ulkoisten menojen toteumaprosentti oli 97,9 % ja toimintakatteen toteumaprosentti oli 96,0 %. Talousarvio toteutui erittäin hyvin sopeutusohjelmapäätöksestä vuodelle 2024 kohdentuneet määrärahavähennykset ja syksyn muutostalousarviotarkennukset huomioon ottaen. Ainoa merkittävä poikkeama oli kiinteän omaisuuden luovutusvoittojen jääminen vain noin 450 000 € tasoon. Alkuperäinen talousarvion tuloarvio oli 2,31 milj. € ja muutostalousarviolla alennettu tuloarvio oli 1,31 milj. €. Tulolitus kompensoitui osittain mm. vuokratuottoarvioiden ylityksillä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan havainnot

Nykyinen maailmantilanne ja rakennusalan sekä muiden alojen kustannusten nousu aiheuttaa yhä yhdyskunnan palvelualueelle sekä taloudellisia riskejä että viivästyttää tonttien myyntiä sekä hankkeiden liikkeelle lähtöä. Julkisen rakentamisen kustannukset eivät ole laskeneet. Valmistaudumme suhdanteiden elpymiseen laatimalla asemakaavavaravantoa.

Pitkäjänteinen työ kunnan maanhankinnan ja oman pientalotonttivarannon tuottamiseksi tuottaa tulosta. Rakentamisen suhdanteessa pientalotonttien myynti sekä siitä saatava väestönkasvu

ja lupatuotto on pysynyt yhtiömuotoista asuntotuotantoa paremmalla tasolla. Kunnan oman yrittöstonttivarannon turvaamiseksi on käynnissä yleiskaava- ja asemakaavatyötä, jolle pitkäjänteinen maanhankinta on kriittinen.

Teknistä alaa pitkään haastaneet rekrytointivaikeudet ovat helpottaneet ainakin väliaikaisesti julkisella puolella rakentamisen huonon suhdanteen takia. Yhdyskunnan palvelualueen vapaana oleviin tehtäviin on riittänyt päteviä hakijoita.

Yhdyskunnan palvelualueella laadittiin vuoden 2024 aikana kymmenen vuoden kokonaissuunnitelmaa kaavoituksen, infra- ja talonrakentamisen sekä tontinluovutusten suhteen, jotta tekemisestä saadaan yhä suunnitelmallisempaa tiukentuvien talousraamien puitteissa.

YHDYSKUNNAN HALLINTO JA ALUEELLISET PALVELUT

Hallinto vastaa palvelualueen yhteisten asioiden hoidosta, tehtävien koordinoinnista, lautakuntatyöskentelyn sujuvuudesta, tietohallintopalveluista ja luottamushenkilöiden koulutuksesta. Hallinnon alaisuuteen kuuluu myös ympäristöterveydenhuollon seudullinen yhteistyö. Lisäksi palvelualueen hallinnon alla on kuntakeskuksen kehittämisen sekä Sääksjärven kehittämisen hankkeet, joiden toteuttaminen läpileikkaa koko palvelualueen.

Ympäristöterveydenhuolto ja eläinlääkintähuolto hoidetaan seutukunnallisesti kuuden kunnan kesken (Pirteva). Isäntäkuntana toimii Pirkkala. Ympäristöterveydenhuolto turvaa ohjauksen ja valvonnan keinoin kuntalaisille turvalliset ja terveelliset elintarvikkeet, asuinolot, elinympäristön, kulutustavarat ja kuluttajapalvelut.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Kasvu ja elinvoima	Kehitämme keskusta-hankkeen kautta kunta-keskuksen vetovoimaa ja palveluita. Keskustakehän kortteleiden asemakaavoitustyötä viedään eteenpäin ja alueen infraa suunnitellaan eteenpäin ja rakentamista jatketaan.	Vähintään yksi uusi keskusta-kortteli lähtee vuoden 2024 aikana rakentumaan.	Rakentamisen huono suhdanne vaikuttaa hankkeiden viivästymiseen sekä lisäksi Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA) on tiukentanut ehtojaan vuonna 2023, mikä osaltaan viivästyttää hankkeita. Korttelin 114 ja Asemakorttelin osalta hankkeiden suunnitelmat ovat käynnissä.	Ei toteudu
Kasvu ja elinvoima	Sääksjärveä kehitetään elinvoimaisena asumisen, työpaikkojen ja logistiikan alueena. Sekä yleiskaavaa että asemakaavatyötä viedään eteenpäin. Sääksjärven aseman suunnittelua viedään eteenpäin yhteistyössä Väyläviraston kanssa.	Pääradan suunnittelu on käynnistetty liikennesuunnitelman osalta ja aseman suunnittelu on saatu MAL- rahoitukseen.	Sääksjärven asema on saatu MAL-sopimuksen hankkeeksi ja neuvottelut suunnittelusopimuksesta valtion kanssa on käynnistetty. Aseman alueen liikennesuunnitelma on valmistumassa.	Toteutuu

Muut olennaiset tapahtumat

Kuntakeskuksen kehittämistä on jatkettu ja mm. uuden pysäköintihallin kaava on saatu valmiiksi ja Ratavarren asemakaava-alueen infrasuunnittelu hyväksytty. Halkolan liikuntapuisto on valmistunut sekä liikuntapuistolle johtava turvallinen kävelyn ja pyöräilyn väylä rakennettiin. Telkänlampaleen silta valittiin Vuoden sillaksi 2024.

Sääksjärven kehittäminen on hyvässä vauhdissa. Sääksjärven osayleiskaava hyväksyttiin valtuustossa. Aseman alueen ja torikorttelin asemakaavatyöt on käynnistetty ja aseman alueen liikennesuunnitelma valmistumassa. Sääksjärven alueella on tehty maanhankintaa tulevia maankäytön tarpeita varten.

Energia- ja ilmastojärkeä kärkihankkeen tiimoilta on saatu valmiiksi ja hyväksyttyä kunnan energiaohjelma 2030 sekä otettu käyttöön Lempäälän kunnassa ilmastobudjetointi. Lisäksi käynnistettiin kärkihankkeen osa-alue "kohti ilmastoviisasta asuinalueita", jossa kehitetään sekä rakentamisen että asumisen ilmastoviisautta rakentajaverkostossa.

TILAT JA RAKENNUTTAMINEN

Tilat ja rakennuttaminen hallinnoi kunnan kiinteistöomaisuutta ja vuokraa tilat kunnan sisäisille ja ulkoisille asiakkaille. Tilat ja rakennuttamisessa huolehditaan kunnan kiinteistöjen kunnossapidosta, käytettävyydestä ja arvon säilymisestä mahdollisimman laadukkaasti. Kunnossapidon työt tilataan konserniyhtiö Lekitek Oy:ltä tai yksityisiltä toimijoilta.

Tilat ja rakennuttaminen hoitaa isojen talonrakennusinvestointien rakennuttamisen sekä kiinteistöjen peruskorjaushankkeiden rakennuttamisen. Hankinnat kilpailutetaan hankintalainsäädännön mukaisesti.

Teema	Talousarviota-voite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Ympäristö ja kestävä kehitys	Tavoitteena on toteuttaa ARA:n avustuksen mukaiset lämmitystapamuutokset kuudessa kiinteistöissä.	Lämmitystapamuutokset saadaan toteutettu vuoden 2024 aikana suunnitelluissa kohteissa avustusehtojen mukaisesti.	Kuokkalan koulun sekä Kuokkalankulman ja Leikkiniityn päiväkotien lämmitystapa on muutettu maakaasusta maalämpöön. Moision koulun, sekä Aurinkolinnan ja Siskonlinnan päiväkotien lämmitystapa on muutettu maakaasusta kaukolämpöön. Lämmitystapamuutostyöt toteutettiin kesän aikana siten, että kohteiden toiminta pääsi alkamaan sovitun aikataulun mukaisesti. Urakat saatettiin loppuun syksyllä. Avustuksen raportointi toteutettiin loppuvuodesta 2024. Avustusta saatiin yhteensä n. 700 000 euroa. Avustuksessa oli mukana lisäksi Villa Hakkarin lämmitystapamuutos maakaasusta kaukolämpöön, mikä toteutettiin vuonna 2023.	Toteutuu
Palveluiden ja toiminnan kehittämisen	Laaditaan toimintamalli kunnan kiinteistöomaisuuden hallintaan ja systemaattiselle	Laaditaan kiinteistöomaisuuden hallinnasta toimintamalli, mikä voidaan ottaa käyttöön seuraava vuonna.	Kiinteistönhallinnan järjestelmävaihtoehtoja kartoitettiin. Markkinoilta ei ole löytynyt yhtä järjestelmää, mikä palvelisi sekä kiinteistön ylläpitoa, että kunnossapitoa ja mahdollisesti myös rakennuttamista. Selvityksen lopputuloksena tilat ja rakennuttaminen on päätynyt	Toteutuu osittain

	kehittämi- selle. Tavoite edellyttää ny- kyaikaista kiin- teistöhallin- tajärjestel- mää, mitä on helppo käyt- tää ja sieltä saa tarvittavat tiedot luotet- tavasti, mm. PTS:t ja kor- jausvelan.		siihen, että seuraaville toiminnoille tar- vitaan erillisiin järjestelmät: - kiinteistönhallintaohjelma, missä mm. kohteiden perustiedot, PTS:t ja korjaus- velkalaskenta - huoltokirjan osalta siirrytään samaan järjestelmään Lekitekin kanssa - kuvapankki, missä kunnan kiinteistöjen sähköiset kuvat ym. tekninen aineisto, palvelee myös rakennuttamista Lopulliset järjestelmävalinnat tehdään alkuvuodesta 2025, tiedon siirto ja orga- nisointi tehdään vuoden 2025 aikana. Vanhat järjestelmät irtisanotaan pääty- mään vuoden 2025 loppuun mennessä. Toimenpiteillä saadaan säästöä ohjel- mistokuluissa ja säästetään henkilöstö- resursseja.	
--	--	--	---	--

Muut olennaiset tapahtumat

Mäyriän virkistysalueen lunastusneuvottelut muiden omistajakuntien kanssa saatiin päätökseen. Kaikki seitsemän muuta omistajakuntaa päättivät myydä osuutensa Lempäälän kunnalle.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto (AVI) myönsi valtionavustusta 30 000 euroa Siskonlin-
nan päiväkodin pihan liikuntaedellytysten parantamiseksi ja luonnonmukaistamiseksi. Lisäksi
muutostöiden kustannuksia katettiin kunnalle osoitetulla testamenttirahalla. Työt toteutettiin
kesän 2024 aikana.

Päiväkotiki Kailan pihaa kunnostettiin mm. muotoilemalla maata ja uusilla leikkivälineillä. Päiväko-
tien pihojen olosuhteita on parannettu lisäksi osallistuvan budjetoinnin määrärahan puitteissa.
Kuuteen päiväkotiin; Leikkiniittyyn, Kuokkalankulmaan, Saturantaan, Lempoisiin, Mansikkamut-
kaan/Mansikkamäkeen ja Pihlajamäkeen lisättiin joko katoksia tai puita varjostamaan pihoja.

Työmatkapyöräilyä on edistetty suunnitelman mukaisesti lisäämällä päiväkotiki Saturantaan run-
kolukittava katoksellinen polkupyöräteline.

Sähköautojen latauspisteitä on lisätty suunnitelman mukaisesti vähintään neljään kohtee-
seen; Kuokkalan koulun ja Kuokkalankulman päiväkodin pysäköintialueelle sekä Aurinkolin-
nan ja Leikkiniittyyn päiväkotien pysäköintialueille. Laki edellyttää olemassa olevien

julkisten rakennusten osalta vähintään yhtä sähköautojen latauspistettä, kun autopaikkoja on vähintään 20.

Lempäälän kunnalle on myönnetty vuonna 2023 60 000 € EU-rahoitusta (EUCF) investointikonseptien kehittämiseksi, rahoituksella tuetaan ilmasto- ja energiatoimenpiteiden toteuttamista kunnissa. Avustusrahalta luotiin investointikonsepti, minkä tavoitteena on investointien toteuttaminen mahdollisimman laadukkaasti siten, että investoinnin kulut maksetaan säästetyllä energian kulutuksella. Rahoitushankkeen pilottikohteena toimi Sääksjärven koulun peruskorjauksen energiansäästöakuuhanke, minkä jälkeen konseptia kehitettiin Hakkarin liikuntahallin peruskorjaushankkeeseen. Rahoitushakemus jätettiin aikataulussa loppuvuodesta 2024.

Energiansäästötoimenpiteillä on ollut vaikutusta kustannusten toteumaan. Lämmityskulut olivat n. 330 000 € ja sähkön kulut n. 130 000 € pienemmät, kuin niille varatut määrärahat. Pääosin energiankulutus on laskenut kaikissa kunnan kiinteistöissä, poikkeuksena talviuintisaunat; Rantalän sauna ja Lempoisten uimala, joissa sähkön ja veden kulutus on noussut merkittävästi edellisestä vuodesta. Energiansäästöön on vaikuttanut myös leuto loppuvuosi ja "Astetta alemmas"-kampanjan jatkaminen. Kampanja käsittää mm. huonelämpötilojen säädön kunnan kiinteistöissä ohjeistuksen mukaiselle tasolle ja ilmanvaihdon käyttöaikojen tarkastamisen sekä olosuhdetunnistimien liittäminen rakennusautomaatioon energiankulutukseltaan merkittävässä kohteissa. Vuonna 2024 Kuljun koululle on asennettu olosuhdetunnistimet. Vuoden 2024 talousarviota laadittaessa kesällä 2023 varauduttiin suurempiin energianhinnan nousuihin, mitkä eivät kuitenkaan toteutuneet siinä määrin.

Kunnan kiinteistöjen energiankulutus raportoidaan vuosittain kunnan nettisivuille päivitettävän energiatehokkuusraportin muodossa.

Vuokratulot ylittyivät n. 120 000 € ennusteesta. Indeksikorotukset olivat ennustetta suuremmat. Leasing-kulut olivat n. 140 000 € suuremmat, mitä talousarvioon oli varattu. Vuoden koronnousut olivat ennakoitua suuremmat. Kunnan kiinteistöjen neliöt hieman kasvoivat, kun Lempäälä-areena siirtyy kunnalle 2024. Päiväkotijärjestelmä lakkautettiin kesällä 2024 ja kohde laitettiin myyntiin.

Kiinteistö- ja toimitilaohjelma sekä kunnan ulosvuokrausperiaatteet päivitettiin vuonna 2024, osana kunnan sopeutusohjelmaa.

Kiinteistöjen kunnossapidon kustannuspaikka alittui n. 110 000 €:lla. Kaikkia suunniteltuja kunnossapitotoimenpiteitä ei ehditty toteuttamaan, sillä vuonna 2024 oli paljon kriittisiä investointikohteita käynnissä. Lisäksi Lekitekin rakennuspalveluiden lomautukset vaikuttivat siihen, että kaikkia töitä ei saatu suunnitellusti toteutettua.

Vuonna 2024 tehtiin organisaatiouudistus, jossa liikuntapaikkojen yllä- ja kunnossapito siirtyi yhteisöpalveluilta yhdyskunnan palvelualueelle, tilat ja rakennuttaminen yksikköön. Siirtymävaiheessa yhteistyötä on tiivistetty yhteisöpalveluiden kanssa, jotka huolehtivat edelleen liikuntapalveluista.

Liikuntapaikkojen kustannuspaikka ylittyi n. 37 000 €, mikä johtui pääosin hiihtolatujen kunnossapitokulujen noususta. Alkuvuodesta 2024 oli hyvät olosuhteet talviurheilulle ja latuja pidettiin kunnossa edellistä talvea pidempään. Myös polttopuukulut olivat ennakoitua suuremmat.

TONTTI- JA MITTAUSPALVELUT

Tontti ja mittauspalvelut tarjoaa mittaus-, kartta- ja paikkatietopalveluja sekä kunnan oman suunnittelun ja rakentamisen että ulkopuolisten toimijoiden tarpeisiin sekä vastaa kunnan maaomaisuuden hallinnasta, asuin- ja yritystonttien luovutuksesta ja vuokraamisesta, kunnan maaomaisuuden hallintaan liittyvistä sopimuksista sekä kunnan maaomaisuuden osto- ja myyntiprosessista.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Kasvu ja elinvoima	Maanhankinnat keskittään strategisen yleiskaa- van ja maapoliittisen ohjelman mukaisille painopistealueille nauhataajamassa, Sääksjärven ja Marjamäen alueilla sekä mahdollisille muille kunnan intressien kannalta merkityksellisille alueille. Tavoite n.30 ha ostettua maata.	Toteutuneiden kiinteistökauppojen määrä strategisilla painopistealueilla (ha).	Toteuma n. 72 ha. Maakauppoja on tehty maapoliittisen ohjelman mukaisilla alueilla. Neuvotteluja on paljon käynnissä strategisesti merkittävillä ja maapoliittisen ohjelman mukaisilla painopistealueilla.	Toteutuu
Kasvu ja elinvoima	Tontinluovutukset tehdään talousarvion ja tontinluovutussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti kunnan kasvutavoitteet ja -resurssit sekä palveluverkon kantavuus huomioon otettuna.	Suunnitelmalisten tontinluovutusten toteutuminen (%).	Toteuma n. 80 % Yksi yritystonttikauppa on toteutunut; Lisäksi kaksi yritystonttia on luovutettu vuokraamalla. Asuntomessutontteja on luovutettu 22 kpl (AO/AP): 7 kpl on myyty ja 15kpl on vuokrattu. Yhtiömuotoisten tonttien (kerros- ja rivitalotontit) osalta tontinluovutuksia on jarruttanut edelleen rakentajien varovaisuus epävakaa toimintaympäristössä. Talouden suhdanne-ennusteiden antama kokonaiskuva rakentajille on edelleen hyvin vaikea. Tilanne on kuitenkin kohentunut etenkin yritystonttien osalta.	Toteutuu osittain

Muut olennaiset tapahtumat

Maanhankintaneuvottelut on keskitetty strategisen yleiskaavan ja maapoliittisen ohjelman linjauksien mukaisesti joukkoliikenteen vaikutuspiirin alueelle sekä muihin kunnan kehittämisen kannalta tärkeiksi arvioiduille kasvusuunnille.

Vuoden 2024 aikana tontti- ja mittauspalveluissa työskenteli määräaikaissä viransijaisuudessa maanmittausinsinööri sekä määräaikaissä virkasuhteessa tontti-insinööri. Tontti-insinööri siirtyi alkukesällä kesken virkasuhteen asuntomessuihin liittyvään projektiin. Loppusyksystä rekrytoitiin vakituiseen virkasuhteeseen uusi tontti-insinööri. Haastavat rekrytoinnit ja sijaisjärjestelyt hankaloittivat tilapäisesti palveluprosessien toteuttamista. Tontti-insinööri on ollut aktiivisesti mukana asuntomessujen tontinluovutuksissa ja kunnan maaomaisuuden sopimushallinnan kehittämisessä. Vuoden aikana panostettiin prosessien kuvaamiseen ja maaomaisuuden hallinnan prosessikehitykseen, ja kehitystyöhön tullaan edelleen kiinnittämään huomiota vuoden 2025 aikana palvelun laadun parantamiseksi ja tehostamiseksi.

Rakennusrekisterin päivitysprojektia on jatkettu vuonna 2024. Projekti jatkuu vuoden 2025 aikana.

INFRAPALVELUT

Tehtäväalueen tavoitteena on infrastruktuurin suunnittelu, toteuttaminen ja kunnossapito laadukkaasti, ympäristöä säästävästi ja kustannustehokkaasti siten, että vähennetään ympäristövaikutuksia ja tarjotaan monipuolisesti elämisen edellytyksiä. Lopputuotteina ovat korkeatasoiset asuin-, yritys- ja yleiset alueet sekä kunnallistekniset järjestelmät.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Ympäristö ja kestävä kehitys	Parannetaan kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita sekä houkuttelevuutta kulkumuotona.	Vähintään 75 % toteutuneista liikenneväylät ja viheralueet -hankkeista parantaa kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä.	Liikenneväylät ja viheralueiden 12 hankkeesta on valmistunut 7 kpl. Valmistuneista kohteista 43 % parantaa kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä. Käynnissä olevista (tai yli-vuotisista) hankkeista 100 % parantaa kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä.	Toteutuu osittain
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Haetaan kansainvälistä viheralueiden Green Flag Award -tunnusta (GFA) Myllyrannan tapahtumapuistoon.	Myönnetty GFA-tunnus.	Myllyrannan tapahtumapuistolle on myönnetty Green Flag Award -tunnus.	Toteutuu

Muut olennaiset tapahtumat

Joukkoliikenteen nousijamäärät kasvoivat seutukunnissa edellisvuoteen nähden. Lempäälän alueella tapahtuneiden nousujen määrä kasvoi 2,88 % ja yhteensä joukkoliikenteen nousuja tehtiin n. 932 000 vuonna 2024. Samalla kasvutahdilla Lempäälässä ylitetään miljoonan nousun raja vielä 2020-luvun aikana. Kaupunkiseudun joukkoliikenteessä siirryttiin aiemmasta kuuden maksuvyöhykkeen mallista kolmen vyöhykkeen malliin tammikuussa 2024. Lempäälän keskustassa toteutettiin menestyksekkäs robottibussikokeilu kesällä 2024. Joukkoliikenne kustannuspaikan kulut ylittyivät 160 000 euroa, joka johtui kaupunkiseudun joukkoliikenteen toimintatuottojen vuosisuunnitelmaa pienempinä toteutumina. Lempäälän joukkoliikenteen kulujen ylitys oli suhteessa seudun muihin kuntiin nähden maltillinen.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelman budjetista vuonna 2023 valtionavustetut väylähankkeet etenivät aikataulussaan Kuljuntiellä sekä Linnajärventiellä. Hankkeiden väliraportit toimitettiin rahoittajalle loppuvuodesta 2024 ja hankkeiden loppuraportit toimitetaan syksyyn 2025 mennessä hankkeiden valmistumisen ohessa. Vuonna 2024 valtionavustusta haettiin Ideaparkinkadun liikennemutoksia koskeneelle hankkeelle, mutta sitä ei kunnalle myönnetty.

Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteet parantuivat myös muiden infrakohteiden toteutumisen myötä. Ideaparkinkadulla toteutetut liikenneympäristön muutokset toivat jalankulkijoille merkittävän parannuksen ajoradan ylityksen estevaikutukseen ja Halkolan liikuntapuistoa palvelemaan rakennettu jalankulun ja pyöräilyn väylä paransi puistoon suuntaavien käyttäjien liikenneturvallisuutta.

Vuoreksen maankaatopaikka suljettiin kesällä 2024, joka oli hieman ennakoitua aikaisemmin, ja tästä syystä jätehuolto -kustannuspaikan myyntituotot jäivät 92 000 euroa pienemmäksi kuin oli arvioitu. Jätehuoltoon varatut määrärahat eivät ylittyneet, vaikka ko. kustannuspaikan kuluihin kohdistui ympäristövahingon uhan torjunnasta aiheutuvia kustannuksia ympäristönsuojelun valvontakohteen (yksityinen toiminnanharjoittaja) osalta. Kohteen osalta on riski toteutuneiden kustannusten korvaamattomuudelle ja myös uusien kustannusten muodostumiselle.

Myllyrannan tapahtumapuistolle myönnettiin palkinto valtakunnallisessa Green Flag Award -viheraluekilpailussa tunnustuksena laadukkaasti ylläpidetystä puistoalueesta.

Lempäälän katulupaohjeistus päivitettiin vastaamaan kasvaneiden lupahakemusten valvonnan haasteisiin sekä sujuvoittamaan prosessia sekä kunnan, kaivuun suorittajan että alueen muiden toimijoiden ja asukkaiden näkökulmasta.

	TP2023	TA 2024	TP2024
Kunnossapidettävät kaavatiekilometrit	149,9	148,4	150,5
Kunnossapitosop. mukaiset yksityistiekilometrit	106,7	107,6	101,8

MAANKÄYTÖN SUUNNITTELU

Tehtäväalueen tavoitteena on maankäyttö laadukkaasti, ympäristöä säästävästi ja kustannustehokkaasti siten, että vähennetään ympäristövaikutuksia ja tarjotaan monipuolisesti elämisen edellytyksiä. Lopputuotteina ovat korkeatasoiset asuin-, yritys- ja yleiset alueet sekä kunnallistekniset järjestelmät. Maankäytön suunnittelun tehtävänä on kunnan yleis- ja asemakaavoitus sekä strateginen maankäytön suunnittelu.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilanpäivitys
Ympäristö ja kestävä kehitys	Painotamme yhdyskuntarakenteen täydentämistä nauha- ja joukkoliikenteen äärellä. Tehostetaan nykyinfran käyttöä ja pyritään vaikuttamaan kulkutapojen muutokseen. Kehitetään ilmastovaikutusten arviointia ja välineitä kaavan laatimisen yhteydessä.	Joukkoliikenteen vaikutuspiiriin (500 m linja-autopysäkeistä tai juna-asemasta) sijoittuvan asemakaavoitetun asuntovarannon määrä prosentteina koko varannosta on yli 80 %.	Asemakaava-alueen asunnoista 85 % ja varannosta 85 % on sijoittunut joukkoliikenteen äärelle nauhataajamaan. 80 % tavoite on ylittynyt joka vuosi vuodesta 2020 lähtien, joten toimet ovat olleet oikean suuntaisia. Kaavoituksessa kehitetään ilmastovaikutusten arviointia, ja seurataan kehityksessä olevia työkaluja.	Toteutuu
Kasvu ja elinvoima	Kaavoitamme monipuolisesti niin asunto- ja toimitilavarantoa kuin palvelutontteja.	Vuoden aikana valmistuu vähintään 6 kaavaa, jotka sisältävät asuntoja, toimitilaa ja vähintään yhden palvelutontin.	Kaavoja on valmistunut 14 kpl, joista 10 kpl asemakaavoja: Asuintontteja: Tarikantie, Punaportti, Pientalotonttien jakaminen 2023, Haljastentie, Honkaniementie. Yritys- ja palvelutontteja: Myllyvainio, Ahtialan lämpölaite, Hollon lämpölaite (valituksella). Yhdyskuntatekniikka: Länsipuolinen pysäköintihalli, Kuljuntie. 4 kpl yleiskaavoja: Hauralan eteläosan yk (asuntoja, palvelutontteja), Hauralan aurinkovoimalan yk (energia), Marjamäen pohjoisosan yk (yritysalue, energia). Sääksjärven yleiskaava (asuminen, yritys, infra, valituksella).	Toteutuu

			Vuosittavoite 6 kpl kaavaa on toteutunut, samoin monipuolisuustavoite.	
--	--	--	--	--

Muut olennaiset tapahtumat

Sääksjärven yleiskaava on hyväksytty. Sääksjärven keskustassa on käynnistetty torin ja rautatieaseman asemakaavatyöt. Lehtivuoren asemakaavatyö on käynnissä.

Marjamäen yleiskaavatyö on käynnissä, alueen asemakaavoitus on käynnistetty. Asemakaavatapeista toimijoille ylläpidetään neuvotteluyhteyttä.

Kyläyleiskaavoituksen selvitykset on käynnistetty. Rakentamisen lakimuutosten johdosta on osallistuttu rakennusvalvonnan taksan ja rakennusjärjestyksen päivitystyöhön, sekä päivitetty kaavoituksen taksa. Kaavoittaja on osallistunut asuntomessujen rakentamisen laadun ohjaamiseen.

Keskustan kehittämisen edellyttämä asemakaavoitus on jatkunut radan länsipuolella mm. rakennetarkastelun laatimisella. Pysäköintilaitoksen asemakaava sai lainvoiman. Keskustan länsipuolisen asuinrakentamisen edistämiseksi ylläpidetään neuvotteluja kiinteistötoimijoiden kanssa. Hankkeiden etenemiseen on vaikuttanut neuvotteluosapuolten rakennus- ja asuntomarkkinoiden suhdanne.

Hauralan yleiskaavan pohjalta ensimmäinen asuinaluekaava on ollut luonnoksena nähtävillä. Asemakaava kolmanneksi lämpölaitoksen sijoituspaikaksi Holloon on hyväksytty.

Valtakunnallisten rata- ja väylähankkeiden edunvalvontatyötä on edistetty aktiivisesti. Sääksjärven aseman asemakaavatyö on käynnistetty mahdollistamaan pääradan kehittäminen ja lähijunayhteyden parantaminen. Neuvotteluja käydään Lempäälän aseman kehittämisestä edelleen. Sääksjärven yleiskaava sisältäen VT-3 oikaisun ja 2-kehän valtio-osapuolen suunnitelmien mukaisesti on hyväksytty.

Vuosittainen tontinjakokaava on hyväksytty, ja uusi valmistelussa. Kaavoitusohjelma on hyväksytty. Maapoliittisen ohjelman toteutumisesta tehtiin tarkastelu ja pidettiin valtuutetuille seminaari. Pitkäjärven maanhankinnan ansiosta kunnan osuus luovutettavissa olevien pientalotonttien kaavavarannosta on saavuttamassa seudullisesti kohtuullisen tason.

	TP2023	TA 2024	TP2024
Hyväksyttyjen asemakaavojen yhteenlaskettu kerrosala (kem2)	88 900	80 000	82 100
Hyväksyttyjen asemakaavojen kerrosala keskusta-alueella (kem2)	17 000	10 000	10 500
Käsittelyt suunnittelutarveratkaisut	20	30	41

RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖVALVONTA

Rakennus- ja ympäristövalvonnan toiminta painottuu lakisääteisten viranomaistehtävien (kuten luvat, ilmoitukset ja valvonta-asiat) toteuttamiseen.

Rakennusvalvonnan tehtävänä on huolehtia kunnassa tarvittavasta rakentamisen yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta, valvoa kaavojen noudattamista, huolehtia rakentamisen ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsitlemisestä sekä osaltaan valvoa rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa.

Ympäristövalvonta käsittelee ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan luvat, ilmoitukset ja rekisteröinnit. Ympäristönsuojelu huolehtii luonnon-, ilman- ja vesiensuojelusta, meluntorjunnasta sekä jätehuollon valvonnasta niin, että turvataan kestävästi kehittyvä, terveellinen ja viihtyisä sekä luontosuhteiltaan monimuotoinen luonnonympäristö.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Rakennusvalvonnan palvelun kehittäminen ja lupakäsittelyn sujuvuus lupa- ja ilmoitusasioissa. Keinoina mm. neuvontatilaisuudet rakentajille/suunnittelijoille.	Kyselyyn perustuva asiakastyytyväisyys 4/5	Asiakaskyselyn tuloksissa asiakastyytyväisyys oli 4/5.	Toteutuu
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Palvelujen sopeuttaminen ja kehittäminen uuden rakentamislain edellyttämällä tavalla.	Rakennusjärjestys, taksa ja delegoinnit päivitetty	Uuden rakentamislain edellyttämät muutokset hallintosäätöön sekä rakennusvalvonnan delegointeihin hyväksyttiin luottamuselimissä. Rakennusvalvonnan maksujen yleiset perusteet sekä taksa valmisteltiin ja saatiin hyväksyttyä vuoden 2025 alussa. Nämä toiminnan järjestämisen kannalta keskeisimmät muutokset veivät odotettua enemmän aikaa lupa- ja valvontatyön ohella, jonka vuoksi rakennusjärjestyksen päivitys ei edennyt suunnitellusti.	Toteutuu osittain

Ympäristö ja kestävä kehitys	Luonnon monimuotoisuutta edistävät toimenpiteet	Uusi Metso-kohte perustettu kunnan maalle	Lempäälän kunta päätti kunnanhallituksen päätöksellä (9.12.2024 § 289) tarjota kiinteistöä Merunmetsä 418-424-3-119 METSO-ohjelmaan. METSO-kohdetta koskevan sopimuksen laadinta edellyttää vielä tiettyjä toimia ympäristöministeriössä sekä Pirkanmaan ELY-keskuksessa. Metso-kohteen perustamista koskevaa sopimusta ei ole laadittu vielä vuoden 2024 aikana.	Toteutuu osittain
------------------------------	---	---	---	--

Muut olennaiset tapahtumat

Rakennusalan heikko suhdanne näkyi edelleen rakennusvalvonnassa siinä, että kerrosalaltaan merkittäviä uusia asuntoja tuovia rakennushankkeita oli vähemmän. Asuntomessut Lempäälässä 2026 -hankkeeseen liittyvien lupien käsittely käynnistyi. Uusi rakentamislaki edellytti perehtymistä ja muutoksia toiminnan järjestämiseksi 1.1.2025 alkaen. Muutoksia valmisteltiin lupa-, katselmus- ja valvontatöiden ohella, jonka vuoksi lupia ehdittiin käsitellä jonkun verran vähemmän. Lupatulojen osalta päästiin kuitenkin talousarviossa asetettuun tavoitteeseen. Rakennusvalvonnassa osa henkilöstöstä teki osittaista työaikaa vuoden 2024 aikana.

Myös ympäristönsuojelun henkilöstössä oli resurssivajasta (0,3 htv) vuoden 2024 aikana. Ympäristönsuojelussa lupa-asioita käsiteltiin ennakoitu määrä ja pääosa valvontaohjelman mukaisista tarkastuksista toteutui. Valvontaa oli tarve tehdä osittain myös ennalta suunnittelemissa kohteissa. Valvonnan osalta oli huomionarvoista, että osa kohteista vaati useita tarkastuksia ja/tai toimenpiteitä vuoden aikana.

Kaikkia ympäristönsuojelun edistämistoimia ei ehditty viedä eteenpäin suunnitellusti. Lempäälän ensimmäisen luonnon monimuotoisuusohjelmaa (lumo-ohjelma) toteutettiin mm. uuden kunnan maalle sijoittuvan Metso-kohteen osalta. Luonnon tilaan liittyviä tarkasteluja/selvityksiä tehtiin 32 kohteessa ja vesistö tarkkailu toteutui suunnitellusti. Viihtyisään asuin ympäristöön tähtäävinä kampanjoina organisoitiin YLE:n Miljoona roskapussia- sekä Mahapurua muovista- kampanjat. Vaikuttamistoimet painottui maankäytön suunnitteluun, jätehuollon järjestämiseen sekä hyvän ääniympäristön edistämiseen.

Rakennusvalvonta	TP2023	TA 2024	TP2024
Rakennusvalvonnan lupien määrä	267	300	233
Valmistuneiden asuntojen määrä	52	150	114
Työmaakatselmusten määrä	395	400	404
Rakennusvalvonnan ilmoitusten käsittely	269	350	323

Ympäristönsuojelu	TP2023	TA 2024	TP2024
Ympäristö- ja maa-aineslupapäätösten määrä	6	3	3
Ympäristönsuojeluviranomaisen lausunnot rakennusvalvonnan hakemusasioihin	52	30	58
Valvontaohjelman mukaisten valvontakäyntien määrä	17	20	18

KÄYTTÖTALouden TOTEUTUMINEN TEHTÄVÄALUEITTAIN

Kunnanhallitus

Ulkoiset ja sisäiset

Tehtäväalue	TA 2024 alkuperäinen	TA 2024 + muutokset	Toteutu- nut	Ulkoinen	Sisäinen
Elinvoimapaalvelut					
TOIMINTATUOTOT	1 152 500	1 152 500	1 038 232	1 038 232	0
TOIMINTAKULUT	-5 823 100	-5 806 100	-4 747 445	-4 460 263	-287 182
TOIMINTAKATE	-4 670 600	-4 653 600	-3 709 213	-3 422 031	-287 182
Hallintoprosessi					
TOIMINTATUOTOT	165 000	165 000	243 501	243 124	377
TOIMINTAKULUT	-3 498 500	-3 432 900	-3 304 243	-3 051 984	-252 260
TOIMINTAKATE	-3 333 500	-3 267 900	-3 060 743	-2 808 860	-251 883
Henkilöstöprosessi					
TOIMINTATUOTOT	373 000	373 000	399 055	396 496	2 559
TOIMINTAKULUT	-2 337 600	-2 331 400	-2 382 524	-2 342 690	-39 834
TOIMINTAKATE	-1 964 600	-1 958 400	-1 983 469	-1 946 194	-37 275
Talousprosessi					
TOIMINTATUOTOT	0	0	7 084	7 084	0
TOIMINTAKULUT	-1 141 800	-1 140 000	-1 008 578	-981 049	-27 529
TOIMINTAKATE	-1 141 800	-1 140 000	-1 001 495	-973 965	-27 529
KUNNANHALLITUS					
TOIMINTATUOTOT	1 690 500	1 690 500	1 687 871	1 684 935	2 936
TOIMINTAKULUT	-12 801 000	-12 710 400	-11 442 790	-10 835 985	-606 805
TOIMINTAKATE	-11 110 500	-11 019 900	-9 754 919	-9 151 050	-603 869

Kasvatus- ja opetuslautakunta

Ulkoiset ja sisäiset

Tehtäväalue	TA 2024 al- kuperäinen	TA 2024 + muutokset	Toteutunut	Ulkoinen	Sisäinen
Hallinto ja alueelliset palvelut, kasvatus ja opetus					
TOIMINTATUOTOT	909 400	909 400	942 545	942 245	300
TOIMINTAKULUT	-8 098 900	-8 066 500	-8 350 527	-6 748 327	-1 602 200
TOIMINTAKATE	-7 189 500	-7 157 100	-7 407 982	-5 806 082	-1 601 900
Osake toimintamalli					
TOIMINTATUOTOT			5 049	5 049	0
TOIMINTAKULUT			-6 391	-6 341	-50
TOIMINTAKATE			-1 341	-1 291	-50
Opetuspalvelut					
TOIMINTATUOTOT	1 193 800	1 493 800	1 672 636	1 672 636	0
TOIMINTAKULUT	-37 323 800	-37 372 200	-37 336 880	-25 432 146	-11 904 735
TOIMINTAKATE	-36 130 000	-35 878 400	-35 664 244	-23 759 510	-11 904 735
Varhaiskasvatuspal- velut					
TOIMINTATUOTOT	1 332 800	1 332 800	1 392 737	1 392 737	0
TOIMINTAKULUT	-20 845 900	-20 728 900	-20 793 587	-15 691 788	-5 101 799
TOIMINTAKATE	-19 513 100	-19 396 100	-19 400 850	-14 299 051	-5 101 799
Ruokapalvelut					
TOIMINTATUOTOT	4 404 200	4 404 200	4 609 743	129 555	4 480 188
TOIMINTAKULUT	-4 167 400	-4 152 400	-3 962 338	-3 159 951	-802 387
TOIMINTAKATE	236 800	251 800	647 405	-3 030 396	3 677 801
KASVATUS- JA OPE- TUSLAUTAKUNTA					
TOIMINTATUOTOT	7 840 200	8 140 200	8 622 710	4 142 222	4 480 488
TOIMINTAKULUT	-70 436 000	-70 320 000	-70 449 723	-51 038 552	-19 411 171
TOIMINTAKATE	-62 595 800	-62 179 800	-61 827 013	-46 896 330	-14 930 683

Yhteisölautakunta

Ulkoiset ja sisäiset

Tehtäväalue	TA 2024 alkupe- räinen	TA 2024 + muutok- set	Toteutu- nut	Ulkoinen	Sisäinen
Yhteisöpalvelut yhteiset					
TOIMINTATUOTOT	15 500	15 500	83 405	83 405	0
TOIMINTAKULUT	-709 800	-705 000	-749 055	-711 107	-37 948
TOIMINTAKATE	-694 300	-689 500	-665 650	-627 702	-37 948
Liikuntapalvelut					
TOIMINTATUOTOT	277 800	277 800	286 326	286 326	0
TOIMINTAKULUT	-3 362 400	-2 514 500	-2 097 955	-584 229	-1 513 726
TOIMINTAKATE	-3 084 600	-2 236 700	-1 811 630	-297 903	-1 513 726
Kirjastopalvelut					
TOIMINTATUOTOT	37 100	37 100	33 651	33 651	0
TOIMINTAKULUT	-2 086 400	-2 077 400	-1 995 148	-983 281	-1 011 867
TOIMINTAKATE	-2 049 300	-2 040 300	-1 961 497	-949 629	-1 011 867
Kulttuuripalvelut					
TOIMINTATUOTOT			4 633	4 633	0
TOIMINTAKULUT	-328 200	-325 900	-356 585	-317 998	-38 587
TOIMINTAKATE	-328 200	-325 900	-351 952	-313 365	-38 587
Nuorisopalvelut					
TOIMINTATUOTOT	10 500	10 500	5 678	5 678	0
TOIMINTAKULUT	-769 400	-764 800	-796 367	-564 397	-231 970
TOIMINTAKATE	-758 900	-754 300	-790 689	-558 720	-231 970
YHTEISÖLAUTAKUNTA					
TOIMINTATUOTOT	340 900	340 900	413 693	413 693	0
TOIMINTAKULUT	-7 256 200	-6 387 600	-5 995 111	-3 161 012	-2 834 099
TOIMINTAKATE	-6 915 300	-6 046 700	-5 581 418	-2 747 319	-2 834 099

Yhdyskuntalautakunta

Ulkoiset ja sisäiset

Tehtäväalue	TA 2024 al- kuperäinen	TA 2024 + muutokset	Toteutunut	Ulkoinen	Sisäinen
Yhdyskunnan hallinto ja alueelliset palvelut					
TOIMINTATUOTOT	53 600	53 600	95 564	95 564	0
TOIMINTAKULUT	-834 800	-832 800	-613 376	-594 969	-18 407
TOIMINTAKATE	-781 200	-779 200	-517 812	-499 405	-18 407
Tilat ja rakennuttami- nen					
TOIMINTATUOTOT	24 320 300	24 320 300	24 373 329	5 775 112	18 598 217
TOIMINTAKULUT	-14 535 900	-15 489 500	-15 171 724	-15 097 818	-73 907
TOIMINTAKATE	9 784 400	8 830 800	9 201 605	-9 322 706	18 524 311
Tontti- ja mittauspalve- lut					
TOIMINTATUOTOT	2 958 000	1 958 000	1 318 090	1 318 090	
TOIMINTAKULUT	-618 700	-618 200	-676 106	-641 426	-34 680
TOIMINTAKATE	2 339 300	1 339 800	641 983	676 663	-34 680
Infrapalvelut					
TOIMINTATUOTOT	917 100	917 100	739 036	739 036	0
TOIMINTAKULUT	-4 839 100	-4 754 100	-4 878 080	-4 805 744	-72 336
TOIMINTAKATE	-3 922 000	-3 837 000	-4 139 044	-4 066 708	-72 336
Maankäytön suunnit- telu					
TOIMINTATUOTOT	160 000	160 000	199 339	199 339	0
TOIMINTAKULUT	-748 400	-739 800	-700 093	-666 024	-34 069
TOIMINTAKATE	-588 400	-579 800	-500 754	-466 685	-34 069
Rakennus- ja ympäristö- valvonta					
TOIMINTATUOTOT	395 000	395 000	462 067	414 601	47 466
TOIMINTAKULUT	-837 000	-828 400	-782 943	-739 310	-43 634
TOIMINTAKATE	-442 000	-433 400	-320 876	-324 709	3 833
YHDYSKUNTALAUTA- KUNTA					
TOIMINTATUOTOT	28 804 000	27 804 000	27 187 425	8 541 741	18 645 684
TOIMINTAKULUT	-22 413 900	-23 262 800	-22 822 323	-22 545 290	-277 033
TOIMINTAKATE	6 390 100	4 541 200	4 365 102	-14 003 549	18 368 651

Toimintakate yhteensä

Ulkoiset ja sisäiset

	TA 2024 al- kuperäinen	TA 2024 + muutokset	Toteutunut	Ulkoinen	Sisäinen
TOIMINTATUOTOT	38 675 600	37 975 600	37 911 698	14 782 591	23 129 107
TOIMINTAKULUT	-112 907 100	-112 680 800	-110 709 944	-87 580 837	-23 129 107
TOIMINTAKATE	-74 231 500	-74 705 200	-72 798 246	-72 798 246	0

TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN

LEMPÄÄLÄN KUNTA						
Ulkoiset	Alkup. TA 2024	TA muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama	To-teuma %
Toimintatulot	15 414 900	-700 000	14 714 900	14 782 591	67 691	100,5
Myyntituotot	2 262 600	300 000	2 562 600	2 706 623	144 023	105,6
Maksutuotot	3 037 100		3 037 100	2 995 028	-42 072	98,6
Tuet ja avustukset	1 340 800		1 340 800	1 582 757	241 957	118,0
Muut toimintatuotot	8 774 400	-1 000 000	7 774 400	7 498 182	-276 218	96,4
Toimintamenot	-89 646 400	226 300	-89 420 100	-87 580 837	1 839 263	97,9
Henkilöstömenot	-49 414 300	329 300	-49 085 000	-47 584 327	1 500 673	96,9
Palvelujen ostot	-23 094 600	-143 000	-23 237 600	-23 913 324	-675 724	102,9
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 553 400	40 500	-6 512 900	-5 958 952	553 948	91,5
Avustukset	-4 098 200		-4 098 200	-3 697 329	400 871	90,2
Muut toimintamenot	-6 485 900	-500	-6 486 400	-6 426 905	59 495	99,1
Toimintakate	-74 231 500	-473 700	-74 705 200	-72 798 246	1 906 954	97,4
Verotulot	62 564 000		62 564 000	63 265 988	701 988	101,1
Valtionosuudet	19 690 000	-300 000	19 390 000	19 398 848	8 848	100,0
Rahoitustulot ja -menot	-576 000	-150 000	-726 000	-1 192 847	-466 847	164,3
Korkotulot muilta	600 000		600 000	685 997	85 997	114,3
Muut rahoitustulot muilta	549 000		549 000	819 321	270 321	149,2
Korkomenot	-1 720 000	-150 000	-1 870 000	-2 631 127	-761 127	140,7
Muut rahoitusmenot	-5 000		-5 000	-67 039	-62 039	1340,8
Vuosikate	7 446 500	-923 700	6 522 800	8 673 743	2 150 943	133,0
Poistot ja arvonalentumiset	-11 330 000	0	-11 330 000	-10 500 811	829 189	92,7
Suunnitelman mukaiset poistot	-11 330 000	0	-11 330 000	-10 485 201	844 799	92,5
Arvonalentumiset				-15 610	-15 610	
Tilikauden tulos	-3 883 500	-923 700	-4 807 200	-1 827 068	2 980 132	38,0
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	575 000		575 000	552 844	-22 156	96,1
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		1 200 000	1 200 000	1 200 000	0	100,0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-3 308 500	276 300	-3 032 200	-74 224	2 957 976	2,4

Verotulojen erittely

	Alkup. TA 2024	TA muu- tokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
Verotulot	62 564 000	0	62 564 000	63 265 987	701 987
Kunnan tulovero	50 400 000	0	50 400 000	51 669 901	1 269 901
Osuus yhteisöveron tuotosta	4 600 000	0	4 600 000	4 060 304	-539 696
Kiinteistövero	7 564 000	0	7 564 000	7 535 782	-28 218

Tuloverojen määräytyminen

Verovuosi	Tulovero- prosentti	Verotettavat tulot	Muutos %
2020	20,50	480 860 279	4,0
2021	20,50	508 844 841	5,8
2022	20,50	540 241 846	6,2
2023	7,86	577 108 880	6,8
2024	8,40		

Kiinteistöveroprosentit

Verovuosi	Ylei- nen	Vakitui- set asuinra- kennuk- set	Muut ra- kennuk- set	Yleis- hyödyll. raken- nukset	Voimalai- tokset	Rakenta- matta- mat ra- kennus- paikat
2020	0,95	0,45	1,00	0	0	3,00
2021	0,95	0,45	1,00	0	0	3,00
2022	0,95	0,45	1,00	0	0	3,00
2023	0,95	0,45	1,00	0	0	3,00
2024	0,95*	0,45	1,00	0	0	6,00

* Lakimuutoksen johdosta maapohjaa koskeva yleinen kiinteistöveroprosentti oli Lempäälässä lainmukaisen alarajan suuruinen 1,30 %

Valtionosuuksien erittely

	Alkup. TA 2024	TA muu- tokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poika- keama
Valtionosuudet	16 830 000	-300 000	16 530 000	16 600 400	70 400
Kunnan peruspalveluiden val- tionosuus ml. tasaukset	19 300 000	-300 000	19 000 000	19 059 999	59 999
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-2 470 000	0	-2 470 000	-2 459 599	10 401
Verotulomenetysten korvaus	2 860 000	0	2 860 000	2 798 448	-61 552
<i>Yhteensä</i>	19 690 000	-300 000	19 390 000	19 398 848	8 848

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN

INVESTOINNIT 1 000 €	TA 2024	Muutos	MTA 2024	To- teuma 2024	Poikkeama
Kiinteä omaisuus	-850	-1 660	-2 510	-2 775	265
Irtain omaisuus	0	0	0	0	0
Talonrakennus ja liikuntapaikat	-20 510	-4 200	-24 710	-25 392	682
Liikenneväylät ja viheralueet	-6 055	0	-6 055	-6 053	-2
Kunta yhteensä, netto	-27 415	-5 860	-33 275	-34 220	945

Kiinteä omaisuus	-850	-1 660	-2 510	-2 775	265
Maan ostot	-1 000	-1 660	-2 660	-2 447	-213
Maan myynti	150	0	150	36	114
Kiinteistöjen liittymismaksut (ei palautettavat)	0	0	0	-364	364
Irtain omaisuus	0	0	0	0	0
Investointien bruttomenot	0	0	0	0	0
Rahoitusosuudet yht	0	0	0	0	0

Talonrakennus ja liikuntapaikat	-20 510	-4 200	-24 710	-25 392	682
Investointien bruttomenot yht	-21 350	-4 200	-25 550	-26 116	566
Rahoitusosuudet yht	840	0	840	725	115
Liikuntapaikkojen investoinnit	-50	0	-50	-76	26
Halkolannotko	-300	0	-300	-294	-6
Kiinteistöjen peruskorjaukset	-2 900	250	-2 650	-2 549	-101
Lempäälä Areena	0	0	0	-636	636
Sääksjärven koulun peruskorjaus	-1 100	-700	-1 800	-1 794	-6
Sääksjärven koulukeskuksen laajennus	-9 000	-1 500	-10 500	-10 617	117
Saikan päiväkotit ja koulu	-8 000	-2 250	-10 250	-10 151	-99
Liikenneväylät ja viheralueet	-6 055	0	-6 055	-6 053	-2
Investointien bruttomenot yht	-6 550	0	-6 550	-6 561	11
Rahoitusosuudet yht	495	0	495	508	-13
Yritysalueet	-250	-130	-380	-378	-2
Keskustan rakentaminen	-450	0	-450	-336	-114
Kaava-alueet	-5 400	130	-5 270	-5 451	181
Yleiset alueet	-350	0	-350	-288	-62
Yhteishankkeet	-100	0	-100	-108	8
Kunta yhteensä netto	-27 415	-5 860	-33 275	-34 220	945

Lempäälän kunta yhteensä	TA 2024	Muutos	MTA 2024	Toteuma 2024	Poik- keama
Investointimenot	-28 900	-5 860	-34 760	-35 488	728
Investointitulot/ Rahoitusosuudet	1 335	0	1 335	1 232	103
Investointitulot/ Omaisuuden luovutustulot	150	0	150	36	114
Investoinnit netto	-27 415	-5 860	-33 275	-34 220	945

Investointityypit: U = uusinvestointi, L = laajennusinvestointi, K = korvausinvestointi

Investoinnin tavoitteet: PL = palvelumäärän lisäys, PP = palvelukyvyn parantaminen, TT = tuotannon tehostaminen

Aloit- ja valmistumisvuosi: Jos investointi on jatkuvaluoteinen, niin vuosien kohdalla merkinnät < > ja tällöin hankkeella ei ole kokonaiskustannusarviota.

Hankeryhmä	Tyyppi U, L, K,	Tavoite PL, PP, TT	Aloit- tus- vuosi	Valm. vuosi
KIINTEÄ OMAISUUS				
Maan ostot Maata ostettu 71,79 ha 2 258 740 €	U	PL/PP	<	>
Maan myynnit Maata myyty 5,67 ha 559 051 €	U	PL/PP	<	>
IRTAIMEN OMAISUUDEN HANKINTA				
LIIKUNTAPAIKKA- JA TALONRAKENNUSINVESTOINNIT				
Olemassa olevien liikuntapaikkojen korjaushankkeet ja pienet perustamishankkeet hankeryhmälle varatusta 50 000 €:sta käytettiin 13 000 € Asemakylän Kylmäkorven leikkipaikan vesipostin toteutukseen. Vesiposti oli edellytyksenä kyläyhdistyksen kanssa solmittavalle Kyllä-sopimukselle kentän jäädyttämisestä. Lisäksi hankeryhmän määrärahalla uusittiin Lempoisten Uimalan pienempi laituri. Varattu määräraha 50 000 € ylittyi 26 000 €, mikä huomioitiin talonrakennus- ja liikuntapaikkojen investointien kokonaisuuden ennusteessa.		PP	<	>

Halkolan liikuntapuiston rakentaminen saatiin valmiiksi. Vuonna 2024 puistoon toteutettiin mm. leikki- ja liikuntavälineiden asennus, leikkialueen valaistustyöt, petankkikenttä, koripallokentän aita sekä kiipeilyseinä.	U	PP	2023	2024
Saikantalon KVR-urakoitsijan valinta tehtiin alkuvuodesta. Hankkeen kehitysvaihe on toteutettu yhdessä käyttäjien kanssa ja urakoitsijavalinnan ehtona olleet säästöt löydetty. Rakennustyöt käynnistyivät kesäkuussa 2024. Rakennuksen perustamissyvyys osoittautui urakalaskennan mukaisesti tutkimustiedosta poiketen todellisuudessa paljon syvemmäksi, mistä on aiheutunut hankkeelle lisäkuluja ja pientä aikatauluviivettä. Hankkeen taloudellinen ennuste näyttää kuitenkin, että hankkeelle varattu kokonaisinvestointimääräraha (n. 25,3 milj. euroa) riittää ja pieni aikatauluviive ei vaaranna Asuntomessuja ja kohteen käyttöönottoa. Valmiusaste vuoden 2024 lopussa on ollut n. 40 %. Urakan on määrä valmistua keväällä 2026.	U/K	PP/PL/TT	2023	2026
Sääksjärven koulukeskuksen laajennushankkeen rakennustyöt ovat loppusuoralla ja etenevät aikataulussa. Loppuvuodesta valmiusaste oli n. 90 %. Sisätilat otetaan vastaan maaliskuun lopussa ja pihat kesällä 2025. Merkittävimpiä lisätoita on aiheutunut yhden lohkon perustamistavan muutoksista maanvaraisesta paaluperusteiseksi ja talvilisätoista, johtuen rakennustöiden käynnistymisen viivästymisestä keväältä 2023 loppuvuoteen 2023. Talouden ennusteen mukaan hankkeelle varattu kokonaisinvestointimääräraha (n. 14,2 milj. euroa) riittää laajennushankkeen osalta. Kokonaisuudessaan tavoite ylittyy kuitenkin vähän, sillä investointihankkeesta aiheutuneet muut työt, kuten kaukolämpölinjojen siirtotyöt tontilta katualueelle ja uuden pysäköintialueen rakentaminen rasittavat laajennushankkeelle varattua investointimäärärahaa.	U/K	PP/PL/TT	2022	2025
Kiinteistöjen peruskorjaukset Sääksjärven koulukeskuksen laajennushankkeen yhteydessä olemassa oleva koulurakennus peruskorjataan kesien 2023, 2024 ja 2025 aikana. Kesällä 2024 peruskorjattiin mm. ensimmäisen kerroksen luokkaosudet. ARA:n tukema lämmitystapamuutos -hanke saatiin valmiiksi. Hakkarin kouluun oli suunniteltu vaiheittainen peruskorjaus vuosille 2024–2026. Kesällä toteutettiin C-solun välttämättömät korjaukset, muilta osin peruskorjaus jouduttiin siirtämään tuleville vuosille, johtuen urakan ennakoitua suuremmista kustannuksista.				

Kuokkalan vanhaa koulurakennusta peruskorjataan vaiheittain vuosina 2024–2026, kesällä peruskorjattiin liikuntasalin osuus. Museoraitin kunnostukseen vuosittain varattua 50 000 euroa ei pystytty vuonna 2024 toteuttamaan, johtuen vuoden kokonaisinvestointien suuruudesta.				
LIIKENNEVÄYLÄT JA VIHERALUEET				
Yritysalueet Ideaparkinkadulla toteutettiin liikennejärjestelymuutoksia, joilla parannettiin jalankulkijoiden turvallista kulkua uimahallille, Lempäälä-areenaan ja kauppakeskukseen.	L	PP	2024	2024
Keskustan kehittäminen Ratavarren asemakaava-alueen suunnittelua jatkettiin infra-suunnittelulla ja kesäkuussa hyväksyttiin Nuijanaukion yleisen alueen suunnitelma sekä Erik Ednerin viistokadun, Manttun ja Kestikievarintaipaleen katusuunnitelmat. Nuijanaukion muuntamorakennuksen rakentamisen kilpailutus keskeytettiin, koska hankinnalle ei saatu vertailukelpoisia tarjouksia. Halkolantielle suunniteltiin ja toteutettiin yhdistetty kävelyn ja pyöräilyn väylä Makasiinitien ja Valkeakoskentien välillä. Väylä mahdollistaa turvallisen kulkuyhteyden uuteen Halkolan liikuntapuistoon. Korttelin 114 katujen viimeistelytyötä ei toteutettu korttelin asuntorakentamisen viivästymisen johdosta.	U/K	PP	<	>
Kaava-alueet Saikan kaava-alueen katujen ja yleisten alueiden rakentamista jatkettiin alueen sisäisten kulkuväylien toteuttamisella. Kohteen rakentaminen jatkuu vuosina 2025 ja 2026. Linnajärventien itäosan kaava-alueen rakentaminen aloitettiin saneeraamalla Linnajärventie ja Harjastie. Hanke on kaksivuotinen ja jatkuu vuonna 2025 Rutaperäntien ja alueen tonttikatujen saneerauksella. Humalamäen kaava-alueen rakentaminen aloitettiin. Kohteelle on saatu valtion ARA:n infra-avustusta. Hanke on kaksivuotinen ja jatkuu vuonna 2025. Mäkisenpellon kaava-alueelle rakennettiin tonttikatu Mäkisenkuja. Hakatien pohjoispää sekä Notkopolku ja Notkotie saneerattiin. Annalantien katusaneerauksen viimeistelytyöt saatiin valmiiksi.	U/L/K	PP	<	>

Yleiset alueet	L/K	PP	<	>
Katuja asfaltoitiin eri puolilla kuntaa urapaikkaamalla sekä uudelleenpäällystämällä mm. Ideaparkinkadulla, Moisionaukealla, Höytämön-, Sääksjärven- ja Vannattarantiellä. Katuvalaisimien uusimisessa ja led-valaisimien vaihdossa jäätiin tavoitteesta johtuen katuvalaisinurakoitsijan kanssa solmitun yhteistyösopimuksen purkamisesta.				
Yhteishankkeet Pohjoisrinteen kiertoliittymä Kuljuntien ja Helsingintien risteysalueelle suunniteltiin yhteistyössä Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa.				

RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN

1 000 €	TA 2024 Alkupe- räinen	TA 2024 Muutok- set	TA 2024 Yh- teensä	To- teuma 2024	Poik- keama
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	7 447	-924	6 523	8 674	2 151
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät	-2 310		-2 310	-449	1 861
Toiminnan rahavirta	5 137	-924	4 213	8 225	4 012
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-28 900	-5 860	-34 760	-35 487	-727
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 335		1 335	1 212	-123
Pysyvien vastaavien hyödyk. luovutustulot	2 150		2 150	530	-1 620
Investointien rahavirta	-25 415	-5 860	-31 275	-33 745	-2 470
Toiminta ja investoinnit, netto	-20 278	-6 784	-27 062	-25 520	1 542
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset muille				-25	-25
Antolainasaamisten vähennykset muille	155		155	110	-45
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	29 200		29 200	29 200	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 450		-10 450	-10 507	-57
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	4 500	4 500	6 872	2 372
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset	600		600	-757	-1 357
Vaikutus maksuvalmiuteen	-773	-2 284	-3 057	-627	2 430

YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

KÄYTTÖTA- LOUSOSA	Si- to- vuus N/ B *	MÄÄRÄRAHAT					TULOARVIOT				
		TA 2024 Alkupe- räinen	TA 2024 Muu- tok- set	TA 2024 Yh- teensä	To- teuma 2024	Poik- keama	TA 2024 Alkupe- räinen	TA 2024 Muu- tokset	TA 2024 Yh- teensä	To- teuma 2024	Poik- keama
ulkoinen 1000 €											
Kunnanhallitus	B	-12 217	91	-12 126	-10 836	1 290	1 691	0	1 691	1 685	-6
Yhteisölaui- kunta	B	-4 045	869	-3 176	-3 161	15	341	0	341	414	73
Kasvatus- ja opetuslata- kunta	B	-51 200	116	-51 084	-51 039	45	3 484	300	3 784	4 142	359
Yhdyskuntalau- takunta	B	-22 185	-849	-23 034	-22 545	489	9 900	-1000	8 900	8 542	-358
YHTEENSÄ		-89 646	226	-89 420	-87 581	1 839	15 415	-700	14 715	14 783	68

* N= sitovuus nettomääräraha/ -tuloarvio, B = bruttomääräraha/ -tuloarvio

TULOSLAS- KELMAOSA	Si- to- vuus N/B *	MÄÄRÄRAHAT					TULOARVIOT				
		TA 2024 Alku- peräi- nen	TA 2024 Muu- tok- set	TA 2024 Yh- teensä	To- teuma 2024	Poik- keama	TA 2024 Alku- peräi- nen	TA 2024 Muu- tok- set	TA 2024 Yh- teensä	To- teuma 2024	Poik- keama
ulkoinen 1000 €											
Verotulot	B						62 564	0	62 564	63 266	702
Valtionosuudet	B						19 690	-300	19 390	-1 193	-20 583
Rahoitustuotot ja -kulut, netto	N						-576	-150	-726	-1 193	-467

INVESTOINTIOSA	Si- to- vuu s N/B *	MÄÄRÄRAHAT			To- teuma 2024	Poik- keama	TULOARVIOT				
		TA 2024 Alku- peräinen	TA 2024 Muu- tokset	TA 2024 Yh- teensä			TA 2024 Alku- peräinen	TA 2024 Muu- tokset	TA 2024 Yh- teensä	To- teuma 2024	Poi- kke- ama
ulkoinen 1000 €											
Kiinteä omaisuus	N	-850	-1 660	-2 510	-2 811	-301	150	0	150	36	-114
Irtain omaisuus ja osakkeet	N	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Talonrakennus ja liikuntapaikat	N	-20 510	-4 200	-24 710	-2 775	21 935	840	0	840	100	-740
Liikenneväylät ja viheralueet	N	-13 100	0	-13 100	-13 122	-22	990	0	990	989	-1
YHTEENSÄ		-34 460	-5 860	-40 320	-18 707	21 613	1 980	0	1 980	1 125	-855

RAHOITUS- OSA	Si- to- vuu s N/B *	MÄÄRÄRAHAT					TULOARVIOT				
		TA 2024 Alku- peräi- nen	TA 2024 Muu- tok- set	TA 2024 Yh- teensä	To- teuma 2024	Poik- keam a	TA 2024 Al- ku- pe- räi- nen	TA 2024 Muu- tok- set	TA 2024 Yh- teens ä	To- teum a 2024	Poik- keam a
ulkoinen 1000 €											
Lainakannan muutokset											
Pitkäaikaiset lainat	N	18 750		18 750	18 693	-57					

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

TULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Toimintatuotot		
Myyntituotot	2 706 623,29	3 118 287,72
Maksutuotot	2 995 028,44	3 217 766,57
Tuet ja avustukset	1 582 757,26	2 048 643,19
Muut toimintatuotot	7 498 182,04	7 123 944,08
Toimintatuotot	14 782 591,03	15 508 641,56
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-38 711 260,27	-38 220 021,57
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-8 013 377,18	-7 856 651,36
Muut henkilösivukulut	-859 689,48	-1 536 503,93
Palvelujen ostot	-23 913 323,52	-24 067 050,97
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-5 958 951,66	-6 272 760,31
Avustukset	-3 697 329,11	-3 445 563,54
Muut toimintakulut	-6 426 905,39	-6 088 103,53
Toimintakulut	-87 580 836,61	-87 486 655,21
TOIMINTAKATE	-72 798 245,58	-71 978 013,65
Verotulot	63 265 987,66	63 867 565,00
Valtionosuudet	19 398 848,00	22 291 481,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	685 996,98	364 183,80
Muut rahoitustuotot	819 320,92	595 119,35
Korkokulut	-2 631 126,65	-1 880 978,94
Muut rahoituskulut	-67 038,62	-3 292,82
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 192 847,37	-924 968,61
VUOSIKATE	8 673 742,71	13 256 063,74
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-10 485 200,86	-10 049 485,70
Arvonalentumiset	-15 610,00	-27 168,53
Poistot ja arvonalentumiset	-10 500 810,86	-10 076 654,23
TILIKAUDEN TULOS	-1 827 068,15	3 179 409,51
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	552 844,08	-912 950,08
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	1 200 000,00	-719 191,59
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-74 224,07	1 547 267,84

RAHOITUSLASKELMA

	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	8 673 742,71	13 256 063,74
Tulorahoituksen korjauserät	-449 192,78	-502 180,48
	8 224 549,93	12 753 883,26
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-35 486 627,72	-17 220 501,36
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 211 551,64	404 992,05
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	529 755,20	700 238,28
	-33 745 320,88	-16 115 271,03
Toiminnan ja investointien rahavirta	-25 520 770,95	-3 361 387,77
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-25 079,60	-12 338,40
Antolainasaamisten vähennykset	110 000,00	5 000,00
	84 920,40	-7 338,40
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	29 200 000,00	11 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 506 661,68	-8 933 330,68
Lyhytaikaisten lainojen muutos	6 872 417,75	636 331,79
	25 565 756,07	2 703 001,11
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	10 031,86	-198 598,67
Saamisten muutos	26 968,87	602 673,64
Korottomien velkojen muutos	-793 688,47	-6 962 097,33
	-756 687,74	-6 558 022,36
Rahoituksen rahavirta	24 893 988,73	-3 862 359,65
Rahavarojen muutos	-626 782,22	-7 223 747,42
Rahavarat 31.12.	2 417 216,39	3 043 998,61
Rahavarat 1.1.	3 043 998,61	10 267 746,03
Rahavarojen muutos	-626 782,22	-7 223 747,42

TASE

VASTAAVAA

	31.12.2024	31.12.2023
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	107 686,33	218 243,57
Aineettomat hyödykkeet	107 686,33	218 243,57
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	39 760 039,55	36 900 735,39
Rakennukset	48 187 920,99	46 313 426,69
Kiinteät rakenteet ja laitteet	22 621 489,58	23 972 912,29
Koneet ja kalusto	49 555,40	85 010,27
Muut aineelliset hyödykkeet	61 388,60	61 388,60
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	31 282 322,84	10 511 023,64
Aineelliset hyödykkeet	141 962 716,96	117 844 496,88
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	37 331 690,53	37 347 300,53
Muut lainasaamiset	30 127 585,39	30 237 585,39
Muut saamiset	550 615,39	414 243,53
Sijoitukset	68 009 891,31	67 999 129,45
PYSYVÄT VASTAAVAT	210 080 294,60	186 061 869,90
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	199 969,35	247 377,84
Muut toimeksiantojen varat	37 737,42	34 425,21
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	237 706,77	281 803,05
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	91 641,84	150 800,00
Pitkäaikaiset saamiset	91 641,84	150 800,00
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 388 374,19	1 440 358,63
Lainasaamiset	6 885 566,78	6 020 484,71
Muut saamiset	2 675 486,34	3 597 665,87
Siirtosaamiset	1 046 638,57	905 367,38
Lyhytaikaiset saamiset	11 996 065,88	11 963 876,59
Saamiset	12 087 707,72	12 114 676,59
Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	980 991,73	1 341 642,53
Rahoitusarvopaperit	980 991,73	1 341 642,53
Rahat ja pankkisaamiset	1 436 224,66	1 702 356,08

VAIHTUVAT VASTAAVAT	14 504 924,11	15 158 675,20
VASTAAVAA	224 822 925,48	201 502 348,15
VASTATTAVAA		
	31.12.2024	31.12.2023
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	44 149 951,98	44 149 951,98
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	35 033 787,98	33 076 877,84
Tilikauden yli-/alijäämä	-74 224,07	1 547 267,84
OMA PÄÄOMA	79 109 515,89	78 774 097,66
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	2 291 049,61	2 843 893,69
Vapaaehtoiset varaukset	12 100 000,03	13 300 000,03
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	14 391 049,64	16 143 893,72
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	199 969,35	247 377,84
Lahjoitusrahastojen pääomat	345 771,65	325 895,32
Muut toimeksiantojen pääomat	37 737,42	44 269,68
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	583 478,42	617 542,84
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	71 705 038,58	54 487 528,26
Pitkäaikainen vieras pääoma	71 705 038,58	54 487 528,26
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Joukkovelkakirjalainat	32 500 000,00	23 500 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 525 824,68	10 049 996,68
Lainat muilta luotonantajilta	1 452 863,66	3 580 445,91
Saadut ennakot	492 087,09	467 984,36
Ostovelat	5 517 446,25	5 032 481,36
Muut velat	1 161 393,18	1 320 586,64
Siirtovelat	6 384 228,09	7 527 790,72
Lyhytaikainen vieras pääoma	59 033 842,95	51 479 285,67
VIERAS PÄÄOMA	130 738 881,53	105 966 813,93
VASTATTAVAA	224 822 925,48	201 502 348,15

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LASKELMAT

KONSERNIN TUOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Toimintatuotot	39 495 407,57	39 479 337,04
Toimintakulut	-101 890 062,04	-101 850 441,52
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	-4 047,73	-34 328,69
TOIMINTAKATE	-62 398 702,20	-62 405 433,17
Verotulot	62 906 306,86	63 613 927,25
Valtionosuudet	19 398 848,00	22 291 481,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	220 667,35	79 255,45
Muut rahoitustuotot	629 350,12	704 283,03
Korkokulut	-4 532 396,14	-3 599 410,69
Muut rahoituskulut	-70 479,75	88 651,72
Rahoitustuotot ja -kulut	-3 752 858,42	-2 727 220,49
VUOSIKATE	16 153 594,24	20 772 754,59
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-17 779 025,11	-16 199 147,19
Arvonalentumiset	-15 610,00	-27 168,53
Poistot ja arvonalentumiset	-17 794 635,11	-16 226 315,72
Satunnaiset erät		
TILIKAUDEN TULOS	-1 641 040,87	4 546 438,86
Tilinpäätössiirrot	239,77	239,77
Tilikauden verot	-14 250,92	-3 774,46
Laskennalliset verot	46 600,00	-24 294,00
Vähemmistön osuus tilikauden tuloksesta	247 719,96	24 343,84
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-1 360 732,06	4 542 954,01

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	16 153 594,24	20 772 754,59
Tilikauden verot	-14 250,92	-3 774,46
Tulorahoituksen korjaukset	-445 145,05	-467 851,79
	15 694 198,27	20 301 128,33
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-78 975 346,11	-32 403 925,69
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 211 551,64	404 992,05
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	24 441 200,06	1 538 071,18
	-53 322 594,41	-30 460 862,46
Toiminnan ja investointien rahavirta	-37 628 396,14	-10 159 734,13
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-106 099,24	-486 400,76
Antolainasaamisten vähennykset	471 575,91	6 295,82
	365 476,67	-480 104,94
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	37 445 764,00	11 261 722,32
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 535 591,05	-11 919 736,32
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 564 079,00	1 673 093,67
	32 346 093,95	1 015 079,67
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	10 062,74	-196 320,47
Vaihto-omaisuuden muutos	81 506,76	80 367,64
Saamisten muutos	619 394,14	2 362 186,68
Korottomien velkojen muutos	-2 008 595,02	-6 147 014,69
	-1 297 631,38	-3 900 780,85
Rahoituksen rahavirta	31 413 939,25	-3 365 806,11
Rahavarojen muutos	-6 214 456,90	-13 525 540,24
Rahavarat 31.12.	6 214 950,51	12 429 407,41
Rahavarat 1.1.	12 429 407,41	25 954 947,66
Rahavarojen muutos	-6 214 456,90	-13 525 540,25

KONSERNIN TASE

VASTAAVAA

31.12.2024 31.12.2023

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet

410 333,86 412 735,00

Muut pitkävaikutteiset menot

259 757,08 395 659,44

Aineettomat hyödykkeet

670 090,94 808 394,44

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet

41 415 157,47 38 997 076,31

Rakennukset

127 437 732,95 102 657 737,31

Kiinteät rakenteet ja laitteet

45 882 096,99 49 059 660,63

Koneet ja kalusto

13 862 110,42 14 608 319,60

Muut aineelliset hyödykkeet

1 754 284,38 148 469,85

Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

35 268 204,05 24 062 495,55

Aineelliset hyödykkeet

265 619 586,26 229 533 759,24

Sijoitukset

Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet

2 003 968,59 1 962 777,76

Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonnkorotukset

9 181 615,09 9 197 225,09

Muut lainasaamiset

250 000,00 260 000,00

Muut saamiset

512 320,96 867 797,63

Sijoitukset

11 947 904,64 12 287 800,48

PYSYVÄT VASTAAVAT

278 237 581,84 242 629 954,16

TOIMEKSIANTOJEN VARAT

Valtion toimeksiannot

199 969,35 672 391,17

Lahjoitusrahastojen varat

613,81 630,33

Muut toimeksiantojen varat

246 711,95 34 425,21

TOIMEKSIANTOJEN VARAT

447 295,11 707 446,71

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus

Aineet ja tarvikkeet

186 530,75 268 310,81

Ennakkomaksut vaihto-omaisuudesta

273,33 0,00

Vaihto-omaisuus

186 804,08 268 310,84

Saamiset

Pitkäaikaiset saamiset

Myyntisaamiset

168 694,93 0,00

Muut saamiset

6 203,33 6 203,33

Siirtosaamiset

9 400,00 20 608,61

Pitkäaikaiset saamiset

184 298,26 26 811,94

Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	4 814 847,75	4 810 425,73
Muut saamiset	3 058 860,17	4 355 811,49
Siirtosaamiset	1 527 437,86	1 011 819,03
Lyhytaikaiset saamiset	9 401 145,78	10 178 056,25
Saamiset	9 585 444,04	10 204 868,18
 Rahoitusarvopaperit		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	980 991,73	7 341 642,53
Rahoitusarvopaperit	980 991,73	7 341 642,53
 Rahat ja pankkisaamiset	5 233 958,78	5 087 764,88
 VAIHTUVAT VASTAAVAT	15 987 198,63	22 902 586,44
 VASTAAVAA	294 672 075,58	266 239 987,31
 VASTATTAVAA		
	31.12.2024	31.12.2023
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	44 149 951,98	44 149 951,98
Arvonkorotusraho	1 431,74	1 431,74
Muut omat rahastot	2 219 437,77	2 219 677,55
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	27 967 538,72	23 424 584,71
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 360 732,06	4 542 954,01
OMA PÄÄOMA	72 977 628,15	74 338 599,98
 VÄHEMMISTÖOSUUDET	3 634 711,23	3 882 431,19
 TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	199 969,35	672 393,08
Lahjoitusrahastojen pääomat	346 440,66	326 549,25
Muut toimeksiantojen pääomat	246 713,14	44 269,68
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	793 123,15	1 043 212,01
 VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	143 280 253,98	121 826 318,95
Lainat julkisyhteisöiltä	152 478,81	199 969,35
Ostovelat	0,00	914,41
Muut velat	5 403 249,51	5 695 141,33
Laskennalliset verovelat	0,00	0,00
Pitkäaikainen vieras pääoma	148 835 982,30	127 722 344,04

Lyhytaikainen vieras pääoma

Joukkovelkakirjalainat	32 500 000,00	23 500 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	16 429 411,10	14 489 843,69
Lainat julkisyhteisöiltä	47 490,54	47 408,49
Saadut ennakot	586 088,12	545 084,68
Ostovelat	7 894 110,82	8 152 206,70
Muut velat	2 248 579,28	2 422 933,74
Siirtovelat	8 053 467,08	9 377 838,97
Laskennalliset verovelat	671 483,83	718 083,83
Lyhytaikainen vieras pääoma	68 430 630,77	59 253 400,10
VIERAS PÄÄOMA	217 266 613,06	186 975 744,13
VASTATTAVAA	294 672 075,58	266 239 987,31

LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1. ARVOSTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT SEKÄ JAKSOTUSPERIAATTEET JA -MENETELMÄT

JAKSOTUSPERIAATTEET

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Lomapalkkavelan jaksotuksessa on käytetty tilivuoden 2025 henkilösivukuluprosentteja.

PYSYVIEN VASTAAVIEN ARVOSTUS

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu hyväksytyn poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa.

SIJOITUSTEN ARVOSTUS

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alemmaan arvoon.

Johdannaisopimuksiin sisältyy koronvaihtosopimus. Koronvaihtosopimus on tehty suojaamistarkoituksessa. Korkojohdannaisesta aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi.

VAIHTO-OMAISUUDEN ARVOSTUS

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoa mukaisena.

RAHOITUSOMAISUUDEN ARVOSTUS

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alemmaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alemmaan todennäköiseen luovutushintaan.

2. TULOSLASKELMAN JA TASEEN ESITTÄMISTAVAN MUUTOKSET

-

3. OIKAISU EDELLISEN TILIKAUDEN TIETOIHIN

-

4. EDELLISEN TILIKAUDEN TIETOJEN VERTAILUKELPOISUUS

-

5. AIKAISEMPIIN TILIKAUSIIN KOHDISTUVAT TUOTOT JA KULUT SEKÄ VIRHEIDEN KORJAUKSET

Vuoden 2024 aikana käytiin läpi kunnan ja Lempäälän Lämpö Oy:n sekä kunnan ja Lempäälän Vesi Oy:n väliset liittymismaksut. Selvittelyn perusteella kunnan kirjanpitoon on kirjattu oikaisu 409.642,30 euroa edellisten tilikausien ylijäämään. Oikaisukirjauksen vaikutukset kunnan taseeseen on esitetty toimintakertomuksen liitetiedon 25 yhteydessä.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt sekä kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Osakkuusyhteisöt on yhdistelty sovellettua pääomaosuusmenetelmää käyttäen konsernitilinpäätökseen. Voitosta ja tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta on yhdistelty konserniyhteisöjen omistusosuutta vastaava määrä. Osakkuusyhteisöjen hankintamenon ja hankintahetken oman pääoman ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Konserniyhtiöiden keskinäiset sekä kunnan ja yhtiöiden väliset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty konsernitilinpäätöksessä. Kuntayhtymät on yhdistelty rivi riviltä tilinpäätöshetkellä olevan peruspääomaosuuden mukaan. Tytäryhteisöt on yhdistelty menetelmällä, joka vastaa keskeisiltä osin hankintamenomenetelmää. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Konsernin sisäiset kiinteistöverot on eliminoitu. Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta.

Tytäryhtiöiden poisto-oikaisut on tehty konsernitilinpäätökseen, mikäli yhtiö ei ole tehnyt suunnitelman mukaisia poistoja. Osakkuusyhteisöjen poistoja ei ole yhdenmukaistettu vastaamaan kunnan poistosuunnitelmaa.

POISTOEROT JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja veroperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja lyhytaikaiseen laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa ja vähemmistöosuuksien erottamisessa.

POIKKEAVAT TILIKAUDET

Osakkuusyhteisö Lempäälän Jäähalli Oy:n tilikausi päättyy 30.4.

OIKAISU EDELLISEN TILIKAUDEN TIETOIHIN

Liitetiedossa 5 kuvattu liittymismaksujen oikaisukirjaus eliminoiduu konsernitilinpäätöksessä.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6. TOIMINTATUOTOT TEHTÄVÄALUEITTAIN

	Konserni		Lempäälä	
	2024	2023	2024	2023
Yleishallinto	10 163 658,49	8 583 305,39	2 059 038,83	1 523 362,58
Opetus- ja kulttuuripalvelut	4 709 993,24	5 813 375,93	4 182 883,74	5 327 329,70
Yhdyskuntapalvelut	15 440 386,90	15 075 172,28	8 540 668,46	8 657 949,28
Muut palvelut	9 181 368,93	10 007 483,65	0,00	0,00
<i>Toimintatuotot yhteensä</i>	<i>39 495 407,57</i>	<i>39 479 337,26</i>	<i>14 782 591,03</i>	<i>15 508 641,56</i>

Konsernisarakkeessa on esitetty kunnan osuus tytäryhtiöiden, osakkuusyhteisöjen ja kuntayhtymien tuotoista seuraavasti:

Kunnanhallitus: Lempäälän Kehitys Oy, Tampereen kaupunkiseudun Ky, Pirkanmaan liitto Ky, Lempäälän Kiinteistöhuolto ja -tekniikka LEKITEK Oy, Lempäälän Vuokrakodit Oy, Lempäälän Parkkikiinteistöt Oy, Lempäälän Kuljun Koulutalo Oy, Lempon Parkki Oy, Kiinteistö Oy Moisio Teollisuustalo, Lempäälän Uimahalli Oy

Sivistyslautakunta: Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä

Yhdyskuntalautakunta: Lempäälän Vesi Oy,

Muut palvelut: Lempäälän Lämpö Oy, Lempäälän Energia Oy

7. VEROTULOJEN ERITTELY

	Lempäälä	
	2024	2023
Kunnan tulovero	51 669 901,37	51 653 214,11
Osuus yhteisöveron tuotosta	4 060 304,47	5 359 743,21
Kiinteistövero	7 535 781,82	6 854 607,68
<i>Verotulot yhteensä</i>	<i>63 265 987,66</i>	<i>63 867 565,00</i>

8. VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

	Lempäälä	
	2024	2023
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	19 059 999,00	21 798 107,00
<i>Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus (+/-)</i>	1 776 072,00	2 683 884,00
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	-2 459 599,00	-2 355 810,00
Verotulomenetysten kompensatio	2 798 448,00	2 849 184,00
<i>Valtionosuudet yhteensä</i>	<i>19 398 848,00</i>	<i>22 291 481,00</i>

9. PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY

	Lempäälä	
	2024	2023
Asiakaspalvelujen ostot	4 313 769,51	4 258 186,92
Muiden palvelujen ostot	19 599 554,01	19 808 864,05
<i>Kaupungin / Kunnan palvelujen ostot yhteensä</i>	<i>23 913 323,52</i>	<i>24 067 050,97</i>

10. VALTUUSTORYHMILLE ANNETUT TUET

-

11. SELVITYS SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEISTA JA NIIDEN MUUTOKSISTA

Poistonalaisten hyödykkeiden poistot on laskettu kunnanvaltuuston 12.12.2012 vahvistaman poistosuunnitelman mukaisesti.

Mikäli poistosuunnitelmassa on omaisuuslajin kohdalla vällys, on käytetty tiukinta/lyhintä poisto-aikaa.

Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden osalta poistot tehdään käyttöönottotilikaudelta yksinkertaistetun menetelmän mukaisesti puolet koko tilikauden normaalipoistoista. Muiden omaisuuslajien osalta poistot on aloitettu, kun hyödyke on otettu käyttöön.

Investointiraja on 10 000 euroa. Ensikertaisen kalustamisen osalta ei noudateta rakennusten poisto-aikaa.

*Hyödykkeen perusparannusmeno lisätään hyödykkeen poistamattomaan hankintamenoon ja poistetaan jäljellä olevan poistoajan kuluessa, jollei erilliseen poistosuunnitelmaan ole erityistä syytä. Perusparannusmenon poikkeavaa poisto-aikaa koskeva määrittely tehdään perusparannushankkeen taloudelliseen merkitykseen perustuen hankesuunnitelman yhteydessä.

Vuonna 2024 tehtiin lisäksi kertapoistot purkukuntoisista rakennuksista.

	Menetelmä	Aika vuo- sina	Poisto %
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET			
Aineettomat oikeudet	tasapoisto	5	20
Tietokoneohjelmistot	tasapoisto	2	50
Muut pitkävaikutteiset menot			
Perustamis- ja järjestelymenot	tasapoisto	2	50
Tutkimus- ja kehittämismenot	tasapoisto	2	50
Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	2	50
Konserniliikearvo	tasapoisto	2	50
Liikearvo	tasapoisto	2	50
Muut	tasapoisto	2	50
AINEELLISET HYÖDYKKEET			
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa		
Rakennukset			
Asuinrakennukset	tasapoisto	30	3,3
Hallinto ja laitusrakennukset	tasapoisto	20–30	5–3,3
Vapaa-ajan rakennukset	tasapoisto	20	5
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasapoisto	20	5
Muut rakennukset/taloussrakennukset	tasapoisto	10	10
Rakennusten peruskorjaukset	*		
Vanhana ostetut rakennukset	*		
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Maa ja vesirakenteet			
Kadut, tiet, torit, puistot	menojäämä		15–20
Sillat, laiturit, uimalat	menojäämä		15–25
Muut maa- ja vesirakenteet	menojäämä		20
Johtoverkostot ja laitteet			
Vedenjakeluverkosto	menojäämä		8–10
Viemäriverkosto	menojäämä		8–10
Kaukolämpöverkko	menojäämä		15
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	menojäämä		20
Puhelin- ja tietoliikenneverkko, keskusasema ja alakeskukset	menojäämä		22
Maakaasuverkko	menojäämä		15
Muut putki- ja kaapeliverkot	menojäämä		20
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet			
Sähkö-, vesi- ja lämpölaitosten laitteet	tasapoisto	10–20	10–5
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	tasapoisto	15	6,7
Liikenteen ohjauslaitteet	tasapoisto	10	10
Muut kiinteät koneet laitteet ja rakenteet	tasapoisto	10	10
Koneet ja kalusto			
Kuljetusvälineet			
Rautaiset alukset	tasapoisto	15	6,7

Puiset alukset ja uivat työkoneet	tasapoisto	8	12,5
Muut kuljetusvälineet	tasapoisto	4	25
Muut koneet ja kalusto			
Muut liikkuvat työkoneet	tasapoisto	5	20
Muut raskaat koneet	tasapoisto	10	10
Muut kevyet koneet	tasapoisto	5	20
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	tasapoisto	5	20
Atk-laitteet	tasapoisto	3	33,3
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	3-5	33,3-20
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat	käytön mukaan		
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa		

12. PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSET

-

13. PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSVOITOT JA -TAPPIOT

	Konserni		Lempäälä	
	2024	2023	2024	2023
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	449 192,78	525 114,39	449 192,78	525 114,39
<i>Luovutusvoitot yhteensä</i>	<i>449 192,78</i>	<i>525 114,39</i>	<i>449 192,78</i>	<i>525 114,39</i>
Muut toimintakulut				
Osakkeiden luovutustappiot	0,00	22 933,91	0,00	22 933,91
<i>Luovutustappiot yhteensä</i>	<i>0,00</i>	<i>22 933,91</i>	<i>0,00</i>	<i>22 933,91</i>

14. SATUNNAISTEN TUOTTOJEN JA KULUJEN ERITTELY

-

15. OSINKOTUOTTOJEN JA PERUSPÄÄOMAN KORKOTUOTTOJEN ERITTELY

	Lempäälä	
	2024	2023
Osinkotuotot muista yhteisöistä	254 706,93	269 933,13
<i>Yhteensä</i>	<i>254 706,93</i>	<i>269 933,13</i>

16. ERITTELY POISTOERON MUUTOKSISTA

-

Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

17. KULUIKSI KIRJAAMATTOMAT MENOT JA PÄÄOMA-ALENNUKSET

-

18. ARVONKOROTUKSET

	Konserni		Lempäälä	
	2024	2023	2024	2023
Maa- ja vesialueiden arvonnkorotukset	1 431,74	1 431,74	0,00	0,00

19. PYSYVIEN VASTAAVIEN ERITTELY

Aineettomat hyödykkeet

Konserni

	Aineet- tomat oikeu- det	Tieto- ko- neoh- jelmis- tot	Kon- serni- liike- arvo	Lii- kearvo	Muut pitkä- vaikuttei- set menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	218 243,57	218 243,57
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00	107 831,26	107 831,26
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poisto	0,00	0,00	0,00	0,00	-218 343,57	-218 343,57
Arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	107 731,26	107 731,26
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	107 731,26	107 731,26

Aineelliset hyödykkeet

Lempäälä

Lempäälä	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja kesk.eräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	36 900 735,39 494 388,00	46 313 426,69	23 972 912,29	85 010,27	61 388,60	10 511 023,64 10 511 023,64	117 844 496,88 11 005 411,64
Lisäykset tilikauden aikana	2 913 903,08	2 585 659,33	1 824 494,99	0,00	0,00	28 353 089,10	35 677 146,50
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	-704 632,00	-20 000,00	0,00	0,00	-486 919,64	-1 211 551,64
Vähennykset tilikauden aikana	-54 598,92	0,00	0,00	0,00	0,00	-25 963,50	-80 562,42
Siirrot erien välillä	0,00	5 406 557,42	1 662 349,34	0,00	0,00	-7 068 906,76	0,00
Tilikauden poisto	0,00	-5 413 090,45	-4 818 267,04	-35 454,87	0,00	0,00	-10 266 812,36
Poistamaton hankintameno 31.12.	39 760 039,55	48 187 920,99	22 621 489,58	49 555,40	61 388,60	31 282 322,84	141 962 716,96
Kirjanpito-arvo 31.12.	39 760 039,55	48 187 920,99	22 621 489,58	49 555,40	61 388,60	31 282 322,84	141 962 716,96

Maa- ja vesialueet erittely

	Konserni		Lempäälä	
	2024	2023	2024	2023
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut*	1 211 208,08	1 072 153,31	1 156 763,31	792 738,04
Muut maa- ja vesialueet	40 202 517,66	37 923 491,27	38 603 276,24	36 406 347,39
Arvonkorotukset	1 431,74	1 431,74	0,00	0,00
Maa- ja vesialueet yhteensä	41 415 157,47	38 997 076,31	39 760 039,55	37 199 085,43

*Kiinteistöjen liittymismaksuja 2023 korjattu kunnan osalta.

Sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

Lempäälä

	Osakkeet konserniyh- tiöt	Osakkeet omistusyhtey- s-yhteisöt	Kuntayh- tymä- osuudet	Muut osak- keet ja osuu- det	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	26 956 288,10	1 051 620,04	337 005,91	9 002 386,48	37 347 300,53
<i>Hankintameno 31.12.</i>	<i>26 956 288,10</i>	<i>1 051 620,04</i>	<i>337 005,91</i>	<i>9 002 386,48</i>	<i>37 347 300,53</i>
Arvonlennukset	0,00	0,00	0,00	-15 610,00	-15 610,00
<i>Kirjanpitoarvo 31.12.</i>	<i>26 956 288,10</i>	<i>1 051 620,04</i>	<i>337 005,91</i>	<i>8 986 776,48</i>	<i>37 331 690,53</i>

Joukkovelkakirja-, muut laina- ja muut saamiset

Lempäälä

	Jvk-lai- nasaa- miset	Saamiset kon- serniyhteisöt	Saamiset kuntayhty- mät	Saamiset muut yhtei- söt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	0,00	30 105 402,03	0,00	546 426,89	30 651 828,92
Lisäykset	0,00	136 371,86	0,00	0,00	136 371,86
Vähennykset	0,00	-100 000,00	0,00	-10 000,00	-110 000,00
Hankintameno 31.12.	0,00	30 141 773,89	0,00	536 426,89	30 678 200,78

Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot

20.–22. OMISTUKSET TYTÄRYHTEISÖISSÄ, KUNTAYHTYMISSÄ JA OSAKKUUSYHTEISÖISSÄ

Nimi	Y-tunnus	Kun- nan omis- tus- osuus %	Kon- ser- nin omis- tus- osuus %	Kuntakonsernin		
				osuus omasta pää- omasta (€)	osuus vie- raasta pää- omasta (€)	osuus tili- kauden tu- loksesta (€)
Tytäryhteisöt						
Lempäälän Lämpö Oy	0150718-8	100	100	4 048 584,08	7 569 224,77	312 294,42
Lempäälän Energia Oy	0150764-7		100	634 644,61	16 767 130,53	3 918,38
Lempäälän Vuokrakodit Oy	0512440-8	100	100	1 230 817,36	34 139 936,54	-2 624,26
Lempäälän Kiinteistöhuolto ja - tekniikka LEKITEK Oy	0282724-7	87,2	100	485 299,32	1 081 865,17	54 882,16
Lempäälän Vesi Oy	3096224-3	100	100	8 730 904,90	41 996 365,25	-185 970,95
Lempon Parkkikiinteistöt Oy (ent Lempon Parkki Oy)	2762349-4	100	100	4 489 109,69	3 753 150,89	-432 504,63
Lempon Parkki Oy	3141160-3		100	277 314,73	49 915,99	16 026,52
Lempäälän Kehitys Oy	1558681-7	98,3	100	293 721,37	102 531,43	30 818,38
Lempäälän Kuljun Koulutalo Oy	1904099-3	85,6	85,55	4 902 427,78	16 122,78	4,73
Kiinteistö Oy Moisio Teolli- suustalo	0644841-2	100	100	228 647,92	4 156,16	-1 145,12
Koy Lempäälän Uimahalli	3216682-2	55	55	1 894 618,29	21 440 713,23	-287 054,81
Kuntayhtymät						
Pirkanmaan Liitto	0828308-4	3,43	3,43	55 713,82	2 519 493,02	3 321,10
Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä	2014682-4	5,46	5,46	34 943,97	319 141,98	3 004,83
Valkeakosken seudun koulu- tuskuntayhtymä	0206289-7	4,21	4,21	443 400,60	2 000 067,36	17 207,85
Osakkuusyhteisöt						
Aleksinvirasto Oy	0357519-2	41,8	41,8	376 610,82	4 065,49	937,97
Asunto Oy Lemposrinne	0150840-4		34,04	232 610,87	102 623,15	0,00
Asunto Oy Lempäälän Makasii- nipuisto	1471207-6		42,1	926 036,75	42 052,47	-6 340,47
Kiinteistö Oy Kiiltohaka	0231529-2	50	50	18 950,97	27 064,27	15 581,22
Kiinteistö Oy Sääksjärven Liike- keskus	0530771-4	47,3	47,3	164 789,87	4 374,19	4 580,60
Lempäälän Jäähalli Oy	0862088-8	39,9	42,1	154 766,79	494 429,20	-10 711,59

23. SAAMISTEN ERITTELY

	Lempäälä			
	2024		2023	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	415 675,49	0,00	232 882,54
Lainasaamiset	91 641,84	6 885 566,78	150 800,00	6 020 484,71
Siirtosaamiset	0,00	264 782,23	0,00	0,00
Yhteensä	91 641,84	7 566 024,50	150 800,00	6 253 367,25
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	0,00	0,00	168,22
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	168,22
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyy- söiltä				
Myyntisaamiset	0,00	0,00	0,00	11 817,13
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	11 817,13
Saamiset yhteensä	91 641,84	7 566 024,50	150 800,00	6 265 352,60

24. SIIRTOSAAMISIIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT

	Konserni		Lempäälä	
	2024	2023	2024	2023
Siirtyvät korot	30 886,87	49 526,73	20 153,61	41 180,06
Versaamiset	0,00	5 670,60	0,00	0,00
Jaksotetut henkilöstökulut	10 208,15	36 572,74	0,00	26 308,73
Kelan korvaus työterveyshuollosta	318 418,10	259 960,00	314 918,10	259 960,00
Ennakkomenot	264 894,35	378 925,72	247 550,08	369 325,72
Kuntalaskutus	1 880,16	0,00	0,00	0,00
Valtion tuet ja avustukset	34 406,00	136 137,00	34 406,00	136 137,00
Muut tuet ja avustukset	0,00	72 455,87	0,00	72 455,87
Korkojaksotukset	296 676,88	0,00	296 676,88	0,00
Koulutuskorvaukset	20 489,06	0,00	20 489,06	0,00
Muut siirtosaamiset	558 978,29	93 178,98	112 444,84	0,00
Yhteensä	1 536 837,86	1 032 427,64	1 046 638,57	905 367,38

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25. OMAN PÄÄOMAN ERITTELY

	Konserni		Lempäälä	
	2024	2023	2024	2023
Peruspääoma 1.1.	44 149 951,98	45 563 142,54	44 149 951,98	45 563 142,54
HVA-muutos	0,00	-1 413 190,56	0,00	-1 413 190,56
Peruspääoma 1.1. muutoksen jäl- keen	0,00	44 149 951,98	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	44 149 951,98	44 149 951,98	44 149 951,98	44 149 951,98
Yhdistysten ja säätiöiden peruspää- oma 1.1.	0,00	6 554,86	0,00	0,00
HVA muutos	0,00	-6 554,86	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 1.1.	1 431,74	11 213,82	0,00	0,00
HVA muutos	0,00	-9 782,09	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 1.1. muutok- sen jälkeen	0,00	1 431,74	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	1 431,74	1 431,74	0,00	0,00
Rahastopääomat 1.1.	9 868,74	10 136,40	0,00	0,00
HVA muutos	0,00	-267,66	0,00	0,00
Rahastopääomat 1.1. muutoksen jälkeen	0,00	9 868,74	0,00	0,00
Siirrot rahastosta	-239,77	-239,77	0,00	0,00
Rahastopääomat 31.12.	9 628,97	9 628,97	0,00	0,00
Rakennusrahasto 1.1.	702 848,51	702 848,51	0,00	0,00
Rakennusrahasto 31.12.	702 848,51	702 848,51	0,00	0,00
Muu oma rahasto 1.1.	1 507 200,07	1 507 200,07	0,00	0,00
Muu oma rahasto 31.12.	1 507 200,07	1 507 200,07	0,00	0,00
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	2 219 677,55	2 219 677,55	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	28 377 181,02	25 334 072,15	34 624 145,68	33 076 877,84
HVA muutos	0,00	-1 909 487,44	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1. muutoksen jälkeen	28 377 181,02	23 424 584,71	34 624 145,68	0,00
Aikaisempiin tilikausiin liittyvät korjaukset*	-409 642,30	0,00	409 642,30	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	27 967 538,72	23 424 584,71	35 033 787,98	33 076 877,84
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 360 732,06	4 542 954,01	-74 224,07	1 547 267,84
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	<i>72 977 628,15</i>	<i>74 338 599,98</i>	<i>79 109 515,89</i>	<i>78 774 097,66</i>

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät

	Lempäälä	
	2024	2023
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.*	35 033 787,98	33 076 877,84
Tilikauden yli-/alijäämä	-74 224,07	1 547 267,84
Kertynyt poistoero 31.12.	2 291 049,61	2 843 893,69
Vapaaehtoiset varaukset 31.12.	12 100 000,00	13 300 000,03
Kertynyt yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittely- erät yhteensä	49 350 613,52	50 768 039,40

*Edellisten tilikausien yli/alijäämää korjattu liitetiedossa 5 kerrotun mukaisesti

26. ERITTELY POISTOEROISTA

	Lempäälä	
	2024	2023
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	2 291 049,61	2 843 893,69

27. PITKÄAIKAISET VELAT

	Lempäälä	
	2024	2023
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok- silta	31 385 051,86	17 675 021,54
Pitkäaikaiset velat yhteensä	31 385 051,86	17 675 021,54

28. JOUKKOVELKAKIRJALAINAT

	Lempäälä	
	2024	2023
OP, sopimus 143863	0,00	1 500 000,00
Kuntarahoitus, sopimus 331132	0,00	1 500 000,00
Kuntarahoitus, sopimus 332176	0,00	20 500 000,00
Kuntarahoitus, sopimus 369576	4 000 000,00	0,00
Kuntarahoitus, sopimus 371180	2 000 000,00	0,00
Kuntarahoitus, sopimus 371835	26 500 000,00	0,00
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	32 500 000,00	23 500 000,00

29. PAKOLLISET VARAUKSET

-

30. VIERAS PÄÄOMA

	2024		2023	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Lainat	0,00	1 452 863,66	0,00	3 580 445,91
Ostovelat	0,00	412 918,44	0,00	792 678,23
Yhteensä	0,00	1 865 782,10	0,00	4 373 124,14
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	5 645,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	5 645,00

31. SEKKITILILIMIITTI

-

32. MUIDEN VELKOJEN ERITTELY

	Konserni	
	2024	2023
Muut velat		
Liittymismaksut	5 395 790,07	5 687 067,64
Muut velat	7 459,44	8 073,69
Muut velat yhteensä	5 403 249,51	5 695 141,33

33. SIIRTOVELKOKIIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT

	Konserni		Lempäälä	
	2024	2023	2024	2023
Verovalat	2 416,99	0,00	0,00	0,00
Jaksotetut henkilöstökulut	6 472 940,27	6 716 297,75	5 571 297,75	5 774 009,07
Korkojaksotukset	937 749,08	956 404,52	337 568,87	346 552,33
Tuloennakot	235 613,98	924 076,30	225 253,41	903 503,53
Muut siirtovalat	404 746,75	781 060,40	249 967,43	503 725,79
Yhteensä	8 053 467,07	9 377 838,97	6 384 087,46	7 527 790,72

Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

34. KIINNITYKSET, PANTTAUKSET TAI MUUT OMAISUUSVELKOJEN VAKUUDET

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni	
	2024	2023
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	13 816 320,53	14 524 988,06
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	27 533 030,96	29 083 134,98
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	27 533 030,96	29 083 134,98

35.–37. VAKUUDET JA TAKAUKSET

-

38. VUOKRAVASTUUT

	Konserni		Lempäälä	
	2024	2023	2024	2023
Toimitilojen vuokravastuut	35 798 959,86	38 975 898,20	35 746 802,77	38 920 255,51
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	2 899 959,93	3 662 403,97	2 849 784,63	3 597 835,83
Maa-alueiden vuokravastuut	859 868,76	826 531,20	0,00	0,00
Muut vuokravastuut	2 492 774,91	2 658 384,29	0,00	7 307,14
Vuokravastuut yhteensä	32 054 674,82	46 123 217,66	28 599 698,76	42 525 398,48
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	4 381 112,99	4 144 210,76	4 100 398,42	3 884 570,25

39.–40. VASTUUSITOUMUKSET

Järjestelyjen tarkoitus

Lempäälä
2024 2023

Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

Alkuperäinen pääoma

88 465 356,00 79 265 356,00

Jäljellä oleva pääoma

56 863 262,99 56 906 859,91

Takaukset osakkuusyhteisöjen puolesta

Alkuperäinen pääoma

1 246 396,00 1 246 396,00

Jäljellä oleva pääoma

637 722,60 730 833,70

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista

Lempäälä
2024 2023

Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.

213 565 227,00 203 911 483,00

Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.

229 176,00 162 318,00

41. MUUT KUNTAA KOSKEVAT TASEEN ULKOPUOLISET JÄRJESTELYT

Maankäytösopimuksien velvoitteet 2024

Yksityisten maanomistajien kanssa tehtyihin seuraaviin maankäytösopimukseen sisältyy kunnan tehtäviksi tulevia kunnallistekniikan rakentamisvelvoitteita (tilanne 31.12.2024):

- Hiiroksentien asemakaavan muutosalueen (kaavanumero 4044) kunnallistekniikan rakentamisesta on sovittu alueen maanomistajien kanssa vuonna 2019, että jalankululle ja polkupyöräilylle varattu tie/katu suunnitellaan ja rakennetaan 12 kuukauden kuluessa asemakaavan lainvoimaistumisesta, mikäli alueen tonttien rakentaminen on alkanut.

Asemakaavan muutos vahvistunut 16.6.2021. Hulevesiviemäriverkostoa on rakennettu vuoden 2022 aikana. Hiiroksentiellä on tehty Kenttätie ja Hiiroksentie Hiiroksenkujaan risteykseen asti. Hiiroksentien loppuosa odottaa kerrostalotontin rakentumista. Rakennuslupa on ollut hallinto-oikeudessa jo yli vuoden; Tahtotila on edelleen rakentaa tontille

- Linnajärventien itäosan asemakaavan muutosalueen (kaavanumero 10049) kunnallistekniikan rakentamisesta on sovittu alueen maanomistajien kanssa vuonna 2021, että kadut ja muu kunnallistekniikka suunnitellaan ja rakennetaan 36 kuukauden kuluessa asemakaavan lainvoimaistumisesta, mikäli alueen tonttien rakentaminen on alkanut.

Asemakaavan muutos vahvistunut 5.10.2022. Infrasuunnittelu on käynnissä katujen ja kunnallistekniikan osalta. Rakentaminen tapahtuu vuosien 2024–2025 aikana. Saneeraus toteutetaan Rutaperäntien risteyksestä ratasillalle saakka. Vuonna 2025 saneerataan

Rutaperäntie, Rutaperänkuja, Onnelanraitti ja Rutaperäntieltä haarautuva kevyen liikenteen väylä.

- Asemakorttelin asemakaavan muutosalueen (kaavanumero 4042) kunnallistekniikan rakentamisesta on sovittu alueen maanomistajan kanssa vuonna 2021, että jalankululle varattu katu (Mainiemenkuja) suunnitellaan ja rakennetaan 12 kuukauden kuluessa asemakaavan lainvoimaistumisesta, mikäli asemakaava-alueen korttelien 34 ja 35 rakentaminen tätä edellyttää.

Asemakaavan muutos vahvistunut 11.8.2021. Mainiemenkuja on rakennettu kantavan kerroksen yläpintaan saakka. Kivityöt odottavat korttelin rakentumista. Jalankululle varattu katu rakennetaan aikaisintaan vuonna 2025, kun korttelien 34/35 rakentaminen sitä edellyttää.

Muut sopimusvastuut

Kunta on tehnyt palvelusopimuksen (2019) talous- ja palkanlaskentapalveluiden tuottamisesta Sarastia Oy:n (in house) kanssa. Palvelusopimus on astunut voimaan 1.1.2020 alkaen.

Järjestelyjen tarkoitus	Konserni	
	2024	2023
Sopimusvastuut		
Arvonlisäveron palautusvastuu	238 600,87	295 041,04

Johdannaissopimukset

Lempäälän kunnan lainasalkkusuojaus ja siihen liittyvät johdannaissopimukset on alun perin toteutettu keväällä 2015 tehdyn lainasalkun analyysin pohjalta. Suojausta oli tarpeen päivittää, sillä kunnan investointiohjelmaa rahoitetaan aiempaa enemmän vieraalla pääomalla ja toisaalta kohonneen markkinakorkotason vaikutus näkyy aiempaa selvemmin talouden ennusteissa. Lisäksi lainasalkkuun kohdistuu tulevinakin vuosina merkittävä uudelleenrahoitustarve. Suojausstrategialla portfoliosuojataan lainasalkkua, jonka nykyinen ja tuleva velkamäärä on todennettavissa tilinpäätöksistä, taloussuunnitelmasta ja kuntastrategiasta. Suojausaste kohoaa aluksi liki 80 %:iin ja suojausaste laskee noin 50 %:iin vuonna 2027. Suojaukset ovat voimassa vuoteen 2047 asti. Suojausasteen nosto pystyttiin toteuttamaan järkevään korkotasoon hyödyntämällä vanhojen sopimusten positiivista markkina-arvoa. Alla eritellyt, suojausstrategian mukaiset nykyiset koronvaihtosopimukset ovat luonteeltaan suojaavia:

- niiden tarkoitus on suojata kunnan nykyistä ja tulevaa vaihtuvakorkoista lainasalkkua markkinakorkotason nousulta,
- korkotason noustessa sopimuksista maksetaan aina markkinakorkotasoa matalampaa korkoa,
- korkotason noustessa sopimusten positiivinen markkina-arvo kasvaa,
- sopimukset kumoavat kokonaan tai osittain korkojen nousun aiheuttaman korkokulujen kasvamisen,
- sopimukset voidaan aina muokata tavallisiksi koronvaihtosopimuksiksi ja markkina-arvo on tällöin aina positiivinen.

JOHDANNAISSOPIMUKSET

Järjestelyn tarkoitus	Lempäälän kuntakonserni		Lempäälän kunta	
	2024	2023	2024	2023
Käypä arvo	Käypä arvo	Käypä arvo	Käypä arvo	Käypä arvo
1 Pohjola Pankki Oy, aiempi pääsuoja LEMPAALA1, 30 milj. €:n (bullet) kynnnyksellinen koronvaihtosopimus on korotettu pääomaltaan 60 milj. €:oon päivitettyllä sopimuksella LEMPAALA4. Pääoma alenee taloussuunnitelmakauden 2024-2026 jälkeen 50 milj. €:oon, josta se lähtee tasalyhennyksin alenemaan tasoon 40 milj. €:oon, kunnes sopimus päättyy vuonna 2048. Ohessa päivitetyn sopimuksen tiedot ja suluissa korvatun sopimuksen tiedot. Sopimus on tehty kiinteään 2,095 % korkotasoon (1,6 %) siten, että kynnyskatto on 4,25 % (4 %). 3 kk euribor-viitekoron noustessa yli 4,25 %:n sopimus on yhä suojaava, koska maksettava korkotaso on sovittu vaihtuvaa korkoa alemmaksi (viitekorko - 1 %). Herkkyys; korkokäyrän nousu +1 %:lla = vajaan 5,3 milj. €.	-2 774 639	-2 644 086	-2 774 639	-2 644 086
2 Pohjola Pankki Oy, sopimusnimi LEMPAALA2, pääomaltaan 5 milj. € kynnnyksellinen koronvaihtosopimus on päivitetty sopimuksella LEMPAALA5 voimassaoloajan, kynnyskaton ja kiinteän korkotason osalta vuonna 2023. Ohessa päivitetyn sopimuksen tiedot ja suluissa korvatun sopimuksen tiedot. LEMPAALA5 on voimassa 15.5.2023 - 15.11.2045 (15.2.2024 - 15.2.2046). Sopimus on tehty kiinteään 0,84 % korkotasoon (0,93 %) siten, että kynnyskatto on 4,25 % (5 %). 6 kk euribor-viitekoron (3 kk euribor) noustessa yli 4,25 %:n sopimus on yhä suojaava, koska maksettava korkotaso on sovittu vaihtuvaa korkoa alemmaksi (viitekorko - 1 %). Herkkyys; korkokäyrän nousu +1 %:lla = vajaan 0,32 milj. €.	646 323	640 966	646 323	640 966
3 Pohjola Pankki Oy, sopimusnimi LEMPAALA3 on tehty suojaamaan kunnan koko lainasalkun korkoriskiä pitkällä aikavälillä. Pääomaltaan 5 milj. € kynnnyksellinen koronvaihtosopimus on päivitetty sopimuksella LEMPAALA6 voimassaoloajan, kynnyskaton ja kiinteän korkotason osalta vuonna 2023. Ohessa päivitetyn sopimuksen tiedot ja suluissa korvatun sopimuksen tiedot. LEMPAALA6 on voimassa 21.6.2023 - 21.12.2045 (21.3.2024 - 21.3.2046). Sopimus on tehty kiinteään 0,88 % korkotasoon (0,97 %) siten, että kynnyskatto on 4,25 % (5 %). 6 kk euribor-viitekoron (3 kk euribor) noustessa yli 4,25 %:n sopimus on yhä suojaava, koska maksettava korkotaso on sovittu vaihtuvaa korkoa alemmaksi (viitekorko - 1 %). Herkkyys; korkokäyrän nousu +1 %:lla = vajaan 0,32 milj. €.	607 255	595 778	607 255	595 778

4 Pohjola Pankki Oy, sopimus nro 403 014 on optio koronvaihtosopimukseen. Lempäälän kunta on myynyt swaption, jonka avulla on vuonna 2015 purettu kolme Pohjola Pankin kanssa v.2012 tehtyä koronvaihtosopimusta ilman välitöntä kassavirtavaikutusta. Toimenpiteellä kunta alensi lainasalkun korkokustannuksia. Sopimuksen pääoma on 10 milj. euroa ja pankilla on oikeus toteuttaa 3 kk euriboria vastaan koronvaihtosopimus ajalle 26.6.2025 - 26.6.2045 kiinteään korkotasoon 0,7 %. Sopimuksessa on molemmin puolinen ennenaikaisen päättymisen erityisehto, jossa joko pankki tai kunta päättää ennenaikaisesta sopimuksen päättämisestä vuonna 2025 ja aina 5 vuoden välein tästä eteenpäin. Mikäli sopimus toteutuu alkaen 26.6.2025, se on tavallinen suojaava koronvaihtosopimus, jonka toteutustaso on huomattavasti alle teko- ja nykyhetken markkinatasojen. Mikäli sopimus ei toteudu, on sen markkina-arvo eräpäivänä 0 € ja se erääntyy arvottomana. Herkkyyys; korkokäyrän nousu +1 %:lla = n. 1000 €.	-1	-59 810	-1	-59 810
5 Kuntarahhoitus Oyj, sopimus nro 32076, Lempäälän Energia Oy:n investointilainan alenevaan pääomaan vuoteen 2027 asti kytketty koronvaihtosopimus, jolla on suojauduttu markkinakoron nousua vastaan, kiinteä korko 1,642 %. Sopimuksen pääomasaldo 31.12.2023 on 724 144 €.	3 635	13 259		

Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

42. HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 31.12.

	Lempäälä	
	2024	2023
Kunnanhallitus	39	41
Elinvoimalautakunta	32	37
Yhteisölahtakunta	41	43
Kasvatus- ja opetuslautakunta	802	838
Yhdyskuntalahtakunta	49	50
Yhteensä	963	1009
	2024	2023
Kunnanhallitus		
Elinvoimapalvelut	32	37
Hallintoprosessi	24	25
Henkilöstöprosessi	10	10
Talousprosessi	5	6
Yhteisölahtakunta		
Yhteisöpalvelun palvelualueen hallinto ja alueelliset palvelut	5	7
Liikuntapalvelut	4	3
Kirjastopalvelut	18	18
Kulttuuripalvelut	4	4
Nuorisopalvelut	10	11
Kasvatus- ja opetuslautakunta		
Hallinto ja alueelliset palvelut, kasvatus ja opetus	135	132
Osake toimintamalli	0	4
Opetuspalvelut	375	382
Varhaiskasvatuspalvelut	246	273
Ruokapalvelut	46	47
Yhdyskuntalahtakunta/Yhdyskunnan palvelualue		
Yhdyskunnan palvelualueen hallinto ja seudulliset palvelut	3	3
Tilat ja rakennuttaminen	8	8
Tontti- ja mittauspalvelut	9	10
Infrapalvelut	10	9
Maankäytön suunnittelu	8	10
Rakennus- ja ympäristövalvonta	11	10
Henkilöstö yhteensä 31.12.	963	1009

43. HENKILÖSTÖKULUT

	Lempäälä	
	2024	2023
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	47 584 326,93	47 613 176,86
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	<i>47 584 326,93</i>	<i>47 613 176,86</i>

44. LUOTTAMUSHENKILÖN PALKKIOSTA PERITYT JA TILITETYT LUOTTAMUSHENKILÖMAKSUT

	Lempäälä	
	2024	2023
Keskustan Lempäälän kunnallisjärjestö ry	7 669,59	6 576,00
Kokoomuksen Lempäälän kunnallisjärjestö ry	15 476,52	14 741,74
Lempäälän Perussuomalaiset ry	5 307,63	4 996,40
Lempäälän Sosialidemokraattinen kunnallisjärjestö ry	11 575,07	10 302,83
Lempäälän Vihreät ry	4 514,37	3 589,53
Suomen Kristillisdemokraattien Lempäälän paikallisosasto	4 436,90	3 572,90
Vasemmistoliiton Lempäälän kunnallisjärjestö ry	2 312,29	1 901,89
<i>Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä</i>	<i>51 292,37</i>	<i>45 681,29</i>

45. TILINTARKASTAJAN PALKKIOT

	Lempäälä	
	2024	2023
BDO Audiator Oy		
Tilintarkastus	18 741,86	35 465,68
Tilintarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	3 078,74	2 674,17
Muut palvelut	1 707,94	250,00
<i>Palkkiot yhteensä</i>	<i>23 528,54</i>	<i>38 389,85</i>

46. INTRESSITAHOJEN VÄLISET OLENNAISET JA EI-TAVANOMAISET LIIKETOIMET

Kunnan ja sen konserniyhtiöiden väliset liiketoimet

Lempäälän Vesi Oy:

Vuoden 2019 tilinpäätöksen yhteydessä toteutettiin vesiliikelaitoksen liiketoimintakauppa ja Lempäälän Vesi Oy aloitti liiketoimintansa vuonna 2020. Yhtiön perustamistoimien yhteydessä osa liiketoimintakaupan kauppahinnasta jäi Lempäälän Vesi Oy:n vastattavaksi ns. perustamislainojen (2) takaisinmaksuvastuuna. Lempäälän kunnalle tapahtuva lainojen takaisinmaksujen aikataulut on sopeutettu yhtiön liiketoimintasuunnitelmaan. Velan ehtoja voidaan muuttaa 3 vuoden välein velallisen ja Lempäälän kunnan välisellä sopimuksella.

Alkuperäinen perustamislaina nro 1: pääoma 15,0 milj. €, ilman vuosilyhennyksiä oleva 10 vuoden ns. bullet-laina, korko 1,05 %. Laina-ajan jälkeen osapuolet sopivat neuvottelevat jatkorahoituksen muodon ja tekevät sitä koskevan rahoitus sopimuksen.

- Kunnanhallituksen päätöksellä 09.10.2023 §238 velan ehtoja on muutettu siten, että lainan lyhennys vuosina 2024-2025 on 100 000 euroa/vuosi, vuonna 2026 205 000 euroa / vuosi ja vuodesta 2027 lukien lainapääomaa lyhennetään tasalyhennyksin laina-ajan loppuun vuoteen 2058 asti. Lisäksi perustamislainasta perittävä korko on 2 % 1.1.2024 lukien.

Perustamislaina nro 2: pääoma 14.863.739 €, laina-aika 31.12.2019 - 30.06.2058, tasalyhennykset 6 kk välein 1.1.2024 lukien, korko 1,05 %. Velan ehtoja voidaan muuttaa 3 vuoden välein velallisen ja Lempäälän kunnan välisellä sopimuksella.

- Kunnanhallituksen päätöksellä 09.10.2023 §238 velan ehtoja on muutettu siten, että perustamislainasta perittävä korko on 2 % 1.1.2024 lukien

Lempäälän Vuokrakodit Oy:

Kunta on myöntänyt 100 % tytäryhtiön Lempäälän Vuokrakodit Oy:n omistamalle As Oy Kurjenjalalle (vuonna 1991) ja As Oy Tuiskunkartanolle (vuonna 1993) pitkäaikaiset lainat. Lyhennykset on sovittu tapahtuvaksi 2 vuodessa yhtiöiden saamien valtion asuntolainojen takaisinmaksujen jälkeen. Lainojen pääomat ovat 35 958,16 € ja 41 930,09 €. As Oy Kurjenjalan lainan takaisinmaksun 1. erä oli joulukuussa 2024 ja As Oy Tuiskunkartanon lainan takaisinmaksun 1. erä on joulukuussa 2025.

Lempäälän Kiinteistöhuolto ja -tekniikka LEKITEK Oy:

Kunta on yhdessä Lempäälän Kiinteistöhuolto ja -tekniikka LEKITEK Oy:n kanssa laatinut joulukuussa 2020 edelleen voimassa olevan palvelusopimuksen (alkaen 1.1.2021) siivous-, kiinteistöhuolto-, viher- ja liikuntapaikkapalveluiden sekä laitos- ja välinehuollon palveluiden osalta. Laitos- ja välinehuollon osuus ko. sopimuksesta on päättynyt hyvinvointialueuudistuksen myötä.

Lempäälän Kehitys Oy:

Kunta on laatinut Lempäälän Kehitys Oy:n kanssa joulukuussa 2023 elinkeinopalveluja koskevan palvelusopimuksen 1.1.-31.12.2024 väliseksi ajaksi. Sopimus on hyväksytty elinvoimajaostossa.

Kunnan ja sen osakkuusyhteisöjen väliset liiketoimet

Lempäälän Jäähalli Oy:

Kunta on myöntänyt osaomistamalleen Lempäälän Jäähalli Oy:lle 283 000 € lainan, jonka pääoma 31.12.2024 on 280 000 €. Lainan korko on euribor 12 kk + 1,0 %. Lisäksi kunta on myöntänyt yhtiön investointeihin otetuille rahalaitoslainoille omavelkaisen takauksen. Taattujen lainojen enimmäispääomaksi on päätöksellä rajattu 1 308 053,72 € ja takauspäättös edellyttää lainakan-
nan osittaista korkosuojausta. Takauksen vastavakuutena on yhtiön kiinnittämät pantti- ja halti-
javelkakirjat. Sekä takaus- että lainapäättös ovat tehty ennen kuntalain 2015 voimaantuloa.

Liiketoimet muiden intressitahojen kanssa (kunnanjohtaja, kunnanhallituksen jäsenet ja va-
rajäsenet, kunnan muiden toimielinten puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat sekä johtavat
viranhaltijat)

Muiden intressitahojen kanssa ei ole ollut olennaisia, tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

ERIYTETTY LASKELMAT

	1.1.-31.12.2024
Liikevaihto	1 215 120,00
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00
Materiaalit ja palvelut	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-899 168,84
Palvelujen ostot	-717 304,82
Henkilöstökulut	-81 640,00
Suunnitelman mukaiset poistot	-935 463,37
Muut toimintakulut	-324 573,25
Ylijäämä/alijäämä	-1 743 030,28

Eriytetty laskelma sisältää ulkopuolisille toimijoille vuokrattujen toimitilojen yhteisen tuloslaskelman. Suoraan kohteille kirjattujen erilliskustannusten lisäksi yleiskustannukset on kohdistettu kohteille erillisen laskelman mukaan.

Laskelma ei sisällä hyvinvointialuesiirron yhteydessä 1.1.2023 siirtyneitä SOTE-kiinteistöjen vuokrasopimuksia. Kilpailu- ja kuluttajaviraston ohjeistuksen mukaisesti kunta ei tällöin toimi siirtymäkauden aikana kuntalain 15 luvun tarkoittamalla tavalla markkinoilla.

ALLEKIRJOITUKSET

Tilinpäätöksen allekirjoitus
Lempäälässä 31.3.2025
Lempäälän kunnanhallitus

Petäkoski-Hult Tuula

Huhtala Pasi

Niemi Veijo

Huhtala Anita

Palokangas Juho

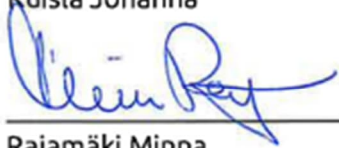
Korkatti Mika **PIIA NURHELA**

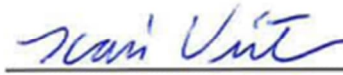
Kuisla Johanna

Perälä Antti

Rajamäki Minna

Virtanen Kari

Österberg Pauliina **TUUKKA LIIVIA**

Pajari Noora, kunnanjohtaja

Tilintarkastajan tilinpäätösmerkintä
Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus
Lempäälässä ___pnä _____kuuta 2025

LUETTELOT JA SELVITYKSET

KIRJANPITOKIRJAT

Tasekirja

Tase-erittelyt

Pääkirja

Päiväkirja

APUKIRJAT

Myyntireskontra

Ostoreskontra

Käyttöomaisuus

Konsernikirjanpito

SÄILYTYSTAPA

Sidottu kirja

Sähköinen arkistointi

Sähköinen arkistointi

Sähköinen arkistointi

SÄILYTYSTAPA

Sähköinen arkistointi

Sähköinen arkistointi

Sähköinen arkistointi

Sähköinen arkistointi

TOSITELAJIT

Kirjanpito

193AS21

AKT

ALV

KPA

0

52

53

170

130

120

TAPAHTUMA

Alkusaldot

Aktivoinnit

Alv-maksuajo

Kirjanpitotapahtuman palautustapahtuma

Ceepos kp -liittymä

Jamix kp -liittymä

Haahtela kp -liittymä

Muistiotositteet Excelistä

Palkkatositteet

Pankkitositteet

SÄILYTYSTAPA

Sähköisessä järjestelmässä

Sähköisessä järjestelmässä

Sähköisessä järjestelmässä

Sähköisessä järjestelmässä

Sähköinen arkistointi

Sähköinen arkistointi

Sähköisessä järjestelmässä

Sähköinen arkistointi

Sähköinen arkistointi

Sähköinen arkistointi

Myyntireskontra

HYV

377

31

34

10–71

32

31

Hyvitysten palautus

Korkolaskutosite

Asiakkaan manuaaliset kohdistukset

Asiakkaan manuaaliset suoritukset

Laskulajit 10–71

Perintä toimeksiantoliittymä

Perintätoimiston suoritukset

Asiakkaan viitemaksut

Sähköisessä järjestelmässä

Sähköisessä järjestelmässä

Sähköisessä järjestelmässä

Sähköisessä järjestelmässä

Sähköisessä järjestelmässä

Sähköisessä järjestelmässä

Sähköisessä järjestelmässä

Sähköinen arkistointi

Ostoreskontra

200

21

Ostolaskut Rondo

Ostoreskontramaksut

Sähköinen arkistointi

Sähköisessä järjestelmässä

Käyttöomaisuus
KOM

Käyttöomaisuustapahtumat

Sähköisessä järjestelmässä

Kirjanpitokirjat

Pääkirja

Päiväkirja

Tasekirja

Tase-erittelyt

Sähköinen arkistointi ja tuloste

Sähköinen arkistointi ja tuloste

Sidottu

Sähköinen arkistointi

10 v

10 v

Pysyvästi

10 v